

Gregorčičeva 20–25, SI-1001 Ljubljana

T: +386 1 478 1000

F: +386 1 478 1607

E: gp.gs@gov.si

<http://www.vlada.si/>

Številka: 61400-2/2019/4

Datum: 27. 6. 2019

Poročilo

o izvajanju akcijskih načrtov za jezikovno izobraževanje in za jezikovno opremljenost, sprejetih na podlagi Resolucije o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018, za leto 2018

Poročilo pripravila:

*Medresorska delovna skupina za
spremljanje izvajanja jezikovne politike
Republike Slovenije*

Kazalo

UVOD	4
AKCIJSKI NAČRT ZA JEZIKOVNO IZOBRAŽEVANJE (ANJI)	7
SPLOŠNI CILJI IN UKREPI	7
1. cilj: Uskladitev dejavnosti jezikovnega izobraževanja na vseh ravneh	7
2. cilj: Zmožnost govorcev slovenščine za uporabo jezikovnih priročnikov in jezikovnih tehnologij	7
3. cilj: Ozaveščenost o različnosti sporazumevalnih potreb in načinov sporazumevanja	11
4. cilj: Večjezična in medkulturna ozaveščenost	12
5. cilj: Spremljanje jezikovnega stanja	13
1 SLOVENŠČINA KOT PRVI JEZIK V REPUBLIKI SLOVENIJI	18
1. cilj: Razvijanje in izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti govorcev slovenščine kot prvega jezika in njihovo usposabljanje za učinkovito sporazumevanje	18
2. cilj: Razumljiv uradovni jezik in nadgrajevanje jezikovne zmožnosti javnih uslužbencev	24
2 SLOVENŠČINA KOT DRUGI IN TUJI JEZIK	25
1. cilj: Razvijanje jezikovne zmožnosti v slovenščini	25
2. cilj: Sistemska umestitev poučevanja/učenja slovenščine kot drugega jezika oz. jezika okolja v vrtcu, osnovni in srednji šoli	27
3. cilj: Jezikovno vključevanje odraslih priseljencev	38
4. cilj: Slovenščina na tujih univerzah	39
3 SLOVENŠČINA V ZAMEJSTVU, ZDOMSTVU IN IZSELJENSTVU	41
1. cilj: Spodbujanje optimizacije učenja slovenščine za zamejske, zdomske in izseljenske otroke: ohranjanje in nadgrajevanje sistematičnega izobraževanja v slovenskem jeziku v okviru obstoječih šolskih sistemov	41
2. cilj: Spodbujanje optimizacije poučevanja slovenščine: usposabljanje in izobraževanje učiteljev in pedagoških delavcev (rednih in obšolskih dejavnosti) v dvo- in večjezičnih okoljih	48
3. cilj: Ohranjanje in širjenje področij in priložnosti za rabo slovenščine: dejavnosti za promocijo Slovenije in slovenščine	51
4. cilj: Sprotno spremljanje jezikovnopolitičnih situacij v zamejstvu, izseljenstvu in zdomstvu	60
4 JEZIKI MANJŠIN IN PRISELJENCEV V REPUBLIKI SLOVENIJI	62
1. cilj: Krepitev jezikovne zmožnosti govorcev	62
2. cilj: Promocija večjezičnosti	68
5 TUJI JEZIKI	76
1. cilj: Zagotavljanje kakovosti in optimizacija poučevanja ter učenja tujih jezikov: Sistemski ukrepi	76
2. cilj: Informiranje in usposabljanje izvajalcev in udeležencev tujejezikovnega izobraževanja	85
6 GOVORCI S POSEBNIMI POTREBAMI	89
1. cilj: Razvijanje jezikovne zmožnosti v slovenskem znakovnem jeziku	89
2. cilj: Omogočanje alternativnih poti sporazumevanja in pridobivanja informacij v javnem življenju za slepe in slabovidne, gluhoslepe, osebe s specifičnimi motnjami (na primer disleksija, slabše bralne in učne sposobnosti, govorno-jezikovne motnje ipd.) ter osebe z motnjami v duševnem razvoju	92
3. cilj: Popularizacija pridobivanja zmožnosti za alternativne poti sporazumevanja pri drugih govorcih	108
4. cilj: Izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti v slovenščini za govorce/bralce s posebnimi potrebami	112
5. cilj: Vključevanje oseb s posebnimi potrebami v družbo	115
7 JEZIKOVNA UREDITEV VIŠKEGA ŠOLSTVA IN ZNANOSTI	118
1. cilj: Omogočanje prostega pretoka študentov in profesorjev	118
2. cilj: Ohranitev statusa slovenščine kot uradnega in učnega jezika visokega šolstva	120
3. cilj: Razvijati jezikovno zmožnost v strokovnem jeziku	121
4. cilj: Izboljšati položaj slovenščine kot jezika znanosti	121
AKCIJSKI NAČRT ZA JEZIKOVNO OPREMLJENOST (ANJO)	123

<i>Cilji po sklopih</i>	123
<i>Akcija S-1: Infrastrukturni center</i>	124
<i>Akcija S-2: Zakonodaja za odprti dostop</i>	125
<i>Akcija S-3: Vnašanje virov v Wikije</i>	125
<i>Akcija P-1: Terminološki portal</i>	126
<i>Akcija P-2: Aplikacija za nove terminološke zbirke</i>	127
<i>Akcija P-3: Terminološko svetovanje</i>	127
<i>Akcija P-4: Javna dostopnost terminoloških virov</i>	128
<i>Akcija P-5: Samodejno luščenje terminologije</i>	128
<i>Akcija P-6: Večjezični portal</i>	129
<i>Akcija P-7: Slovnični portal za šolarje</i>	129
<i>Akcija P-8: Spletna predstavitev normativnih podatkov</i>	130
<i>Akcija P-9: Spodbujanje prožnih in inovativnih oblik učenja z razvojem jezikovnih virov in tehnologij</i>	130
<i>Akcija K-1: Pisni korpusi</i>	132
<i>Akcija K-2: Specializirani korpusi in konkordančniki</i>	133
<i>Akcija K-3: Govorni korpus in baza</i>	134
<i>Akcija K-4: Dvojezični korpusi</i>	136
<i>Akcija K-5: Diahroni korpus</i>	137
<i>Akcija L-1: Splošni slovar in slovarska baza</i>	138
<i>Akcija L-2: Slovenski lingvistični atlas</i>	140
<i>Akcija L-3: Slovar naselbinskih imen</i>	141
<i>Akcija L-4: Terminološki slovarji različnih strok</i>	141
<i>Akcija L-5: Zgodovinski slovar</i>	143
<i>Akcija L-6: Imenske entitete v slovenščini</i>	143
<i>Akcija L-7: Večjezične baze in slovarji</i>	144
<i>Akcija L-8: Strojna slovnična analiza</i>	145
<i>Akcija L-9: FrameNet za slovenščino</i>	146
<i>Akcija L-10: slowNet</i>	147
<i>Akcija L-11: Anafora in koreference</i>	147
<i>Akcija L-12: Zbirka normativnih zadreg</i>	148
<i>Akcija G-1: Zasnova slovnice</i>	149
<i>Akcija G-2: Šolska slovnica</i>	150
<i>Akcija N-1: Pravopisna pravila in slovar</i>	150
<i>Akcija D-1: Digitalizacija čistopisov pisne kulturne dediščine</i>	151
<i>Akcija D-2: Digitalizacija jezikovnih priročnikov</i>	152
<i>Akcija A-1: Razpoznavnik tekočega govora</i>	153
<i>Akcija A-2: Strojni prevajalnik</i>	153
<i>Akcija A-3: Sistem dialoga</i>	154
<i>Akcija A-4: Bralnik sporočil gospodinjskih aparatov</i>	155
<i>Akcija A-5: Referenčni črkovalnik in slovnični pregledovalnik</i>	155
<i>Akcija Z-1: Korpus in slovar znakovnega jezika</i>	156
PRIPOROČILA VLADI REPUBLIKE SLOVENIJE	157
SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC	158

Uvod

Osrednji cilj slovenske jezikovne politike je oblikovanje skupnosti samostojnih govork in govorcev z razvito jezikovno zmožnostjo v slovenščini, zadostnim znanjem drugih jezikov, z visoko stopnjo jezikovne samozavesti in ustrezno stopnjo pripravljenosti za sprejemanje jezikovne in kulturne različnosti. Za ta namen država zagotavlja zbiranje, obdelovanje in trajno dostopnost zanesljivih slovničnih, slovarskih in stilskih informacij o vseh pojavnih oblikah slovenščine, še posebej o knjižnem jeziku kot njeni eksplicitno standardizirani in povezovalni različici. Skrbi tudi za podatkovne jezikovne vire, ki jih potrebujejo govork in govorci drugih jezikov pri učenju in rabi knjižne slovenščine, ter za tiste vire, ki jih govork in govorci slovenščine potrebujejo pri učenju in rabi drugih jezikov. Ob tem pa skrbi tudi za podatke in vire, potrebne za uporabo slovenskega znakovnega jezika, slovenske brajice in prilagojene načine sporazumevanja gluhoslepih.

Republika Slovenija slovenščini zagotavlja prevladujočo vlogo v uradnem in javnem življenju znotraj države, hkrati pa svojim državljanom in državljanom, drugim prebivalcem ter obiskovalcem v skladu z njihovimi pravno in demokratično legitimnimi sporazumevalnimi potrebami omogoča sporazumevanje in obveščanje v tujih jezikih. Zavzema se za krepitev in dosledno uresničevanje jezikovnih pravic slovenske jezikovne skupnosti v sosednjih državah ter pravic govork in govorcev slovenščine kot enega izmed uradnih jezikov Evropske unije. Slovenščina za svoje govork in govorce že doslej na marsikaterem področju rabe ni bila edina možnost; s povečanim svetovnim pretokom znanja, blaga, storitev in oseb ter še učinkovitejšim učenjem drugih jezikov pa se bodo možnosti izbire raznih jezikov za izpolnjevanje različnih sporazumevalnih potreb še širile. Zato mora slovenska jezikovna politika z ustreznimi ukrepi poskrbeti, da bo slovenščina pri domačih govorkah in govorcih ostajala prevladujoča prostovoljna (samoumevna) izbira v čim večjem obsegu zasebne in javne rabe, z ustrezno motivacijo in dobrimi možnostmi učenja pa naj bo slovenščina privlačna in dostopna za učenje in rabo tudi pri čim več govorkah in govorcih drugih jezikov, obvezna pa za vse tiste, ki se hočejo poklicno uveljavljati v javnem sporazumevanju ali sploh na jezikovno občutljivih delovnih mestih. Ob zagotavljanju prevladujoče vloge slovenščine v uradnem in javnem življenju znotraj države Republika Slovenija hkrati skrbi za krepitev in dosledno uresničevanje jezikovnih pravic ustavno določenih manjšin ter omogoča ohranjanje in obnavljanje rabe jezikov drugih jezikovnih skupnosti in priseljencev. Vse te in tudi druge vidike bo pokrivala nova resolucija o jezikovni politiki 2019–2023. Obravnavati jih bo morala celostno, vključevalno, upoštevajoč preteklost in s pogledom v prihodnost.

Vlada Republike Slovenije je 19. 3. 2014 za spremljanje uresničevanja resolucijskih zavez, njeno koordiniranje na ravni državnih organov in drugih pristojnih organizacij, ki so nosilci ukrepov na posameznih področjih, za pripravo pobud za izboljšanje stanja ter za pripravo vsakoletnega poročila o uspešnosti izvajanja nacionalnega programa za jezikovno politiko ustanovila [Medresorsko delovno skupino za spremljanje izvajanja jezikovne politike Republike Slovenije](#) (MDS). Ta je kot prejšnja leta tudi letos pripravila poročilo za preteklo leto, tokrat ob izteku veljavnosti strateških jezikovnopolitičnih dokumentov – Resolucije o Nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018 ter Akcijskega načrta za jezikovno izobraževanje in Akcijskega načrta za jezikovno opremljenost. Ugotavlja, da so se zapisani ukrepi večinoma uspešno in redno izvajali tako v okviru redne dejavnosti kot s (so)financiranjem iz različnih virov. Zaznane pomanjkljivosti in aktualne potrebe na različnih področjih glede na širše družbene razmere pa bodo po možnostih upoštevane in uvrščene v nov

jezikovnopolitični program za naslednje petletno obdobje, ki je v pripravi. Nova resolucija bo posebno pozornost namenila jezikovni zmožnosti vseh skupin govorcev, sporazumevalnim potrebam ljudi z invalidnostmi, raziskovanju jezikovne situacije, jezikovni opremljenosti slovenščine, različnim vidikom slovenščine v javni rabi in drugim perečim temam, ki jih vključuje jezikovna politika in ki so jih novembra in decembra 2018 v javni razpravi ob osnutku novega strateškega dokumenta izpostavili strokovnjaki z vseh področij.

Medresorsko delovno skupino za spremljanje izvajanja jezikovne politike Republike Slovenije sestavljajo javni uslužbenci iz tistih organov izvršilne oblasti in nosilcev javnih pooblastil, katerih dejavnost je najbolj neposredno povezana z jezikovnopolitičnimi vprašanji, pri delovanju pa je zavezana tako načelu odgovornosti kot operativnosti (načelna odgovornost najvišjih predstavnikov ministrstev ter drugih vladnih služb za ustanovitev in delovanje skupine ter hkrati konkretna in operativna odgovornost javnih uslužbencev kot stalnih sodelavcev skupine).

Člani MDS ob pregledu obdobja zadnje jezikovnopolitične resolucije in akcijskih načrtov za izobraževanje in za opremljenost ugotavljajo, da so številni ukrepi s področja jezikovnega izobraževanja že sistemsko umeščeni in se izvajajo kot redna dejavnost ministrstva in javnih zavodov (npr. slovenščina v zamejstvu, zdomstvu in izseljenstvu), zato se kontinuirano dobro uresničujejo. Eden od pozitivnih premikov pri uresničevanju Resolucije je prav gotovo razvoj slovenščine kot drugega jezika, povezanega z uspešno integracijo priseljencev v vzgojno-izobraževalni proces, z zavedanjem pomena negovanja raznojezičnosti ter s spoštovanjem drugih in drugačnih. Skozi aktivnosti je razviden tudi pozitiven vpliv sodelovanja slovenskih strokovnjakov v mednarodnem prostoru (npr. na delavnicah in usposabljanjih Evropskega centra za moderne jezike, ki deluje pri Svetu Evrope).

Nekateri ukrepi pa so ostali neuresničeni ali manj uresničeni. Nacionalni program v fazi načrtovanja ni bil dovolj usklajen s posameznimi nosilci ukrepov, zaradi česar so bili nekateri projekti že v izhodišču zastavljeni nerealno, zlasti s finančnega vidika. Drugi razlogi so avtonomija univerze, pomanjkanje sredstev in ustreznih kadrov za izvedbo, pomanjkanje politične volje, pa tudi nefleksibilni finančni in tudi siceršnji mehanizmi upravljanja, denimo za ukrepe spodbujanja slovenščine v visokem šolstvu in znanosti, predvsem pa pri uresničevanju ukrepov s področja jezikovne opremljenosti. Smiselno bi bilo zagotoviti tudi tečaje slovenskega jezika za odrasle (ne študente, dijake, otroke) državljane EU, pri čemer še vedno ni sistemske ureditve. Zavzemati se bo treba zlasti za krepitev razvoja jezikovne zmožnosti v strokovnem jeziku in izboljšanje položaja slovenščine kot jezika znanosti. S sofinanciranjem zahtevnejših prevodov monografskih publikacij s področja humanističnih ved v slovenski jezik pa se med drugim pomembno prispeva k razvoju strokovne terminologije.

V obdobju 2014–2018 so se uspešno izvajala usposabljanja za izboljšanje besedil v uradovni rabi. Vsebine usposabljanj so obsegale ustrezen jezik in slog ter obliko besedil, ki jih pišejo javni uslužbenci, pa tudi pripravo besedil za splet in javno nastopanje. Usposabljali so se tudi izvajalci usposabljanj na Upravni akademiji, in sicer na delavnicah za boljši jezik v gradivih in predstavitvenih prosojnicah. Državni portal eUprava že od svojega začetka skuša v največji možni meri slediti ciljem in ukrepom iz Resolucije, še posebej pa od novembra 2015, ko je na voljo prenovljena eUprava za elektronsko poslovanje državljanov z državno in javno upravo. Na portalu so obema narodnostnima skupnostma v njunem maternem jeziku na voljo informacije o upravnih postopkih, obrazci so ažurni in se dodajajo novi. Informiranost pripadnikov obeh narodnostnih manjšin se nenehno povečuje in izboljšuje (<https://e-uprava.gov.si/it> in <https://e-uprava.gov.si/hu>). Glede siceršnjih dejavnosti obeh narodnih skupnosti – italijanske in madžarske – kakor tudi romske skupnosti pristojni organi

ugotavljajo, da bo treba v naslednjih letih nameniti pozornost še dodatnemu sofinanciranju njihovih projektov. Nadaljevali se bodo tudi aktivnosti in prizadevanja za ohranjanje ter razvoj slovenskega jezika med Slovenci v zamejstvu in po svetu. Na osnovi povratnih informacij zamejskih profesorjev je opazno, da kljub udeležanju nacionalnega programa upada motivacija mlajše populacije v zamejstvu (dijaki) za študij v Sloveniji, in sicer za študij nekaterih nacionalno pomembnih predmetnih področij (zgodovina, slovenistika), medtem ko izrazito narašča interes za študij na pedagoških študijskih programih (Univerza na Primorskem). Poznavalci zamejskega območja s svojim strokovnim in znanstvenoraziskovalnim delovanjem zagotavljajo kontinuirano povezovanje in prepoznavanje potreb zamejskega okolja in razvoj politik na področju izobraževanja. Potrebna pa bi bila razvojna sredstva, ki bi bila eksplicitno namenjena temu povezovanju in razvoju politik povezovanja. Izziv za nadaljnji jezikovnopolitični program je ustrezno financiranje jezikovne ureditve visokega šolstva in znanosti. Predvideni ukrep naj bi zagotavljal vzpostavitev/ohranjanje sistema učinkovitega učenja slovenščine za tuje študente in visokošolske učitelje znotraj posameznih univerz.

Resolucija za obdobje 2014 do 2018 je bila dobro zastavljena na področju govorcev s posebnimi potrebami. Kar zadeva njeno realizacijo, so aktivnosti v akcijskem načrtu morda preveč razdrobljene in preveč natančno določene, pri nekaterih aktivnostih nosilci niso bili pravilno izbrani, tudi ni dovolj strokovnjakov, ki bi lahko realizirali določene zastavljene cilje na področju jezikovne politike, po drugi strani pa so tudi finančna sredstva omejena in žal ne omogočajo uresničitve vseh konkretnih, dobrih idej. Na področju znakovnega jezika so bili zelo pomembni posveti oz. strokovna usposabljanja tolmačev (delo z osebami z gluhoslepoto in učenje komunikacijskih podpornih metod), umeščanje SZJ kot izbirnega predmeta v šolski prostor in izvajanje študijskega programa za izpopolnjevanje izobrazbe učiteljev/vzgojiteljev. Prav tako je resolucija prispevala k večji prepoznavnosti potreb govorcev s posebnimi potrebami, predvsem na področju branja v lahko berljivih tehnikah ter obveščanja (tudi s strani državnih organov in drugih javnih služb) v njim razumljivi obliki.

V celotnem obdobju so bili v ospredju skrb za izboljšanje bralne pismenosti vseh generacij in vse populacije, vključno z ranljivimi skupinami, tj. razvijanje zgodnje pismenosti do odraslega obdobja (tako v predšolskem, zgodnješolskem in srednješolskem obdobju kot pozneje), razvoj nacionalne politike pismenosti in temeljnih zmožnosti, strategija bralne pismenosti, razvoj temeljnih kompetenc odraslih, celostno vključevanje otrok iz drugih jezikovnih okolij, razvoj bralne kulture in povečanje stopnje bralne pismenosti v maternem jeziku med Slovenci v zamejstvu ter spodbuda uporabe knjižnic na obmejnem območju in prizadevanja za izboljšanje bralne pismenosti v digitalnem okolju.

Akcijski načrt za jezikovno izobraževanje (ANJI)¹

Splošni cilji in ukrepi

1. cilj: Uskladitev dejavnosti jezikovnega izobraževanja na vseh ravneh

Aktivnost

Priprava akcijskega načrta v imenovani skupini strokovnjakov in strokovnjakinj, javna debata o osnutku načrta, medresorska uskladitev dokumenta in sprejem na vladi

Nosilec

MK

Kazalniki

Akcijski načrt za jezikovno izobraževanje

Predvideni učinki

Strokovno ter družbeno usklajeno učinkovito načrtovanje in izvajanje jezikovne politike na področju jezikovnega izobraževanja

Poročilo nosilca

Ukrep je bil izveden v letu 2015.

Porabljena sredstva

MK: finančnih posledic v letu 2018 ni bilo.

2. cilj: Zmožnost govorcev slovenščine za uporabo jezikovnih priročnikov in jezikovnih tehnologij

Aktivnost

Spodbujanje vključevanja učiteljev v izobraževanja o samostojni uporabi sodobnih jezikovnih virov za učitelje in učiteljice na različnih stopnjah šolanja, izvedba izobraževanj za splošno in poklicno javnost

¹ Posamezne aktivnosti so v poročilu omenjene tudi večkrat, saj se z njimi dosegajo raznovrstni cilji.

Nosilca

MK, MIZŠ

Kazalniki

Število izvedenih izobraževalnih oblik, ki zasledujejo navedeni cilj

Predvideni učinki

Usposobljeni učitelji in učeči se za kompetentno uporabo priročnikov in drugih jezikovnih virov

Poročilo nosilcev

MK je septembra 2017 objavilo »Javni razpis za (so)financiranje projektov, namenjenih promociji in uveljavljanju slovenskega jezika na področju jezikovnih virov, tehnologij in digitalizacije v letih 2018 in 2019«. V okviru prvega predmeta razpisa, tj. promocije jezikovnih virov in tehnologij, so bili izbrani štiri projekti, ki so se začeli izvajati v začetku leta 2018:

– *»[Slovar sopomenk sodobne slovenščine: Od skupnosti za skupnost](#)« (izvajalec: Fakulteta za računalništvo in informatiko Univerze v Ljubljani). Splošni cilj projekta je predstaviti in promovirati po oceni avtorjev najboljše prosto dostopno avtomatsko generirano spletno zbirko sopomenk za slovenščino, ki uvaja nov tip jezikovnega vira, ki ga avtorji opredeljujejo z izrazom odzivni slovar. Porabljena sredstva: 19.921,52 evra. (Gl. še podrobnejše poročilo UL na str. 10.)*

– *»[Moj jezik v digitalnem svetu](#)« (izvajalec: Univerza v Mariboru). Namen projekta je razširiti vedenje o obstoječih digitalnih jezikovnih priročnikih za slovenščino in možnostih njihove uporabe pri vsakdanji komunikaciji. V letu 2018 je izvajalec raziskal potrebe in značilnosti posameznih ciljnih skupin ter seznanjenost javnosti z obstoječimi jezikovnimi priročniki, drugimi jezikovnimi viri in tehnologijami. Izvedel je vrsto delavnic, na katerih so se udeleženci seznanili s spletnimi jezikovnimi viri in njihovo uporabnostjo. Ciljne javnosti aktivno vključuje v soustvarjanje vsebin na družbenih omrežjih in povečuje prepoznavnost projekta, njegovih rezultatov in Ministrstva za kulturo kot aktivnega podpornika promocije slovenskega jezika. V okviru projekta bo poskrbljeno tudi za širjenje vedenja o novih jezikovnih priročnikih, ki se razvijajo v digitalnem okolju, ter možnostih njihove uporabe med populacijo, ki z vsebinami iz jezika nima več stika skozi šolanje. Aktivnosti zaokrožuje portal DITKO, dostopen na <https://medijske.um.si/ditko/>. Projekt se v letu 2019 nadaljuje. Porabljena sredstva: 17.438,58 evra.*

– *»[Digitalizacija in dostopnost slovarskih virov](#)« (izvajalec: Fakulteta za matematiko, naravoslovje in informacijske tehnologije Univerze na Primorskem ter podjetje Amebis kot konzorcijska partnerja). Namen projekta je tako avtorjem kot uporabnikom promovirati slovarske vire, spodbujati njihovo uporabo in ustvarjanje novih slovarjev. Med cilje projekta za avtorje sodijo brezplačna spletna dostopnost orodja za sestavo slovarjev ter tehnična, leksikografska in uredniška pomoč. Cilji projekta za uporabnike so umerjeni v zagotavljanje obsežnega nabora brezplačnih informacij in slovarskih podatkov na enem mestu, in sicer na pregleden, enostaven in dostopen način. Med cilje sodijo tudi povečanje števila dostopnih digitaliziranih slovarskih zbirk v obliki, prijazni do uporabnikov, ter razvijanje in izpopolnjevanje zmožnosti uporabnikov za uporabo slovarskih tehnologij. Ključne dejavnosti projekta so usmerjene k promociji in uveljavljanju slovarjev v digitalni obliki. Za avtorje so realizirani v sklopu informacijskih sestankov na slovenskih univerzah, v društvih, organizacijah ipd., saj v njihovem krogu nastaja večina slovarjev. Za potrebe uporabnikov pa bo izdelan nov slovarski portal*

Slovarji.si s potrebnimi informacijami in dostopom do številnih slovarjev. Portal bo izboljšal uporabniško izkušnjo enega najbolj uporabljenih slovarskih portalov pri nas (<http://www.evroterm.gov.si/slovar/>), ki je z leti postal zastarel, nepregleden in neprivačen. Pričakovani rezultati projekta so nadgradnja in povečanje števila slovarskih zbirk ter večja seznanitev uporabnikov s slovarskimi viri in tehnologijami. Projekt se nadaljuje tudi v letu 2019. Porabljena sredstva: 19.999,99 evra.

– »Promocija jezikovne igralne aplikacije za mobilne naprave« (izvajalec: Fakulteta za družbene vede Univerze v Ljubljani). Projektna skupina se posveča promociji jezikovnih aplikacij, in sicer na vzorčnem primeru »Igre besed«. Med izvajanjem projekta nastajata podatkovna baza za aplikacijo in podatkovna baza odgovorov uporabnikov. Porabljena sredstva: 1.488,00 evrov. (Gl. še podrobnejše poročilo UL spodaj.)

Porabljena sredstva MK skupaj: 58.848,09 evra.

MIZŠ poroča, da je bil v Katalogu programov nadaljnjega izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju za leto 2018 objavljen 1 program usposabljanja učiteljev/vzgojiteljev za samostojno uporabo sodobnih virov z naslovom »Uporaba jezikovnih priročnikov na spletu«, vendar usposabljanje ni bilo realizirano.

Univerza v Ljubljani poroča o naslednjih izvedenih aktivnostih v letu 2018.

– »Promocija jezikovne igralne aplikacije za mobilne naprave« (izvajalec: Fakulteta za družbene vede Univerze v Ljubljani): Rezultati projekta, ki se bo zaključil v letu 2019, bodo presegli primanjkljaj na področju jezikovnih virov in orodij za slovenski jezik, namenjenih zabavi in rabi v prostem času (več o izhodiščih in ciljih projekta gl. v Poročilu MDS 2017). V letu 2018 sta bili v projektu izdelani aplikaciji za Android in iOS. Pri razvoju so izhajali iz pristopa, uporabljenega pri [Igrri besed](#), vendar pa so koncept aplikacije temeljito ter v več fazah in s celotno multidisciplinarno sestavljeno ekipo projektnih sodelavcev/sodelavk večkrat premislili. Izhodišča, ki so jih skušali uresničiti v aplikaciji (dalje igri), so bila naslednja: igro je treba zasnovati modularno: okostje igre naj bo široko in čim bolj prilagodljivo za kasnejše različne nadgradnje in podatkovne "zapolnitve". To pomeni, da igra vključuje možnosti igranja enega igralca in dvoboja (med več kot dvema igralcema), različnega točkovanja in nagrajevanj druge vrste, je pestra v nalogah in omogoča vnose različnih podatkov, narašča po zahtevnosti (čas, vrsta podatkov – npr. dolžina besed, besede na določeno črko ipd., vrsta nalog) ter daje vpoglede v lestvice. Odločili so se, da bo reševanje nalog potekalo tako s tipkanjem kot z izbiro vnaprejšnjih rešitev; s kombinacijo obojega namreč pridobimo – vsaj taka je ocena – pri pestrosti igre. Zelo pomembno vodilo pa je bilo tudi naslednje: igra mora biti kratkočasna, izzivalna, zanimiva in nevsiljivo poučna ter primerna za različne starostne skupine in hkrati za igralce z različnim jezikovnim znanjem. Aplikacija, ki so jo izdelali, ima posledično dva nivoja: 1. netekmovalni nivo in 2. tekmovalni nivo. Oblikovali so že tudi testno skupino uporabnikov, ki bo igro preizkusila v prvih mesecih leta 2019. Ob tem kaže poudariti, da bodo testirali tudi zahtevnost beleženja tako vhodnih podatkov (katere iztočnice in kateri kolokatorji v katerem tipu igre) kot tudi izhodnih podatkov (npr. število igranj, časovno zadržanje v igri, ustreznost točkovanja glede na zahtevnost nalog) – to se namreč že kaže kot zelo kompleksna naloga. Prav tako so pripravili podatkovno bazo za aplikaciji in jo naložili v repozitorij Clarin.si. Priprava baze je vključevala izbor skladišnih struktur, določitev parametrov za izvoz, izvoz iz korpusa Gigafida (v takrat dosegljivi različici, tj. različici iz leta 2012) ter obdelavo podatkov (npr. zapis samostalnika v ustreznem sklonu, zapis pridevnika v ustreznem spolu). Skupaj je šlo za izvoz 9 struktur (pridevnik + samostalnik; samostalnik + samostalnik v rodilniku itd.). Izmed parametrov za izvoz sta bila pri lemah ključna dva: upoštevali so kombinacijo pogostosti pojavitev in števila

kolokatorjev, medtem ko so minimalno frekvenco v Gigafidi določili na 5000, maksimalno pa na 100.000, kar je prineslo izvoz 10.000 iztočnic in njihovih kolokacij.

Finančna sredstva MK: 1.488,00 evrov. (Gl. tudi poročilo MK na str. 9.)

– Bilateralni projekt Slovenija – ZDA »[Raba slovarjev in korpusov v sodni praksi: stanje, potrebe, smernice](#)« (izvajalec: Fakulteta za družbene vede Univerze v Ljubljani, 1. 10. 2018–30. 9. 2020). Cilji projekta so trije: 1. priprava pregleda uporabe slovarjev v slovenski sodni praksi (obseg sklicev, vrsta slovarjev, način in razlog za sklic) ter primerjava z rabo slovarjev v ameriškem sodnem sistemu; 2. ugotovitev stanja uporabe korpusov v ameriški sodni praksi (obseg sklicev, vrste korpusov, način in razlog za sklic) in analiza možnosti potencialne rabe korpusov v slovenskem sodnem sistemu; 3. osveščanje slovenskih sodnikov in pravnikov o ustrezni uporabi slovarjev in korpusov ter o pasteh interpretacije tamkajšnjih podatkov. V projektu sodelujejo pet slovenskih raziskovalcev/raziskovalk s treh ustanov (FDV, FF, Mirovni inštitut) in en raziskovalec iz ZDA (Department of Linguistics, University of Southern California). Cilje bodo dosegli z analizo gradiva, posvetovanji, predavanji in objavami, tudi takimi, ki bodo dosegli širši krog sodnikov, pravnikov, tožilcev ter strokovnjakov sorodnih področij.

Finančna sredstva ARRS: v letu 2018 ni bilo finančne porabe.

– »[Slovar sopomenk sodobne slovenščine: Od skupnosti za skupnost](#)« (izvajalec: Fakulteta za računalništvo in informatiko Univerze v Ljubljani). [Slovar sopomenk sodobne slovenščine](#) je nastal na Centru za jezikovne vire in tehnologije Univerze v Ljubljani v sodelovanju s Fakulteto za računalništvo in informatiko UL. Gre za najobsežnejšo odprto dostopno zbirko sopomenk za slovenščino, ki uvaja nov tip jezikovnega vira – odzivni slovar. Za odzivni slovar je značilno, da se redno spreminja skladno z jezikovnim razvojem in v sodelovanju z jezikovno skupnostjo. Splošni cilj projekta je predstaviti novi slovar širši javnosti in zainteresirane uporabnike spodbuditi k sodelovanju pri nadaljnjem razvoju slovarja. Promocijske dejavnosti se izvajajo s posebno mislijo na uporabniške skupine, v katerih je potreba po sopomenskih podatkih najbolj akutna (učitelji, prevajalci, pisci različnih avtorskih besedil). Projekt predstavlja vrednost sopomenskih informacij za reševanje jezikovnih vprašanj, obenem pa umešča pripravo in rabo slovarjev v sodoben, demokratičen in uporabn(išk)o naravnani kontekst. Projekt osvešča javnost, da so odprto dostopni jezikovni podatki nujen pogoj za obstoj slovenščine v digitalnem svetu, in ponuja skupnosti možnost za sodelovanje, pri čemer je v ospredju tudi osveščanje uporabnikov, da je njihova povratna informacija glede razpoložljivih slovarskih virov izredno dragocena in nujna za njihov razvoj. Velik del projekta je zato usmerjen v zbiranje uporabniških mnenj, izkušenj in predlogov za izboljšave. V letu 2018 so bili tako v projektu izvedeni izobraževalni dogodki za različne uporabniške skupine, pripravljeno je bilo tiskano in multimedijско izobraževalno-promocijsko gradivo in izvedena je bila anketa med uporabniki Slovarja sopomenk (N = 673). Projekt se nadaljuje tudi v letu 2019. Porabljena sredstva MK: 19.921,52 evra. (Gl. še poročilo MK na str. 8.)

Porabljena sredstva

MK: 58.848,09 evra.

3. cilj: Ozaveščenost o različnosti sporazumevalnih potreb in načinov sporazumevanja

Aktivnosti

Priprava večpredstavnostnega gradiva z informacijami o perečih vidikih sporazumevalnih potreb ranljivih skupin govorcev in govork v RS; priprava in izvedba ustrezne in odmevne javne ozaveščevalne akcije

Nosilec

MK

Kazalniki

Večpredstavnostno ozaveščevalno gradivo, izvedena ozaveščevalna akcija

Predvideni učinki

Učinkovitejše in strpnejše sporazumevanje med različnimi skupinami govorcev

Poročilo nosilca

MK je junija 2017 objavilo javni razpis Jezikovna integracija ranljivih skupin govorcev v Republiki Sloveniji. Za ta projekt je MK v okviru Operativnega programa za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020 za cilj naložbe za rast in delovna mesta pridobilo 500.000,00 evrov za obdobje 2017–2019. Projekt celostno vključuje vse skupine govorcev in sledi vsem ciljem iz poglavja Govorci s posebnimi potrebami (glede izdelave orodij za učinkovitejše sporazumevanje pa tudi ciljem iz Akcijskega načrta za jezikovno opremljenost). Med obveznimi razpisanimi vsebinami so tudi vsebine, namenjene popularizaciji in senzibilizaciji o potrebah in načinih sporazumevanja govorcev s posebnimi potrebami pri večinskogovorečem prebivalstvu. Izbrana sofinancirana projekta sta:

– »Pri-ročna video slovnica slovenskega znakovnega jezika (PRVI-SZJ)« [Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije](#): Rezultati projekta bodo inovativna didaktična gradiva za učenje oziroma poučevanje slovenskega znakovnega jezika (SZJ), ki bodo gluhim in naglušnim, ki so uporabniki SZJ in hkrati govorci slovenščine s posebnimi potrebami (in jezikovni skupnosti SZJ v splošnem), dostopna z naslednjih vidikov: glede na metajezik gradiv (SZJ), glede vsebine (slovnica, primerna za nejezikoslovce oziroma za splošno javnost vseh starostnih skupin, od učencev v šoli do odraslih in starejših članov društev gluhih in naglušnih po vsej Sloveniji), glede načina poučevanja – SZJ kot prvi/materni oziroma drugi/tuji jezik v šolskem sistemu, glede sporazumevalnega kanala (video) ter glede zgledov in vaj iz vsakdanje rabe. Osnove slovnice SZJ bodo torej predstavljene v SZJ, in sicer v obliki 40 pet- do desetminutnih videoposnetkov, ki bodo prosto dosegljivi na spletu, objavljeni pa bodo tudi v knjižni obliki s spremljevalnim DVD-jem. V okviru diseminacije rezultatov projekta je predvideno tudi intenzivno ozaveščanje večinskega prebivalstva. Cilj obveščanja je predvsem ovreči predsodke do SZJ pri večinskem prebivalstvu in ljudem predstaviti možnost učenja slovnice tega jezika, starše gluhih in naglušnih otrok pa navdušiti nad učenjem tega jezika. Izvajalci bodo med drugim organizirali 40-urni tečaj slovnice SZJ za slišče (torej večinsko prebivalstvo s poudarkom na svojcih, študentih in prostovoljcih, pedagoških in strokovnih delavcih, ki se poklicno ukvarjajo z gluhihimi). Porabljena sredstva: 82.056,49 evra.

– »Lahko je brati: Razvoj temeljnih usmeritev, metod, didaktičnih gradiv in spremljajočih orodij za lahko branje v Sloveniji« [Zavoda Risa, Centra za splošno, funkcionalno in kulturno opismenjevanje](#): V letih izvajanja projekta (2018–2019) bodo obstoječe smernice lahkega branja popravljene in nadgrajene – postavljeni bodo standardi in kazalniki za lahko branje v Sloveniji. Ključna ciljna skupina projekta so osebe z motnjami v duševnem razvoju, pa tudi druge osebe, ki so iz različnih razlogov slabše bralno pismene in potrebujejo lahko branje za lažje funkcioniranje v družbi (gluhi ali naglušni, slepi ali slabovidni, gluhoslepi, osebe z afazijo, osebe z demenco, priseljenci takoj ob priselitvi, skupina slabših bralcev). V projektu bodo med drugim nastali program in kurikulum temeljnega usposabljanja ciljnih govorcev ter priročnik z orodji za pripravo lahkega branja v slovenskem jeziku. Izvajalci bodo poskrbeli tudi za dobro seznanjenost temeljne ciljne skupine, strokovne in širše javnosti prek različnih medijskih orodij. Eden od mehanizmov za pridobitev pozornosti ciljnih in širše javnosti bodo znani slovenski obrazi. Lahko branje bodo promovirali in podprli t. i. ambasadorji lahkega branja, med njimi dr. Manca Košir, bralka, novinarka, sociologinja, igralka in filantropinja, in igralec Gojmir Lešnjak - Gojc. Ambasadorji bodo prisotni na izobraževanjih, medijskih konferencah in diseminacijskih dogodkih ter spletnih omrežjih. Porabljena sredstva: 130.842,00 evrov.

Porabljena sredstva

MK: 212.898,49 evra.

4. cilj: Večjezična in medkulturna ozaveščenost

Aktivnost

Priprava tistih učnih vsebin in gradiv s področja večjezičnosti in medkulturne komunikacije, ki po presoji nosilcev ukrepa v slovenskem šolskem sistemu in javnosti še niso dovolj znani in uveljavljeni

Nosilec

MK

Kazalniki

Število novih gradiv in pripravljenih učnih vsebin s tega področja

Predvideni učinki

Olajšano sporazumevanje med različnimi skupinami, zviševanje praga tolerance v večjezičnih in večkulturnih okoljih, učinkovitejše sporazumevanje med različnimi udeleženci izobraževalnih procesov

Poročilo nosilca

Zavod RS za šolstvo poroča:

- da je bila opravljena predstavitev slovenskega prevoda Referenčnega okvira za pluralistične pristope k jezikom in kulturam na 3. nacionalni konferenci o jezikih v izobraževanju 16. 4. 2018 (program konference, poročilo o konferenci na portalu novice.sio.si, gradivo ROPP za učitelje na portalu Jeziki v izobraževanju, primer šole s predstavitvijo večjezičnih dejavnosti);
- da je bila v okviru praznovanja evropskega dneva jezikov (EDJ) v sodelovanju z MIZŠ in Predstavništvom Evropske komisije v Sloveniji organizirana osrednja slovenska prireditelja ob EDJ 2018 s podelitvijo priznanj ZRSŠ. Obvestilo o EDJ in prireditvi je na [zavodovi spletni strani](#) in na [spletni strani PEK](#) v Sloveniji. Prireditelja je bila 25. 9. 2018, podeljenih je bilo 10 priznanj šolam za njihove odlične prispevke v forumu 2017, dve šoli pa sta pripravili tudi predstavitvi njihovih raznojezičnih dejavnosti;
- da je ob evropskem dnevu jezikov od 12. 9. do 18. 11. 2018 potekal Pedagoški forum Zavoda RS za šolstvo na temo inovativni pristopi pri poučevanju tujih jezikov. Izmed 25 prispevkov je bilo izbranih deset najboljših, ki bodo povabljeni na podelitev v naslednjem letu (objava nagajencev). Urejeni prispevki s pedagoškega foruma za vsako leto so posebej v posebni zbirki prispevkov;
- da je bilo v okviru koordiniranja EDJ v Sloveniji z Evropskega centra za moderne jezike (ECMJ) naročeno promocijsko gradivo (zapestnice, svinčniki, plakati, plakati – nalepke), ki je bilo razdeljeno učiteljem in vzgojiteljem na izobraževalnih dogodkih ZRSŠ v avgustu in septembru. Na spletni strani ZRSŠ in na portalu Jeziki v izobraževanju je bilo objavljeno obvestilo šolam o dogodkih, dejavnostih in gradivih ob EDJ, med drugim natečaj ECMJ Kako večjezičen je vaš razred, natečaj za najlepše oblikovanje majice ter možnost vpisa dogodkov v koledar ECMJ. V slovenščino je bilo prevedeno besedilo natečaja ECMJ ([Kako večjezičen je vaš razred](#)).

Univerza v Novi Gorici poroča, da je s promocijskimi dejavnostmi centra [Večjezičnost velja](#) seznanjala učitelje, pripadnike dvojezičnih skupnosti in splošno javnost o znanstvenih dognanjih glede kognitivnih vidikov dvojezičnosti ter si s tem prizadevala za odpravljanje predsodkov do dvojezičnosti in dvojezičnih oziroma za zviševanje praga tolerance v večjezičnem in večkulturnem okolju stika Slovenije in Italije.

Porabljena sredstva UNG: pribl. 5.000,00 evrov.

Porabljena sredstva

MIZŠ: redna dejavnost, finančnih posledic v letu 2018 ni bilo; UNG: pribl. 5.000,00 evrov.

5. cilj: Spremljanje jezikovnega stanja

Aktivnost

Načrt in izvedba potrebnih raziskav, usklajena med nosilci (s poudarkom na pridobivanju in analizi tistih podatkov, ki so nujni za učinkovito jezikovnonačrtovalno dejavnost)

Nosilci

MK, MIZŠ, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Kazalniki

Število aplikativnih raziskav o slovenskem jeziku in govorcih slovenščine, število aplikativnih raziskav s področja jezikov manjšin ter tujih jezikov

Predvideni učinki

Usklajeno in učinkovitejše načrtovanje, razvijanje in izvajanje jezikovne izobraževalne politike

Poročilo nosilcev

MIZŠ poroča, da v letu 2018 ni bilo razpisa za ciljno-raziskovalne projekte, se je pa v letu 2018 začelo izvajanje v letu 2017 potrjenega projekta V5-1702 [»Slovenska in evropska kulturna literarna dediščina – pravljice v slovenskem vzgojno-izobraževalnem sistemu od vrtca do srednje šole«](#), katerega nosilec je Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani. Namen CRP je analiza stanja za ohranjanje nacionalne identitete in slovenskega slovstvenega izročila ter umestitev slovenske slovstvene kulture v izobraževalne programe od vrtca do srednje šole. Gre za razširitev literarne infrastrukture: slovensko slovstveno izročilo v interaktivni mapi in teoretska refleksija: pomen slovenskega slovstvenega izročila v mednarodnem kontekstu. Projekt se je začel 1. aprila 2018 in bo trajal 24 mesecev, vrednost je 20.000,00 evrov. Porabljena sredstva ARRS za leto 2018 so 4.166,67 evra, MIZŠ pa bo svoj del financiralo v letu 2019.

MIZŠ poroča, da je bila narejena analiza poučevanja slovenskega jezika na Hrvaškem ter opravljeno iskanje sinergij že obstoječih modelov, saj dopolnilno učenje maternega jezika brez dvoma predstavlja izzive tako za učiteljice kot tudi za učence in njihove starše. Koordinacijo in evalvacijo učenja slovenskega jezika na Hrvaškem je prevzel Inštitut za narodnostna vprašanja (INV). Vključenih je približno 120 učencev in 8 učiteljic. Delo poteka v sodelovanju s kulturnimi društvi Slovencev na Hrvaškem in tudi z lokalno skupnostjo/oblastmi varaždinske županije, s katerimi se v prihodnosti načrtuje tudi organizacija tabora (vikend) s ciljem ohranjanja jezikovne raznolikosti. Novembra 2018 je INV izvedel strokovni posvet [Sinergija modelov in izzivi poučevanja slovenskega jezika na Hrvaškem](#) (zbornik povzetkov posveta).

- Narodnostna vprašanja – koordinacija in evalvacija projektnih aktivnosti (pouk slovenskega jezika na Hrvaškem) – 15.000,00 evrov,
- podpora in razvoj pouka slovenskega jezika na Hrvaškem (dejavnosti učiteljev) – 30.000,00 evrov,
- podpora in razvoj pouka slovenskega jezika na Hrvaškem (posvet) – 5.000,00 evrov.

Porabljena sredstva: 50.000,00 evrov.

Nadaljevalo se je izvajanje projekta N6-0036 [»Tromeja skozi čas: jezikovna prepletanja na slovensko-avstrijsko-italijanskem stičnem območju«](#). Projekt se uokvirja v kontekst avdiovizualnih raziskav slovenskih narečij in govorov na jezikovno raznolikem območju Tromeje, stičišča slovanskega, romanskega in germanskega sveta. Ta enkratni primer sobivanja različnih jezikov in narečij ter bogate kulturne dediščine je bil do nedavnega nekoliko prezrt z lingvističnega, zlasti leksikalnega vidika. Cilj projekta je prek terenskih dialektoloških raziskav in filmskih posnetkov zavarovati tamkajšnje govore pred izginotjem. Projektna raziskava obsega: a) terensko dialektološko raziskavo na podlagi

vprašalnice furlanskega lingvističnega atlasa ASLEF v 5 raziskovalnih točkah na območju Tromeje (Log pod Mangartom v Posočju, Ukve/Ugovizza v Kanalski dolini, Rateče v Zgornjesavski dolini, Zahomec/Achomitz in Bistrica/Feistritz v Ziljski dolini); b) izdelavo vizualne filmske dokumentacije z etnološko vsebino in prikazom govorov Tromeje, ki so v večjezičnem okolju vsakodnevno podvrženi interferenčnim vplivom; c) besedilno prilogo, ki bo zajemala fonološko transkripcijo filmskih posnetkov s prevodom v standardne deželne jezike; č) pripravo knjižne izdaje poskusnega zvezka Slovenskega dialektološkega leksikalnega atlasa SDLA-TRIP I na osnovi zbranega terenskega gradiva. Raziskovalni program se je začel 1. septembra 2015 in se končal 31. avgusta 2018. ARRS je v letu 2018 izvajalcu Inštitutu za jezikoslovne študije Znanstveno-raziskovalnega središča Koper izplačal 49.032,00 evrov.

V okviru podoktorskega projekta Z6-8257, financiranega prek ARRS, Inštitut za jezikoslovne študije Znanstveno-raziskovalnega središča Koper izvaja raziskavo [»Učenja in poučevanja \(sosedskih\) jezikov v neposrednem stiku«](#). Sodi v kontekst avdiovizualnih raziskav slovenskih narečij in govorov na jezikovno raznolikem območju Tromeje, stičišča slovanskega, romanskega in germanskega sveta. Raziskovalni projekt se je začel 1. julija 2017 in se bo končal 30. junija 2019. V letu 2018 je ARRS izplačal 57.885,00 evrov.

V okviru raziskovalnega programa P6-0156, financiranega prek ARRS, poteka raziskovalno delo na temo [»Slovensko jezikoslovje, književnost in poučevanje slovenščine«](#). Izvajalec je Univerza v Mariboru – Filozofska fakulteta in Pedagoška fakulteta. Raziskujejo vlogo in pomen slovenskega jezika in literature v regiji, ki jo določa strategija EU za Podonavje, tj. v medkulturnem prostoru. Le-tega oblikuje regijska stičnost slovenskega jezika z drugimi slovanskimi pa tudi z neslovanskimi jeziki. Pokazali bodo položaj slovenskega jezika v tej regiji (diahrone in sinhrono raziskave) in tako določili pomen nacionalnih jezikov, literatur in kultur v EU. Slovenski jezik bo raziskan v različnih komunikacijskih položajih, ukvarjali se bodo z leksikologijo, dialektologijo, besedotvorjem in frazeologijo. V središču zanimanja bodo 1) zgodovina jezika, 2) jezik v stiku in konfliktu, 3) jezik različnih interesnih skupin, 4) enojezičnost, dvojezičnost, večjezičnost, 5) razmerje med knjižnim jezikom in živo rabo, 6) jezikovno načrtovanje, 7) medjezikovni, večkulturni in medkulturni stiki na področju književnosti ter 8) pomen nacionalnega jezika in literature v globalnem svetu. Raziskovalni program se je začel 1. januarja 2016 in se bo končal 31. decembra 2019. V letu 2018 je ARRS izplačal 73.627,84 evra.

V okviru raziskovalnega programa P6-0215, financiranega prek ARRS, je potekalo raziskovalno delo na temo [»Slovenski jezik – bazične, kontrastivne in aplikativne raziskave«](#); program dela je obsegal štiri vsebinske sklope: (1) Jezikovni viri in jezikovnotehnološka orodja, (2) Jezikovna analiza in jezikovni opisi, (3) Sociolingvistične študije ter (4) Slovenščina v procesu prevajanja in tolmačenja. Raziskovalni program se je začel 1. januarja 2015 in končal 31. decembra 2018. Izvajala ga je Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani v sodelovanju s Fakulteto za družbene vede Univerze v Ljubljani. V letu 2018 je ARRS izplačal 211.583,50 evra.

V okviru raziskovalnega programa P6-0382, financiranega prek ARRS, je na Univerzi v Novi Gorici potekalo raziskovalno delo z naslovom [»Teoretično in eksperimentalno jezikoslovje«](#), katerega osrednja tema je bila teoretično in eksperimentalno formalno jezikoslovje. Člani programske skupine so se ukvarjali z različnimi podtemami teoretičnega jezikoslovja s področja skladnje, morfologije in semantike, jih preverjali z eksperimentalnimi metodami, ter tudi s povsem eksperimentalnimi

raziskovanji usvajanja jezika in vpliva jezika okolja na druge kognitivne sposobnosti otrok in mladostnikov. Raziskovalni program, ki se je začel 1. januarja 2013 in končal 31. decembra 2018, je bil za drugo obdobje odobren s trajanjem od 1. januarja 2019 do 31. decembra 2024. V letu 2018 je ARRS izplačal 102.943,82 evra.

V okviru raziskovalnega projekta J6-7094, financiranega prek ARRS, je potekalo raziskovalno delo na temo [»Slovenska znanstvena besedila: viri in opis«](#), v katerem je nastal obsežen korpus slovenske znanstvene slovenščine, ki vsebuje besedila, prevzeta s portala odprte znanosti. Besedila so zajeta iz izvornega formata (večinoma PDF), korpus je jezikoslovno označen z novo razvitimi orodji, ki bodo še izboljšala kakovost označevanja jezikovnih virov slovenščine. V okviru projekta so bile razvite metode za klasifikacijo besedil in luščenje ključnih besednih zvez, ki so izboljšale uporabnost portala odprte znanosti, saj omogočajo bolj kompleksno iskanje po vsebinah, s priporočili ključnih besednih zvez pa je nadgrajen tudi vmesnik za knjižničarje, ki v univerzitetne repozitorije vnašajo nova besedila. Korpus rabi kot osnova za nove metode avtomatiziranega luščenja slovenske terminologije. Izluščeni terminološki kandidati so objavljeni prek prosto dostopnega spletnega slovarskega vmesnika, ki omogoča tako pregledovanje kot urejanje zbirk, kar slovenskim znanstvenim skupnostim z najrazličnejših področij omogoča vključitev v upravljanje terminologije svojega področja. Pomemben segment projekta je tudi prva empirično zasnovana raziskava slovenskega znanstvenega jezika, ki temelji na reprezentativnem korpusu. Nastal je tudi priročnik za dobro znanstveno pisanje v slovenščini. Rezultati projekta so dostopni v največji možni meri: izdelani viri in orodja so prosto in javno dostopni širši raziskovalni skupnosti, s čimer bodo pripomogli k napredku korpusnega jezikoslovja, digitalne humanistike in jezikovnih tehnologij za slovenščino. Viri so arhivirani v repozitoriju raziskovalne infrastrukture CLARIN.SI, ki je prevzela tudi vzdrževanje korpusa po zaključku projekta. Projekt so izvajali Institut »Jožef Stefan«, Filozofska fakulteta in Fakulteta za družbene vede Univerze v Ljubljani ter Fakulteta za elektrotehniko, računalništvo in informatiko Univerze v Mariboru. Raziskovalni projekt se je začel 1. januarja 2016 in končal 31. decembra 2018. V letu 2018 je ARRS izplačal 54.480,00 evrov.

V okviru raziskovalnega projekta J6-7282, financiranega prek ARRS, je potekalo raziskovalno delo na temo [»Študija kognitivnih temeljev hierarhije funkcionalnih projekcij v samostalniški zvezi«](#). V središču proučevanja je bila morebitna širša kognitivna podstat kartografskega modela skladnje naravnega človeškega jezika. V okviru projekta so bili zbrani empirični psiholingvistični podatki, s katerimi se lahko vključujemo v jezikoslovno razpravo o izbiri med dvema (oziroma več) modeloma naravnega človeškega jezika in o smiselnosti kartografskega preučevanja skladnje naravnega človeškega jezika. Projekt sta izvajala Univerza v Novi Gorici in Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani. Raziskovalni projekt se je začel 1. januarja 2016 in končal 31. decembra 2018. Za izvajanje projekta je Univerzi v Novi Gorici v letu 2018 ARRS izplačal 108.925,95 evra.

V okviru raziskovalnega programa P6-0218, financiranega prek ARRS, poteka raziskava [»Teoretične in aplikativne raziskave jezikov: kontrastivni, sinhroni in diahroni vidiki«](#), ki jo izvaja Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani. Izhajajoč iz raziskovalnih interesov kot tudi iz potreb slovenskega in mednarodnega jezikoslovja in humanistike, so se v okviru raziskovalnega programa osredotočali na odkrivanje zakonitosti in tendenc jezikovne oblikovanosti in jezikovnega funkcioniranja s stališča teorije in sistema, še izraziteje pa glede na rabo jezika v konkretnih komunikacijskih situacijah. Izsledke so v kar največji meri aplicirali na področje prevajanja (večine proučevanih jezikov in slovenščine), slovaropisja (predvsem dvojezičnega slovenskega in angleškega, francoskega,

španskega, latinskega, grškega) in poučevanja jezikov (vseh proučevanih jezikov in slovenščine). V program so vključene raziskave, ki zajemajo področja specifičnih in splošnih značilnosti angleščine, nemščine, francoščine, italijanščine, španščine, latinščine, grščine in hetitščine. Vse omenjene jezike razen slednjega proučujejo tudi s kontrastivnega vidika, v primerjavi s slovenščino kot materinščino. Izbrana raziskovalna vprašanja sistematično proučujejo nasploh in še posebej s stališča slovenščine. Poglavitna podpodročja raziskovanja so: besediloslovje z analizo diskurza in funkcijsko jezikoslovje, stilistika in retorika, pragmatika, sociolingvistika, kontrastivna analiza, uporabno jezikoslovje, diahrono in primerjalno jezikoslovje izbranih jezikov (vključno z njihovimi povezavami s slovenščino), besedotvorje, leksikologija in leksikografija, pomenoslovje, morfosintaksa, fonetika, fonologija in prozodija, didaktika in metodika poučevanja nematerijalnih jezikov, prevodoslovje in raziskovanje tolmačenja, korpusno jezikoslovje in jezikovne tehnologije, generativna slovnica in teorija naravnosti. Z raziskavo vseh obravnavanih modernih jezikov ter latinščine in grščine prispevajo k utrjevanju zavesti o tradicionalni pripadnosti Slovenije evropskemu kulturnemu območju ter o neprekinjeni vključenosti v njegove kulturne in znanstvene tokove. Glede na to, da raziskave večinoma potekajo na področjih, na katerih so se člani programske skupine v mednarodnem prostoru že uveljavili kot priznani strokovnjaki, so rezultati raziskav za mednarodno strokovno javnost – glede na njene doslejšnje odzive – še naprej koristni in zanimivi ter se tvorno vpenjajo v vrhunsko sodobno jezikoslovno znanost v Evropi in svetu. Raziskovalni program se je začel 1. januarja 2017 in se bo končal 31. decembra 2020. V letu 2018 je ARRS izplačal 105.711,30 evra.

V okviru raziskovalnega projekta J7-8280, financiranega prek ARRS, poteka raziskava [»Viri, metode in orodja za razumevanje, prepoznavanje in razvrščanje različnih oblik družbeno nesprejemljivega diskurza v informacijski družbi«](#). Čeprav pojav različnih oblik družbeno nesprejemljivega diskurza (DND), kot so sovražno, diskriminatorno in žaljivo izražanje, še zdaleč ni nov, se z njimi v zadnjem času zaradi številnih družbenih, kulturnih in ekonomskih sprememb izrazito intenzivno soočamo. Gre za izjemno širok in globalen družbeni problem, na katerega opozarjajo vse ključne mednarodne organizacije, kot so Svet Evrope, Evropska unija, Organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi ter Združeni narodi. Kot dokazujejo redke doslej opravljene jezikoslovne raziskave sovražnega govora v Sloveniji (Červ in Kalin Golob 2012, Campos Ferreira idr. 2012), problematika tovrstnih nesprejemljivih diskurzivnih praks močno presega okvire jezikoslovja, zato se lahko z njimi uspešno spopadamo le v sodelovanju s sociologi in pravniki. Ker pa je žaljivi in sovražni govor z razmahom informacijsko-komunikacijskih tehnologij in računalniško posredovane komunikacije (RPK) ter s hitrostjo širjenja informacij po internetu dobil povsem novo razsežnost, za učinkovito soočanje z njim v informacijski družbi hkrati nujno potrebujemo tudi avtomatiziran pristop. Projekt je izrazito interdisciplinaren in povezuje strokovnjake s področja korpusnega jezikoslovja in sociolingvistike s strokovnjaki s področja kritične analize diskurza in družboslovnega anketiranja in pravne analize s strokovnjaki s področja jezikovnih tehnologij in strojnega učenja za slovenščino. Raziskava ponuja kombinacijo najsodobnejših kvantitativnih in kvalitativnih multidisciplinarnih pristopov, kot so metode korpusnega jezikoslovja in kritične analize diskurza, pravne analize in sociološke metode anketiranja, ki proučujejo rabo in dojetje družbeno nesprejemljivega komuniciranja v družbeno-kulturnem kontekstu. Obenem načrtovani pristopi z metodami analize vsebine, opisne in inferenčne statistike ter strojnega učenja za prepoznavanje in preprečevanje tovrstnih spornih diskurzivnih praks obetajo dragoceno digitalno nadgraditev tradicionalne humanistike in družboslovja s pristopi, ki temeljijo na velikih količinah nestrukturiranih in delno strukturiranih podatkov. Projekt ima močno empirično podlago, saj bo večina raziskav izvedenih na velikih, bogato označenih slovenskih korpusih DND in RPK. Za razvoj

avtomatskih metod označevanja bodo izdelali ročno označene podatkovne zbirke in z metodami strojnega učenja (SU) zgradili modele za prepoznavanje pojavov, ki so predmet raziskave. Izvajalci so Institut »Jožef Stefan«, Filozofska fakulteta in Fakulteta za družbene vede Univerze v Ljubljani ter Mirovni inštitut. Raziskovalni projekt se je začel 1. maja 2017 in se bo končal 30. aprila 2020. V letu 2018 je ARRS izplačal 52.777,50 evra.

V okviru raziskovalnega projekta J6-9373, financiranega prek ARRS, poteka raziskovalno delo na temo [»Institucionalna dvojezičnost na narodnostno mešanih območjih v Sloveniji: evalvacija dodatka za dvojezičnost«](#). Jezikovna politika v Sloveniji temelji na načelu zagotavljanja enakovrednega položaja narodnih manjšin na narodnostno mešanih območjih, tj. na obali slovenske Istre (italijansko govoreča manjšina) in v Prekmurju na severovzhodu Slovenije (madžarsko govoreča manjšina). Pogoj za zaposlitev v javnem sektorju je znanje tako večinskega kot tudi manjšinskega jezika. Če je znanje jezika narodne skupnosti pogoj za opravljanje dela, so javni uslužbenci in sodniki upravičeni do dodatka k plači, znanega kot dodatek za dvojezičnost. Program dodatka za dvojezičnost pa ni tako učinkovit, kot je bilo pričakovano, zato se večinski jezik (slovenščina) ter manjšinska jezika (italijanščina in madžarščina) ne uporabljajo enakovredno. V tem projektu bo z uporabo interdisciplinarnega pristopa, ki združuje etnografske raziskave, ekonomijo in analizo politike, raziskano, kako se program dodatka za dvojezičnost odziva na kulturne, družbene, politične in gospodarske dejavnike v slovenski Istri ter kako ti dejavniki prispevajo k njegovi uspešnosti oziroma neuspešnosti. Postavljena je hipoteza, da je neučinkovitost programa dodatka za dvojezičnost mogoče pripisati neustreznemu oblikovanju politike in nezadostnemu izvajanju, in ne pomanjkanju podpore prebivalstva. Raziskovalni projekt se je začel 1. julija 2018 in se bo končal 30. junija 2021. Izvajalci so Inštitut za narodnostna vprašanja, Univerza na Primorskem – Fakulteta za humanistične študije Koper in Univerza v Ljubljani – Filozofska fakulteta. V letu 2018 je ARRS izplačal 50.003,20 evra.

Porabljena sredstva

MIZŠ (ARRS): 921.136,78 evra.

1 Slovenščina kot prvi jezik v Republiki Sloveniji

1. cilj: Razvijanje in izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti govorcev slovenščine kot prvega jezika in njihovo usposabljanje za učinkovito sporazumevanje

Aktivnosti

1.1.1 Osnovne aktivnosti

Evalvacija primernosti in usklajenosti učnih načrtov, učnih gradiv, pouka in zunanjih preverjanj slovenščine ter mednarodna primerjava učnih načrtov in učnih gradiv s slovenskimi

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

Evalvacijsko poročilo, primerjalna študija, analiza posameznih problematik ter iz tega izhajajoči predlogi, ki upoštevajo vsa izhodišča, zajeta v komentarju aktivnosti

Predvideni učinki

- Obstoje gradiv, ki bodo osnova za nadaljnje ukrepe na področju izboljševanja pouka slovenščine,
- številčno in primerjalno podprti podatki kot osnova za spremembe in dopolnitve pouka slovenščine na vseh ravneh,
- obstoj vsebinskih temeljev za prenovu jezikovnega pouka slovenščine na vseh ravneh,
- učinkovitejše medpredmetno povezovanje tujih jezikov s slovenščino in slovenščine kot prvega jezika z drugimi jeziki (prim. 7. aktivnost pri poglavju Tuji jeziki),
- učinkovitejše znotrajpredmetno povezovanje med jezikovnim in književnim delom pouka slovenščine,
- poenotenje jezikoslovnih izrazov pri slovenščini in drugih jezikih na pojmovni in izrazni ravni,
- metodološka in časovna uskladitev obravnave izbranih jezikovnih vsebin pri pouku slovenščine in tujih jezikov (s spremembo učnih načrtov in učnih gradiv),
- izboljšanje učnih gradiv in prilagoditev vsebine izobraževanj učiteljev,
- izboljšava zunanjega preverjanja znanja slovenskega jezika.

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da je na področju izobraževanja odraslih Andragoški center Slovenije (ACS), ki sicer ni nosilec navedene aktivnosti in v letu 2018 ni izvajal ukrepov neposredno s področja navedene aktivnosti, kljub vsemu deloval v smeri doseganja cilja »Razvijanje in izpolnjevanje jezikovne zmožnosti govorcev slovenščine kot prvega jezika in njihovo usposabljanje za učinkovito sporazumevanje«. Dejavnosti, ki so jih v podporo temu cilju izvajali na ACS, so: OŠ za odrasle (npr. usposabljanje za učitelje), svetovanje in strokovna podpora pri razvoju nacionalne politike pismenosti in temeljnih zmožnosti, sodelovanje pri pripravi akcijskega načrta za Strategijo spretnosti odraslih, nadaljevanje aktivnosti pri projektu e-testiranje spretnosti odraslih, sodelovanje pri implementaciji strategije bralne pismenosti, strokovna podpora področju razvoja temeljnih kompetenc odraslih (npr. priprava strokovnih in učnih gradiv ter izobraževalnih filmov, namenjenih razvoju temeljnih zmožnosti odraslih, izvedba usposabljanja za strokovne delavce za uporabo inštrumenta SVOS, knjižna izdaja monografske publikacije Spretnosti odraslih s poglobljenimi premisleki o stanju na področju zmožnosti branja in obdelave informacij pri odraslih na podlagi izsledkov raziskave PIAAC, posodobitev javnoveljavnih (JV) programov za dvig temeljnih zmožnosti in programov usposabljanja za življenjsko uspešnost (UŽU), priprava opisnikov temeljnih zmožnosti), gradnja in promocija portala za družinsko pismenost (ki je namenjen različnim institucijam, organizacijam, strokovni in širši javnosti ter njihovim ciljnim skupinam po Sloveniji), strokovna in razvojna podpora študijskim krožkom (ŠK) (npr. ŠK Beremo s Pristanom, ŠK Večerno branje 19, ŠK Knjižna srečanja ob kavi, ŠK Prisedi, ti zgodbo povem, ŠK ustvarjalno pisanje).

Univerza v Ljubljani poroča o naslednjih izvedenih dejavnostih v letu 2018.

– Projekt [»Za kakovost slovenskih učbenikov, KAUC«](#): razpis Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport (»Razvoj in udejanjanje inovativnih učnih okolij in prožnih oblik učenja za dvig splošnih kompetenc), trajanje: 2017–2022, izvajalec Univerza v Ljubljani, Fakulteta za računalništvo in informatiko. Vrednost za celoten sklop, ki obsega še razvoj odločitvenega sistema: 75.600,00 evrov. V okviru projekta bo razvit prototip spletnega orodja za ocenjevanje berljivosti, ki se bo lahko uporabljal tudi za evalvacijo učnih gradiv. Razvitih, implementiranih in za slovenščino prilagojenih bo več mer za oceno berljivosti. Za oceno berljivosti in koherence besedil bodo uporabljeni tehnike obdelave naravnega jezika in strojno učenje. Orodje bo odprtokodno in javno dostopno na spletu.

– V letu 2018 sta bili izvedeni dve izobraževanji za učitelje osnovnih in srednjih šol s področja slovenščine: Novejši tokovi v slovenistiki – jezik v teoriji in šolski praksi (izvajalci: Erika Kržišnik, Vera Smole, Andreja Žele, Simona Kranjc, Hotimir Tivadar, Saška Štumberger) in Novejši tokovi v slovenistiki – književnost v teoriji in šolski praksi (Irena Novak Popov, Alojzija Zupan Sosič, Alenka Žbogar, Mateja Pezdirc Bartol). Skupaj se je obeh izobraževanj udeležilo 74 učiteljev.

Porabljena sredstva: 1.875,00 evrov. Sredstva so bila pridobljena v okviru razpisa MIZŠ in s kotizacijami.

Porabljena sredstva

UL: 1.875,00 evrov; MIZŠ: redna dejavnost.

1.1.2 Osnovne aktivnosti

Sprememba učnih načrtov na podlagi raziskav, evalvacij in drugih analiz

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

Prenovljeni učni načrti za vse stopnje douniverzitetnega izobraževanja

Predvideni učinki

- Uvajanje prenovljenih učnih načrtov v učno prakso
- Kakovostnejši pouk slovenščine

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da je bil na 191. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 26. 4. 2018 na predlog Zavoda RS za šolstvo in pozitivnega strokovnega mnenja MIZŠ potrjen Učni načrt za Slovenščino v programu osnovne šole. Sprejet je bil naslednji sklep: »Strokovni svet RS za splošno izobraževanje v skladu z 12., 15. in 25. členom Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in

izobraževanja (Ur. l. RS, št. 16/07-UPB5, 36/08, 58/09, 64/09-popr., 65/09-popr., 20/11, 40/12-ZUJF, 57/12-ZPCP-2D, 2/15 – Odl. US: U-I-269/12-24, 47/15, 46/16, 49/16-popr. in 25/17-ZVaj) določi Učni načrt Slovenščina v programu osnovne šole.«

MIZŠ – [Eurydice Slovenija](#) poroča tudi o uradni objavi mednarodnega zbornika kazalnikov Organizacije za ekonomsko sodelovanje in razvoj (OECD) v izobraževanju »[EDUCATION AT A GLANCE](#)« (EAG) – »Pogled na izobraževanje 2018« (EAG). »Education's promise to all« je naslov izdaje v letu 2018. EAG je najobširnejši zbornik mednarodno primerljivih podatkov o stanju in učinkih izobraževanja v 36 državah članicah in partnerskih državah OECD z vsega sveta. Tema jezikov ni posebej obdelana, je pa jezikom namenjeno nekaj poudarkov:

- Zaradi slabšega znanja jezika in slabšega poznavanja izobraževalnega sistema države sprejemnice se priseljenci prve in druge generacije slabše vključujejo tako v izobraževalne programe kot tudi na trg delovne sile (str. 23). Študija sporoča, da v mnogih državah priseljeni delavci kljub primerljivi izobrazbi zaslužijo manj kot domači delavci. So pa države, med njimi tudi Slovenija, v katerih visoko izobraženi priseljeni delavci zaslužijo več kot domači delavci z enako stopnjo izobrazbe (str. 94).
- Znanje jezikov je lahko eden izmed pomembnih faktorjev neenakosti v izobraževanju (str. 29), zgodnja integracija priseljenih otrok, po možnosti že v predšolsko izobraževanje, je izrednega pomena (str. 167).

Porabljena sredstva

MIZŠ: redna dejavnost.

1.1.3 Osnovne aktivnosti

Preizkušanje in evalviranje uporabe jezikovnih tehnologij pri pouku slovenščine

Nosilec

MK

Kazalniki

Evalvacijsko poročilo

Predvideni učinki

Vpeljava predlaganih rešitev v pedagoško prakso

Poročilo nosilca

MK se kot nosilec aktivnosti vključuje glede na svoje pristojnosti v smislu spremljanja.

Porabljena sredstva

MIZŠ: finančnih posledic v letu 2018 ni bilo.

1.2 Zagotavljanje kakovosti poučevanja slovenščine s sistemskimi ukrepi

Motiviranje in usposabljanje ravnateljev za sprejemanje strokovno ustreznih odločitev v zvezi z načrtovanjem in izvajanjem jezikovnega izobraževanja ter v zvezi z zagotavljanjem čim višje ravni strokovnega jezika pri vseh predmetih na šoli ter priprava usmeritev za takšno usposabljanje

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

Strokovni posveti in delovna srečanja

Predvideni učinki

Kontinuirana skrb za slovenščino kot učni jezik in dvig ravni strokovnega jezika pri vseh predmetih na šoli

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da so številne dejavnosti na temo bralne pismenosti in razvoja slovenščine potekale v okviru ESS-projekta [OBJEM](#) (Ozaveščanje, Branje, Jezik, Evalvacija, Modeli), ki ga koordinira ZRSŠ. Vključenih je 59 vzgojno-izobraževalnih zavodov (VIZ), na vsakem VIZ deluje projektni tim, v katerega je vključen tudi ravnatelj ali ravnateljica. Na ta način so ravnatelji in ravnateljice neposredno vključeni v razvojno delo na tem področju.

Porabljena sredstva

MIZŠ: poraba ESS-projekta [OBJEM](#) je zabeležena na strani 32.

1.3 Obveščanje in izobraževanje učiteljev

Načrtovanje, organizacija in izpeljava posvetov, delovnih srečanj in seminarjev za seznanjanje z novostmi na področju prenove učnih načrtov, učnih gradiv, didaktike predmeta, strokovnih novosti, novosti na področju jezikovnih tehnologij in jezikovne politike (večjezičnost, medkulturnost ...)

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

Število, vsebina in oblike izobraževanja učiteljev

Predvideni učinki

Boljša usposobljenost učiteljev za uvajanje novosti, uveljavljanje sodobnih didaktičnih pristopov, medpredmetno povezovanje, uvajanje večjezičnosti in medkulturnosti v učno prakso, učinkovita raba jezikovnih tehnologij

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da je bilo v letu 2018 načrtovanih 7 programov usposabljanja učiteljev: Kar zares počnemo z jezikom: integrirano merjenje jezikovnih zmožnosti, Novejši tokovi v slovenistiki – jezik v teoriji in šolski praksi, Novejši tokovi v slovenistiki – sodobna slovenska literatura, Poučevanje slovenščine in preverjanje znanja pri učencih OŠ in SŠ, ki so govorci slovenščine kot drugega jezika, S prevajanjem do temeljnih razlik med nemščino in slovenščino, Novosti na področju strategij poučevanja slovenščine in naravoslovja v prvem in drugem triletju osnovne šole, Uporaba jezikovnih priročnikov na spletu, razvijanje učinkovitih komunikacijskih veščin – mednarodni seminar; od teh so bili realizirani 4 programi, za katere je ministrstvo namenilo 4.022,62 evra.

Novembra 2018 sta se strokovni delavki Zavoda RS za šolstvo udeležili mednarodnega seminarja Evropskega centra za moderne jezike Sveta Evrope v Gradcu o učnem jeziku in podpori šolam pri vzpostavljanju podpornega okolja. Osrednja tema je bila pomen učnega jezika pri nejezikovnih predmetih in skozi kurikulum, predstavljeni so bili primeri dobre prakse, razprava je tekla o pripravi priporočil. Predvsem pa je delavnica ponudila veliko gradiv in idej za načrtovanje razvojnega dela.

Delovna skupina svetovalk za predšolsko vzgojo Zavoda RS za šolstvo je v okviru ESS-projekta Krepitev kompetenc strokovnih delavcev na področju vodenja inovativnega vzgojno-izobraževalnega zavoda v letih 2016–2018 izpeljala 9 seminarjev na temo Razvijanje zgodnje pismenosti in formativno spremljanje v vrtcu. Seminarjev se je udeležilo 195 strokovnih delavcev. Prav tako je ZRSŠ v okviru naloge Večjezičnost in medkulturnost v vrtcu načrtoval pripravo osnutka posodobitve področja dejavnosti JEZIK v Kurikulumu za vrtce oziroma t. i. smernice, ki naj bi jih pripravili do konca junija 2019. Ker pa so v tem času dobili novo nalogo, tj. Posodobitev kurikulumu za vrtce, so se odločili, da zaradi smiselnosti umestitve in tesne povezave z novo nalogo posodobitev področja jezika pripravijo v okviru posodobitve celotnega Kurikuluma za vrtce.

ZRSŠ je v letu 2018 izvedel dvodnevno konferenco [Jeziki v izobraževanju](#), katere se je udeležilo 186 strokovnih delavcev. Teme sekcij in primerov dobre prakse:

- *Raznojezičnost kot sodoben način komunikacije.*
- *Moč jezika kot sporazumevalne zmožnosti. Jezik kot identiteta in vrednota.*
- *Jeziki od vrtca do mature.*
- *Vloga in pomen učnega jezika – od pripovedi v vrtcu do eseja na maturi.*
- *Moč besede – književnost po vertikali.*
- *Razvijanje jezika v digitalnih učnih okoljih.*

Delavnice:

- *Raba odlomka umetnostnega in neumetnostnega besedila pri pouku slovenščine, angleščine in francoščine.*
- *Govorna vzgoja pedagoga in komunikacija.*
- *Veččutna celovita spodbuda za učenje in poučevanje jezika.*
- *Potenciali za boljše zgodnje učenje in poučevanje tujega jezika na osnovi ugotovitev spremljav pouka.*
- *Razvijanje posameznikove raznojezične zmožnosti: dejavnosti in gradiva.*

- Pregled posodobitev učnega načrta za angleščino (2016) – kako zagotoviti vertikalo in ustrezne prehode.
- Večjezičnost kot priložnost in/ali izziv pri pisnem izražanju v tujem jeziku.
- Vidimo, razumemo, ubesedimo – povezanost bralne in naravoslovne pismenosti.
- S slikanico v svet branja in vseživljenjskega učenja.
- Spodbujamo večjezičnost otrok. Dejavnosti in priložnosti za ohranjanje maternih jezikov otrok.
- Slovenščina in angleščina z roko v roki? Nekaj primerov povezovanja obeh jezikov v osnovni šoli.

Porabljena sredstva: pribl. 15.000,00 evrov.

Porabljena sredstva

MIZŠ: pribl. 15.000,00 evrov.

2. cilj: Razumljiv uradovni jezik in nadgrajevanje jezikovne zmožnosti javnih uslužbencev

Aktivnost

Izdelava kazalnikov za razumljivo in sprejemljivo javno in uradno sporazumevanje za potrebe različnih ciljnih skupin

Nosilec

MK

Kazalniki

Izdelava kazalnikov

Predvideni učinki

Lažje načrtovanje ukrepov za izboljšanje razumljivosti uradovnega jezika

Poročilo nosilca

MJU, Upravna akademija, ki sicer ni nosilec te aktivnosti, poroča, da so v letu 2018 potekale nekatere dejavnosti za nadgrajevanje jezikovne zmožnosti javnih uslužbencev. Izvedeni so bili trije seminarji Jezik in oblika besedil v javni upravi, delavnica Jezik v stalnih oblikah upravnih besedil ter štiri delavnice Digitalni pravopis – pravilna raba jezika pri spletnem komuniciranju (slednje v okviru projekta ESS, za urednike spletnih strani, ki sooblikujejo vsebine za osrednje spletno mesto državne uprave gov.si). Usposabljanja so bila izvedena kot del redne dejavnosti Upravne akademije.

Porabljena sredstva

MJU: redna dejavnost.

2 Slovenščina kot drugi in tuji jezik

1. cilj: Razvijanje jezikovne zmožnosti v slovenščini

Aktivnost

Evalvacija tečajev, ki potekajo po Uredbi o načinih in obsegu zagotavljanja programov pomoči pri vključevanju tujcev, ki niso državljani EU in ki jih financirata EU in RS

Nosilec

MNZ

Kazalniki

Evalvacija programa pomoči pri vključevanju

Predvideni učinki

Optimizacija programa

Poročilo nosilca

MNZ poroča, da so tujci, ki niso državljani EU, upravičeni do programov pomoči pri hitrejšem vključevanju v okolje Republike Slovenije, ki med drugimi obsegajo tako učenje slovenskega jezika kot seznanjanje s slovensko družbo; navedene vsebine se izvajajo kot program Začetna integracija priseljencev (ZIP), ki je javnoveljavni izobraževalni program za učenje slovenskega jezika za odrasle priseljence. Oblikoval ga je Andragoški center Slovenije. Program obsega začetni (60 ur) in nadaljevalni modul (120 ur), ki se izvajata v skupnem obsegu 180 ur. Oba modula sta vsebinsko povezana in se lahko prilagodita ravni zahtevnosti udeležencev. Program se izvaja že 6 let in je postal eden temeljnih programov pomoči pri vključevanju v slovensko družbo. V letu 2018 je tečaj obiskovalo 643 oseb, med katerimi je bilo največ državljanov BiH, Kosova, Srbije, Ruske federacije in Ukrajine, udeleženci so bili državljani 29 različnih držav. Po udeležbi v programu ZIP, ki mora biti vsaj 80-odstotna, so tečajniki upravičeni tudi do brezplačnega prvega preizkusa znanja iz slovenskega jezika na osnovni ravni – v letu 2018 je izpit opravljalo 587 kandidatov, njihova uspešnost na izpitu je bila 66,68-odstotna.

Ukrep je bil izveden v letih 2014, 2015, 2016, 2017 in 2018.

V letu 2018 je bilo za tečaje slovenskega jezika porabljeno 540.355,07 evra, za opravljanje prvega izpita iz slovenskega jezika pa 75.572,80 evra. Skupaj: 615.927,87 evra.

Porabljena sredstva:

MNZ: 615.927,87 evra ([prim.](#) str. 38).

Aktivnost**Spremljava in evalvacija pouka slovenščine za učence, dijake priseljence****Nosilec**

MIZŠ

Kazalniki

Raziskava, strokovni in znanstveni članki s področja

Predvideni učinki

Vpogled v učinkovitost poučevanja/učenja oz. jezikovno zmožnost učencev glede na njihove sporazumevalne potrebe, kar bo posledično vplivalo na nadaljnje načrtovanje poučevanja slovenščine

Poročilo nosilca

MIZŠ in Univerza v Ljubljani poročata, da so bile v okviru prvega leta izvajanja nacionalne evalvacijske študije z naslovom Evalvacija modelov učenja in poučevanja slovenščine kot drugega jezika za učence in dijake, ki jim slovenščina ni materni jezik, v obdobju od 1. 12. 2017 do 20. 9. 2018 (izvajalec Center za slovenščino kot drugi in tuji jezik na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani) opravljene naloge:

- 1) pridobivanje podatkov o učencih in dijakih priseljencih,*
- 2) pregled nacionalnih in evropskih dokumentov,*
- 3) priprava vprašalnikov in jezikovnega testa.*

Pripravljenih je bilo sedem vprašalnikov z obsežnim naborom odprtih in polodprtih vprašanj za tri ciljne publike – ravnatelje oz. svetovalne delavce osnovnih šol, ravnatelje oz. svetovalne delavce srednjih šol, učitelje, ki izvajajo dodatno strokovno pomoč pri učenju slovenščine v osnovnih šolah, učitelje, ki izvajajo tečaj slovenščine v srednjih šolah, predmetne učitelje v osnovnih in srednjih šolah ter vprašalnik za šole, v katere se vključujejo učenci Romi.

Oktobra in novembra 2018 je sledila priprava diagnostičnega testa in hospitacijskega opazovalnega lista, decembra, januarja in februarja 2019 pa sta potekala testiranje učencev in dijakov ter hkrati spremljanje pouka.

Porabljena sredstva MIZŠ: 10.000,00 evrov.

Porabljena sredstva

MIZŠ: 10.000,00 evrov.

2. cilj: Sistemska umestitev poučevanja/učenja slovenščine kot drugega jezika oz. jezika okolja v vrtcu, osnovni in srednji šoli

Aktivnost

Definiranje obsega in oblike učenja, normativov in standardov pri učenju slovenščine kot drugega jezika v slovenskem vzgojno-izobraževalnem sistemu²

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

Jasna opredelitev obsega, oblik učenja slovenščine ter pričakovanih standardov znanja, usklajene zakonske in normativne podlage

Predvideni učinki

Poenotenje poučevanja – zagotavljanje enakih možnosti za učenje slovenščine, zagotovljen dostop do učinkovitega učenja slovenščine in s tem do uspešnejšega vključevanja v vzgojno-izobraževalni sistem in družbo

Poročilo nosilca

MIZŠ osnovnim šolam, ki imajo vključene učence priseljence v prvem in drugem letu šolanja, nudi ure dodatne strokovne pomoči pri učenju slovenščine. Veljavna zakonodaja (81. člen Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja; Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 36/08, 58/09, 64/09 – popr., 65/09 – popr., 20/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 47/15, 46/16, 49/16 – popr. in 25/17 – ZVaj; ZOFVI) daje normativno podlago za zagotavljanje sredstev iz državnega proračuna tako za učenje slovenščine kot tudi poučevanje maternega jezika za priseljene učence in dijake, vključene v redno osnovnošolsko in srednješolsko izobraževanje.

V kontekstu srednješolskega izobraževanja je s 1. 9. 2018 začel veljati Pravilnik o tečaju slovenščine za dijake v srednjih šolah, ki ureja organizacijo in izvedbo intenzivnega (z izrazito povečanim številom ur slovenskega jezika) tečaja slovenščine in dodatnih ur slovenščine za dijake. Šole izvajajo intenzivni tečaj slovenščine po ustreznem programu v strnjeni obliki v prvem polletju šolskega leta. Tečaj se izvaja v naslednjem obsegu:

- od 4 do 6 dijakov 120 ur,*
- od 7 do 12 dijakov 160 ur,*
- če je dijakov več kot 12, se na skupni obseg 160 ur za vsakega dijaka nad 12 doda 15 ur.*

5. člen omenjenega pravilnika še določa, da šola za dijake, ki niso uspešno opravili preizkusa, organizira dodatne ure slovenščine, ki so zanje obvezne. Za dijake, ki so uspešno opravili preizkus, šola

² Prve štiri aktivnosti so usmerjene predvsem v izboljšanje jezikovnega vključevanja otrok, učencev in dijakov priseljencev in Romov, v izhodišču predlaganih dejavnosti so jezikovne potrebe govorcev, njihova stopnja jezikovne zmožnosti v slovenščini, in ne formalni (pravni) status, ki ga določena skupina govorcev ima. Druge aktivnosti so razumljene širše – za vsa okolja, kjer je slovenščina drugi jezik in so izkazane potrebe po tovrstnih dejavnostih.

organizira dodatne ure slovenščine, če dijaki tako želijo. Število dodatnih ur slovenščine sega do 105 ur.

MIZŠ poroča, da so v okviru projekta [SIMS](#) (gl. str. 35) pripravili predlog programa dela z otroki priseljencev za področje predšolske vzgoje, osnovnošolskega in srednješolskega izobraževanja. V predlogu so tudi priporočila glede števila ur začetnega učenja slovenščine kot drugega jezika oz. jezika okolja v vrtcu, osnovni in srednji šoli.

Univerza v Mariboru sicer ni nosilka te aktivnosti, vendar poroča, da Oddelek za slovanske jezike Filozofske fakultete UM skrbi za področje slovenščine kot drugega/tujega jezika. V okviru enopredmetnega in dvopredmetnega študijskega programa 1. stopnje se izvajata predmeta Lektorat slovenščine za tujce 1 in Lektorat slovenščine za tujce 2, ki sta namenjena tujim neslovensko govorečim študentom Univerze v Mariboru, in sicer za pridobitev jezikovnih kompetenc v slovenskem jeziku do ravni B2. Lektorata slovenščine za tujce v študijskem letu 2017/18 je poslušalo 235 študentov. Zaradi doseganja osnovnega cilja pridobitve ustreznih jezikovnih kompetenc so bili študenti razdeljeni v štiri skupine: južnoslovansko (Makedonci, Bolgari, Srbi, Hrvati, Bošnjaki in Črnogorci), vzhodno- in zahodnoslovansko (Rusi, Belorusi, Ukrajinci, Čehi, Poljaki, Slovaki), evropsko (govorniki jezikov EU) ter evroazijsko (govorniki turščine, albanščine in azijskih jezikov).

Član Oddelka za slovanske jezike Filozofske fakultete Univerze v Mariboru je v letu 2018 prijavil in pridobil Študentski inovativen projekt za družbeno korist (ŠIPK) SOS-Slovenščina; izvajati se je začel februarja 2019. V okviru projekta SOS-Slovenščina bo pripravljena inovativna spletna aplikacija SOS-Slovene, ki se bo uporabljala pri učenju slovenščine kot drugega/tujega jezika na vstopni ali preživetveni ravni (A1) in bo namenjena tujim neslovensko govorečim študentom in posameznikom, ki se prvič srečujejo s slovenskim jezikom. Vstopna raven (angl. Breakthrough) ustreza ravni, ki jo je Wilkins v svojem predlogu iz leta 1978 imenoval »formulaično znanje« (angl. Formulaic proficiency), Trim v isti publikaciji pa »uvodna raven« (angl. Introductory) (SEJO 2011). Posameznik z doseženo preživetveno ravno razume in uporablja pogoste vsakodnevne izraze in zelo osnovne besedne zveze, namenjene za zadovoljevanje konkretnih potreb. Predstaviti zna sebe in druge ter spraševati in odgovarjati na osebna vprašanja, na primer o tem, kje živi, o osebah, ki jih pozna, in o stvareh, ki jih ima. Obvlada preprosto interakcijo, če sogovorec govori počasi in razločno, ter je pripravljen pomagati (SEJO 2011: 46). Aplikacija bo podprta s korpusom sporazumevalnih vzorcev na preživetveni ravni. Cilj projekta je pripraviti kakovostno in privlačno prosto dostopno spletno aplikacijo, ki bo obogatila poučevanje slovenščine kot drugega/tujega jezika in prispevala k motiviranosti za učenje ter izboljšanju jezikovno-digitalnih kompetenc. V vseh fazah projekta je predvideno tudi sodelovanje študentov oz. študentk, ki lahko s svojimi predlogi in pobudami sooblikujejo aplikacijo in jo sproti evalvirajo.

Štiričlanska komisija Filozofske fakultete skrbi za izvajanje izpitov iz slovenskega jezika kot tujega jezika z namenov vpisa na študijske programe Univerze v Mariboru. Komisija za ocenjevanje znanja slovenskega jezika je pristojna za naslednje izpite:

- izpit iz slovenskega jezika na osnovni (A2)/srednji (B1) ravni,
- izpit iz slovenskega jezika na višji (B2) ravni,
- izpit iz slovenskega jezika na visoki ravni (C2) – za kandidate, ki želijo študirati na Medicinski fakulteti Univerze v Mariboru.

Preverjanje znanja slovenskega jezika za vpis na Filozofsko fakulteto je sistemsko urejeno, in sicer na obeh stopnjah študija.

ZNANJE SLOVENSKEGA JEZIKA ZA VPIS NA 1. STOPNJO FILOZOFSKE FAKULTETE UM

Znanje stopnje B2 pred začetkom izbirnega postopka:

Vsi kandidati, ki se vpisujejo na univerzitetni enopredmetni in univerzitetni dvopredmetni študijski program Slovenski jezik in književnost, morajo izkazati znanje slovenskega jezika na ravni B2 glede na skupni evropski jezikovni okvir za jezike (SEJO/CEFR) z ustreznim dokazilom pred začetkom izbirnega postopka.

Znanje stopnje B2 pred vpisom v drugi letnik:

Vsi kandidati, ki se vpisujejo na druge univerzitetne študijske programe (enopredmetni: Germanistika, Psihologija, Sociologija in interdisciplinarno družboslovje in Zgodovina; dvopredmetni: Angleški jezik in književnost, Filozofija, Geografija, Madžarski jezik s književnostjo, Medjezikovne študije – angleščina, Medjezikovne študije – nemščina, Nemški jezik in književnost, Pedagogika, Sociologija, Umetnostna zgodovina, Zgodovina), bodo morali znanje slovenskega jezika na ravni B2 glede na skupni evropski jezikovni okvir za jezike (SEJO/CEFR) z ustreznim dokazilom izkazati pred vpisom v drugi letnik.

Ustrezna dokazila o izpolnjevanju tega pogoja so:

- a) potrdilo o opravljenem izpitu iz slovenskega jezika na ravni B2 ali enakovredno potrdilo,
- b) opravljene obveznosti iz predmetov Lektorat slovenščine za tujce 1 in Lektorat slovenščine za tujce 2 na FF UM,
- c) spričevalo o zaključeni osnovni šoli v RS ali zaključeni tuji osnovni šoli s slovenskim učnim jezikom,
- d) maturitetno spričevalo ali spričevalo zadnjega letnika izobraževalnega programa srednjega strokovnega izobraževanja, iz katerega je razviden opravljen predmet Slovenski jezik,
- e) spričevalo o zaključenem dvojezičnem (v slovenskem in tujem jeziku) srednješolskem izobraževanju ali o zaključenem tujem srednješolskem izobraževanju s slovenskim učnim jezikom,
- f) diploma o pridobljeni izobrazbi na visokošolskem zavodu v RS v študijskem programu in potrdilo (izjava), da je kandidat opravil program v slovenskem jeziku.

ZNANJE SLOVENSKEGA JEZIKA ZA VPIS NA 2. STOPNJO FILOZOFSKE FAKULTETE UM

Znanje stopnje B2 pred začetkom izbirnega postopka:

Vsi kandidati, ki se vpisujejo na študijske programe 2. stopnje Slovenski jezik in književnost (enopredmetni pedagoški), Slovenski jezik in književnost (dvopredmetni pedagoški), Slovenski jezik in književnost (dvopredmetni nepedagoški), morajo izkazati znanje slovenskega jezika na ravni B2 glede na skupni evropski jezikovni okvir za jezike (SEJO/CEFR) z ustreznim dokazilom pred začetkom izbirnega postopka.

Znanje stopnje B2 pred vpisom v drugi letnik:

Vsi kandidati, ki se vpisujejo na študijske programe 2. stopnje Medkulturna germanistika (enopredmetni nepedagoški), Medkulturna germanistika (dvopredmetni nepedagoški), Nemščina kot tuji jezik (dvopredmetni pedagoški), Poučevanje angleščine (dvopredmetni pedagoški), Anglistika (dvopredmetni nepedagoški), Madžarski jezik s književnostjo (dvopredmetni pedagoški), Prevajanje in tolmačenje (enopredmetni nepedagoški), Sociologija (enopredmetni nepedagoški), Sociologija (dvopredmetni pedagoški), Filozofija (dvopredmetni pedagoški), Filozofija (dvopredmetni nepedagoški), Psihologija (enopredmetni nepedagoški), Pedagogika (enopredmetni pedagoški), Pedagogika (dvopredmetni pedagoški), Geografija (dvopredmetni pedagoški), Geografija (dvopredmetni nepedagoški), Zgodovina (enopredmetni nepedagoški), Zgodovina (dvopredmetni pedagoški), Zgodovina (dvopredmetni nepedagoški), Umetnostna zgodovina (dvopredmetni nepedagoški), bodo morali znanje slovenskega jezika na ravni B2 glede na skupni evropski jezikovni okvir za jezike (SEJO/CEFR) z ustreznim dokazilom izkazati pred vpisom v drugi letnik.

Ustrezna dokazila o izpolnjevanju tega pogoja so:

- a) potrdilo o opravljenem izpitu iz slovenskega jezika na ravni B2 ali enakovredno potrdilo,*
- b) opravljene obveznosti iz predmetov Lektorat slovenščine za tujce 1 in Lektorat slovenščine za tujce 2 na FF UM,*
- c) spričevalo o zaključeni osnovni šoli v RS ali zaključeni tuji osnovni šoli s slovenskim učnim jezikom,*
- d) maturitetno spričevalo ali spričevalo zadnjega letnika izobraževalnega programa srednjega strokovnega izobraževanja, iz katerega je razviden opravljen predmet Slovenski jezik,*
- e) spričevalo o zaključenem dvojezičnem (v slovenskem in tujem jeziku) srednješolskem izobraževanju ali o zaključenem tujem srednješolskem izobraževanju s slovenskim učnim jezikom,*
- f) diploma o pridobljeni izobrazbi na visokošolskem zavodu v RS v študijskem programu in potrdilo (izjava), da je kandidat opravil program v slovenskem jeziku.*

Porabljena sredstva

MIZŠ: redna dejavnost.

Aktivnost

Implementacija učnih načrtov za začetno učenje slovenščine kot drugega jezika

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

Potrjeni učni načrti z vključitvijo relevantnih vsebin

Predvideni učinki

Dostop do učenja slovenščine, posledično boljša jezikovna zmožnost učencev

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da se Učni načrt za učenje slovenščine kot drugega/tujega jezika za dijake tujce, ki ga je sprejel Strokovni svet za splošno izobraževanje leta 2010, izvaja v okviru tečajev na srednjih šolah. O novem Pravilniku o tečaju slovenščine za dijake v srednjih šolah, ki ureja organizacijo in izvedbo intenzivnega tečaja slovenščine in dodatnih ur slovenščine za dijake, je zapisano pri prejšnjem ukrepu. Učni načrt za učenje slovenščine kot drugega/tujega jezika za osnovnošolsko raven še ni bil sprejet; poučevanje slovenščine poteka v okviru dodatne strokovne pomoči, novi modeli poučevanja pa se preizkušajo v okviru projektov Izzivi medkulturnega sobivanja, Le z drugimi smo in Objem.

Porabljena sredstva

MIZŠ: redna dejavnost.

Aktivnost

Opredelitev kompetenc učiteljev, ki izvajajo dodatne ure slovenščine oz. učencem, katerih prvi jezik ni slovenščina, nudijo jezikovno pomoč, ter zagotavljanje njihove usposobljenosti

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

Programsko izhodišče za opredelitev učiteljevih kompetenc za dopolnilno izobraževanje slovenščine kot drugega/tujega jezika

Predvideni učinki

Kompetentni učitelji, povečana ozaveščenost pri učiteljih in strokovni javnosti o pomembnosti usposobljenosti učitelja za delo z učenci, ki jim slovenščina ni prvi jezik, usposobljenost učiteljev

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da so v okviru projekta [SIMS](#) (gl. str. 35) pripravili predlog programa dela z otroki priseljencev za področje predšolske vzgoje, osnovnošolskega in srednješolskega izobraževanja. V predlogu so navedeni tudi izvajalci začetnega učenja slovenščine kot drugega jezika:

- v vrtcih: vzgojitelji predšolskih otrok z dodatnimi znanji za poučevanje slovenščine kot drugega/tujega jezika (dodatne ure začetnega učenja slovenščine lahko izvajajo v več vrtcih),
- v osnovnih šolah:
 - profesor/-ica razrednega pouka z dodatnimi znanji za poučevanje slovenščine kot drugega/tujega jezika,
 - profesor/-ica slovenščine z dodatnimi znanji za poučevanje slovenščine kot drugega/tujega jezika,
- v srednjih šolah: profesor/-ica slovenščine z dodatnimi znanji s področja poučevanja slovenščine kot drugega in tujega jezika.

MIZŠ: sredstva so zagotovljena v okviru projekta SIMS.

Univerza v Ljubljani poroča, da je bilo v letu 2018 v okviru sistema Katis izvedenih 11 izobraževanj s področja poučevanja slovenščine kot drugega jezika: dvakrat je bil izveden 8-urni seminar z naslovom Poučevanje in preverjanje znanja pri učencih OŠ in SŠ, ki jim slovenščina ni prvi jezik, šestkrat je bil ponovljen 8-urni seminar za učitelje v srednjih šolah, ki so v šolskem letu 2018/2019 izvajali preverjanje iz znanja slovenščine na ravni A2 (naslov seminarja: Preizkus iz slovenščine na ravni A2 – izvedba in ocenjevanje), dvakrat je bil izveden 16-urni seminar Poučevanje slovenščine kot J2 za učence v višjih razredih OŠ in dijake v SŠ ter enkrat 8-urni seminar Poučevanje slovenščine kot J2 v vrtcu in nižjih razredih OŠ. Izvajalci: Poučevanje in preverjanje znanja pri učencih OŠ in SŠ, ki jim slovenščina ni prvi jezik: Mihaela Knez in Ina Ferbežar; Preizkus iz slovenščine na ravni A2 – izvedba in ocenjevanje: Mihaela Knez, Ina Ferbežar in Damjana Kern Andoljšek; Poučevanje slovenščine kot J2 za učence v višjih razredih OŠ in dijake v SŠ: Mihaela Knez; Poučevanje slovenščine kot J2 v vrtcu in nižjih razredih OŠ: Mihaela Knez.

Porabljena sredstva: 12.000,00 evrov. Sredstva so bila pridobljena v okviru razpisa MIZŠ in s kotizacijami.

Porabljena sredstva

UL: 12.000,00 evrov.

Aktivnost

Ozaveščanje šolskih delavcev in strokovne javnosti: razumevanje procesa učenja slovenščine kot drugega jezika in vloge, ki jo ima jezik pri šolanju, razumevanje sociokulturne situacije učencev, ki jim slovenščina ni prvi jezik

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

Izvedba usposabljanj, posvet za strokovno javnost, strokovni članki

Predvideni učinki

Povečana ozaveščenost šolskih delavcev, strokovne javnosti o jezikovnih potrebah otrok, učencev in dijakov, govorcev slovenščine kot drugega jezika

Poročilo nosilca

*MIZŠ poroča, da je bilo opravljeno veliko ozaveščanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju in strokovne javnosti v okviru projektov *Soočenje z izzivi medkulturnega sobivanja (SIMS)* ter *Le z drugimi smo* (gl. še aktivnost [Usposabljanje vseh učiteljev in vzgojiteljev za učinkovito delo z otroki/učenci/dijaki, govorci slovenščine kot drugega jezika](#), str. 35). Nekaj tovrstnih dejavnosti je potekalo tudi v sklopu projekta [OBJEM](#): delno skozi obravnavo in razumevanje gradnikov bralne pismenosti v povezavi z ranljivimi skupinami, delno skozi usposabljanja na teme: slovenščina kot drugi jezik v predšolskem in zgodnješolskem obdobju – izzivi za 21. stoletje, slovenščina kot drugi jezik v osnovnošolskem in srednješolskem obdobju ter celostno vključevanje otrok iz drugih jezikovnih okolij (poraba sredstev v projektu OBJEM: 413.905,00 evrov).*

MIZŠ tudi poroča, da so bili v katalogu programov profesionalnega usposabljanja ponujeni trije programi, in sicer: Poučevanje slovenščine in preverjanje znanja pri učencih OŠ in SŠ, ki so govorci slovenščine kot drugega jezika, Poučevanje slovenščine kot J2 za mlajše otroke in Poučevanje slovenščine kot J2 za učence tretje triade in srednješolce.

*ZRSŠ je aprila 2018 izpeljal dvodnevno nacionalno konferenco [Jeziki v izobraževanju](#) s podnaslovom *Biti in sobivati v jezikih, na kateri je bil en tematski sklop z naslovom »Moč jezika kot sporazumevalne zmožnosti. Jezik kot identiteta in vrednota.«* vezan tudi na slovenščino kot drugi jezik ter raznojezičnost otrok priseljencev.*

MIZŠ nadalje poroča, da sta bili v okviru ESS-projekta [Jeziki štejejo](#) izpeljani dve enodnevni izobraževanja z naslovom Slovenščina kot prvi, drugi in tuji jezik v slovenskih šolah (eno izobraževanje v Logatcu in drugo v Slovenj Gradcu), prav tako pa je bilo v okviru ESS-projekta [OBJEM](#) izpeljano srečanje strokovnih delavcev na temo slovenščine kot drugega jezika v vertikali od vrtca do vključno srednje šole.

Pedagoški inštitut je v okviru mednarodnega projekta SIRIUS (Evropska mreža za politike izobraževanja migrantov) junija 2018 organiziral Nacionalni posvet o strategijah vključevanja otrok priseljencev v izobraževanje: Prostor večjezičnosti v inkluzivnem učnem okolju. Osrednji cilj posveta je bil povezati in soočiti spoznanja in praktične izkušnje akterjev, ki v Sloveniji oblikujejo strategije in delujejo na področju vključevanja otrok in priseljencev v izobraževanje ([Zbornik povzetkov posveta, 2018](#)). K sodelovanju so bili vabljeni predstavniki MIZŠ, ZRSŠ, raziskovalci in visokošolski učitelji, ravnatelji šol, učitelji, predstavniki staršev in nevladnih organizacij, ki nudijo podporo otrokom priseljencem tako pri učenju kot tudi pri nadaljevanju izobraževanja. Na posvetu so s svojimi prispevki aktivno sodelovali strokovnjaki z različnih področij, predstavniki formalnega in neformalnega izobraževanja ter predstavniki političnih odločevalcev. Predstavitev se je končala z aktivno razpravo. Več informacij je objavljenih v [programu](#) posveta.

Porabljena sredstva

MIZŠ: 413.905,00 evrov.

Aktivnost

Sistematično izobraževanje bodočih učiteljev slovenščine v okviru univerzitetnega študija s področja poučevanja/učenja slovenščine kot drugega in tujega jezika, realizacija formalno že potrjenih programov³

Nosilci

Univerze

Kazalniki

Število predmetov s področja poučevanja slovenščine kot drugega in tujega jezika, število usposobljenih učiteljev

Predvideni učinki

Usposobljenost učiteljev za pouk slovenščine kot drugega in tujega jezika

³ Pri predmetu bodo lahko študentje pridobili potrebna znanja za poučevanje govorcev slovenščine kot drugega jezika v različnih kontekstih: v slovenskih šolah, v šolah na narodnostno mešanih območjih v Sloveniji, v dvojezičnih šolah na narodnostno mešanem območju v Sloveniji, v mednarodnih šolah v Sloveniji, v zamejstvu, zdomstvu in izseljenstvu, na lektoratih slovenščine ipd.

Poročilo nosilcev

Univerza na Primorskem poroča, da je Oddelek za slovenistiko Fakultete za humanistične študije v študijskem letu 2017/2018 izvajal predmet Poučevanje slovenščine kot drugega/tujega jezika. Predmet je obiskovalo 15 študentov z različnih študijskih smeri (Slovenistika. Medkulturno jezikovno posredovanje). Študentje so prisostvovali predavanjem in seminarskim vajam. Na seminarskih vajah so študentom na študijski izmenjavi, ki so se učili slovenskega jezika na ravni A1, nudili individualne konzultacije, pomagali so pri pripravi učnih gradiv za tuje študente – snemali videoposnetke, za že obstoječe videoposnetke z različno tematiko (slovenska kulinarika, običaji, znani Slovenci, šport v Sloveniji, študij v Sloveniji, slovenske znamenitosti ...) so pisali podnapise za lažje razumevanje in učenje govornega jezika, učili so se sestavljanja testov preverjanja jezikovnega znanja. Nekateri študentje so bili vključeni tudi v Poletno šolo slovenskega jezika na Slovenski obali »Halo, tukaj slovenski Mediteran«, in sicer so hospitalirali pri tečajih in/ali opravljali individualne hospitacije s tečajniki. Podiplomska študentka (ki je predmet poslušala na drugostopenjskem študijskem programu) je sodelovala pri izvedbi predmeta Slovenščina kot drugi/tuji jezik za tuje študente UP in je izvajala lektorat slovenščine na Poletni šoli slovenskega jezika na Slovenski obali »Halo, tukaj slovenski Mediteran«.

SPECIFIKACIJA CELOTNIH STROŠKOV:									
1. UDELEŽENCI									
Nastanitev	Prehrana	Drugo*	Realizacija 2018 v EUR	Realizacija 2017 v EUR	Indeks rasti 2017/2016				
3.433	422	559	4.414	5.418	81,46				
*Drugo vsebuje: takse in pristojbine									
2. TISK									
Prospekti in prijavnice	Program	Plakati	Potrdila	Zbornik	Črna gradiva	Drugo*	Realizacija 2018 v EUR	Realizacija 2017 v EUR	Indeks rasti 2017/2016
					1.053		1.053	774	136,06
*Drugo vsebuje:									
3. STROŠEK DELA, AVTORSKE IN PODJEMNE POGODBE									
Dejavnost			Realizacija 2018 v EUR	Realizacija 2017 v EUR	Indeks rasti 2017/2016				
predavanja, izbirni tečaji, izvajanje delavnic, oranizacija in koordinacija prireditve,			2.625	2.352	111,63				
izvedba govornjenih del			200	800	25,00				
SKUPAJ			2.825	3.152	89,64				
4. MATERIALNI STROŠKI IN STORITVE									
Specifikacija stroška			Realizacija 2018 v EUR	Realizacija 2017 v EUR	Indeks rasti 2017/2016				
pisarniški material, pošta, fotokopiranje, fotografske storitve, urejanje spletne			162	149	108,17				
prevajanje in vsebinsko urejanje besedil za brošuro, tiskovine			0	114	0,00				
popoldansko-večerni program,slovesna otvoritev, ekskurzije, spoznavno			2.787	924	301,76				
študentska pomoč			320	0					
stroški dodatnega čiščenja, najem prostora, varovanja stavbe, stroški elektrike			0	0					
SKUPAJ			3.269	1.187	275,37				
5. DRUGI STROŠKI									
Specifikacija stroška			Realizacija 2018 v EUR	Realizacija 2017 v EUR	Indeks rasti 2017/2016				
kilometrini in drugi potni stroški			379	0					
pogostitev			0	0					
SKUPAJ			379	0					

Porabljena sredstva

UP: redna dejavnost.

Aktivnost

Usposabljanje vseh učiteljev in vzgojiteljev za učinkovito delo z otroki/učenci/dijaki, govorci slovenščine kot drugega jezika

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

Število izobraževalnih seminarjev, število usposobljenih učiteljev

Predvideni učinki

- Usposobljenost učiteljev za pouk slovenščine učencev, ki so govorci slovenščine kot drugega jezika
- Boljše razumevanje jezikovne in socialne situacije, v kateri se znajdejo učenci, govorci slovenščine kot drugega jezika, npr. učenci priseljenci – učinkovitejša (in prijazna) pomoč

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da se je v okviru ESS-projektov nadaljevalo izvajanje dveh operacij, ki sta bili izbrani na podlagi javnega razpisa za izbor operacij »Krepitev socialnih in državljskih kompetenc strokovnih delavcev«:

– [*»Soočanje z izzivi medkulturnega sobivanja \(SIMS\)«*](#)

Namen aktivnosti je med drugim tudi izboljšanje usposobljenosti strokovnih delavcev za uspešnejše vključevanje otrok, učencev, dijakov in študentov priseljencev iz drugih jezikovnih in kulturnih okolij v slovenski vzgojno-izobraževalni sistem ter krepitev slovenskega jezika in multikulturalnosti, in sicer skozi neposredno izvajanje vzgojno-izobraževalnih aktivnosti. Z izvajanjem praktičnih aktivnosti so se vzgojno-izobraževalni zavodi lahko bolj posvetili vzgojno-izobraževalnim potrebam otrok priseljencev, sodelovanju z njihovimi družinami in lokalnim okoljem, sodelovanju z učiteljskimi in vzgojiteljskimi zbori in udeleženci izobraževanj ter ponudbi prostočasnih in počitniških dejavnosti, zlasti z namenom doseganja večje sporazumevalne zmožnosti, večje možnosti za uspešno izobraževanje ter boljše socialne vključenosti. Šlo je torej za izvajanje neposrednih VIZ-aktivnosti z otroki priseljencev, ki so se na novo vključili ali so že bili vključeni v slovenski VIZ-sistem. Ključni pričakovani rezultat celotnega projekta je uspešno zaključeno profesionalno usposabljanje najmanj 6.000 strokovnih in vodstvenih delavcev na področju predšolske vzgoje, osnovnošolskega izobraževanja, poklicnega in strokovnega izobraževanja, srednjega splošnega izobraževanja ter vzgoje in izobraževanja otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami.

Avgusta 2018 je bil v okviru projekta, kot eden izmed obveznih rezultatov, ministrstvu predan predlog programa dela z otroki priseljencev za področje predšolske vzgoje, osnovnošolskega in srednješolskega izobraževanja, ki vsebuje tudi utemeljeno priporočeno število ur učenja slovenščine za otroka priseljenca. Poleg aktivnosti za pripravo predloga programa dela z otroki priseljenci so bili v okviru programa SIMS izvedeni strokovna srečanja multiplikatorjev in članov strokovnih timov, delovna srečanja in strokovni posveti na konzorcijskih in sodelujočih šolah, regijska in lokalna usposabljanja, na katerih so udeleženci dobili tudi odgovore na aktualna vprašanja in priložnost za izmenjavo izkušenj s praksami dela s področja vključevanja priseljenih otrok. Oktobra 2018 je bil v Postojni izveden strokovni posvet, ki se ga je udeležilo 81 oseb, po njem pa je sledil delovni sestanek ravnateljev konzorcijskih šol in multiplikatorj, na katerem so predstavili predlog programov usposabljanj ter način izvedbe.

Vsebina projekta oziroma programa SIMS je dostopna na spletni strani projekta. Do konca leta 2018 je bilo usposobljenih 2566 strokovnih delavcev. V aktivnosti programa SIMS je bilo leta 2018 vključenih 2271 strokovnih delavcev, 1609 otrok priseljencev in 495 staršev. Števila strokovnih delavcev, otrok in staršev vključujejo število različnih oseb, ki so bile vključene vsaj v eno aktivnost programa SIMS med 1. januarjem in 31. decembrom 2018. Dodatno je bilo v okviru usposabljanj in organiziranih dogodkov usposobljenih še 295 strokovnih delavcev.

– »Le z drugimi smo«

Dejavnosti tega projekta so namenjene profesionalnemu usposabljanju strokovnih delavcev. Gre za izvajanje programov profesionalnega usposabljanja za strokovne in vodstvene delavce na področju predšolske vzgoje, osnovnošolskega izobraževanja, osnovnega glasbenega izobraževanja, poklicnega in strokovnega izobraževanja, srednjega splošnega izobraževanja, vzgoje in izobraževanja otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami, vzgoje in izobraževanja v dijaških domovih ter izobraževanja odraslih – za različne tematske sklope. Med drugim izvajajo seminar Živeti raznolikost: vključevanje priseljencev, slovenščina in medkulturni dialog, ki obravnava vsebine s področij vključevanja priseljencev in njihovih družin v Sloveniji – spodbujanje medkulturnega dialoga in sprejemanje drugačnosti ter slovenščina kot drugi jezik. V okviru tega projekta je bilo izpeljanih 12 dvodnevni seminarjev Živeti raznolikost: vključevanje priseljencev, slovenščina in medkulturni dialog. Seminar obravnava teme: Dobre prakse vključevanja in uporabni rezultati projektov, Sistemska podpora, individualni program, Slovenščina kot drugi jezik, Vključujoča pedagogika, Stereotipi in predsodki, Medkulturni dialog, Medkulturna vzgoja in izobraževanje, Osebna izkušnja priseljenke, priseljenca. Seminarji so se izvajali po vsej Sloveniji, obiskalo jih je 335 strokovnih delavcev.

– V okviru programov nadaljnjega izobraževanja in usposabljanja, ki se sofinancirajo iz sredstev proračuna RS, so bili v šolskem letu 2018/19 realizirani 3 programi profesionalnega usposabljanja za učitelje slovenskega jezika, ki poučujejo slovenščino otroke, učence, dijake migrantov. Vključenih je bilo 54 udeležencev.

Skupna vrednost projektov Izzivi medkulturnega sobivanja in Le z drugimi smo, ki se izvajata v letih 2016–2021, je 4.000.000,00 evrov (3.000.000,00 Izzivi medkulturnega sobivanja ter 1.000.000,00 Le z drugimi smo). Konkretno finančno ovrednotenje za posamezni del projekta ni možno. Za aktivnosti izvajanja in upravljanja projekta Izzivi medkulturnega sobivanja je bilo v letu 2018 namenjeno približno 500.000,00 evrov. Za projekt Le z drugimi smo pa je bilo v letu 2018 izplačano približno 200.000,00 evrov, pri čemer bi za tematski sklop Živeti raznolikost: vključevanje priseljencev, slovenščina in medkulturni dialog iz posredovane dokumentacije lahko sklepali o 335 udeležencih, pri čemer je dan usposabljanja z metodologijo ovrednoten na 50,00 evrov (8 pedagoških ur), ker so usposabljanja dvodnevna, bi bila ocena 33.500,00 evrov.

Porabljena sredstva

MIZŠ: 733.500,00 evrov.

Aktivnosti

Priprava učnih gradiv za učenje slovenščine kot drugega in tujega jezika:

- priprava i-gradiv za začetno in nadaljevalno učenje slovenščine (za otroke in mladostnike)
- priprava učbenikov za poučevanje slovenščine kot drugega in tujega jezika za otroke in mladostnike (A2-B1)

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

Število gradiv

Predvideni učinki

Dostopnost učnih gradiv, povečanje stopnje jezikovne zmožnosti učencev, govorcev slovenščine kot drugega jezika, večja možnost za aktivno vključevanje v vzgojno-izobraževalni sistem in socialno okolje

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da je bila aktivnost »Priprava učbenikov za poučevanje slovenščine kot drugega in tujega jezika za otroke in mladostnike (A2-B1)« izvedena leta 2015.

Porabljena sredstva

MIZŠ: finančnih posledic v letu 2018 ni bilo.

Aktivnost

Natančna opredelitev jezikovnih zahtev za posamezne poklice za tuje govorce (vključno z državljani EU) po obstoječem sistemu

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

Natančnejše opredelitve

Predvideni učinki

Zagotavljanje možnosti za učinkovito sporazumevanje

Poročilo nosilca

Ni bilo aktivnosti v letu 2018.

Porabljena sredstva

MIZŠ: finančnih posledic v letu 2018 ni bilo.

3. cilj: Jezikovno vključevanje odraslih priseljencev**Aktivnost**

Nadaljnje zagotavljanje izvedbe tečajev po Uredbi o načinih in obsegu zagotavljanja programov pomoči pri vključevanju tujcev, ki niso državljani Evropske unije – zagotavljanje tečaja slovenskega jezika na osnovni ravni in seznanjanja s slovensko kulturo, ustavo in zgodovino. Program omogoča lažje vključevanje tujcev, državljanov tretjih držav v družbo

Nosilec

MNZ

Kazalniki

Število tečajev, število udeležencev, uspešnost učenja

Predvideni učinki

Jezikovna zmožnost udeležencev tečajev na osnovni ravni

Poročilo nosilcev

MNZ poroča, da je bil v letu 2018 program Začetna integracija priseljencev (ZIP) izveden v skupinah od 8 do 15 oseb, in sicer v 31 krajih po Sloveniji (Krško, Novo mesto, Ljubljana, Domžale, Grosuplje, Vrhnika, Maribor, Slovenska Bistrica, Šoštanj, Celje, Zagorje, Trbovlje, Slovenske Konjice, Rogaška Slatina, Škofja Loka, Kranj, Jesenice, Koper, Izola, Piran, Sežana, Ilirska Bistrica, Žalec, Slovenj Gradec, Ravne na Koroškem, Velenje, Postojna, Ajdovščina, Nova Gorica, Tolmin, Idrija). Udeležilo se ga je 643 oseb.

Osebe, ki se udeležijo programa ZIP najmanj v obsegu 80 % ur, so upravičene do brezplačnega prvega opravljanja izpita iz slovenskega jezika na osnovni ravni. V letu 2018 je bilo na izpitu 587 kandidatov, uspešno ga je opravilo 66,68 % oseb.

Ukrep je bil izveden v letih 2014, 2015, 2016, 2017 in 2018.

Za obdobje 2018–2021 je za izvajanje tečaja predvidenih skupno 2.000.000,00 evrov. V letu 2018 je bilo za tečaje slovenskega jezika porabljeno 540.355,07 evra, za opravljanje prvega izpita iz slovenskega jezika pa 75.572,80 evra.

(Gl. tudi aktivnost [Evalvacija tečajev, ki potekajo po Uredbi o načinih in obsegu zagotavljanja programov pomoči pri vključevanju tujcev, ki niso državljani EU in ki jih financirata EU in RS](#); str. 25.)

Porabljena sredstva: 615.927,87 evra.

Andragoški center Republike Slovenije (ACS) sicer ni nosilec aktivnosti, je pa tudi v letu 2018 izvajal temeljno usposabljanje za izvajalce, učitelje, programa Začetne integracije priseljencev (ZIP) ter svetovanje institucijam in drugi strokovni javnosti v zvezi z usposabljanjem in izvedbo programa ZIP. Usposabljanja za profesorje slovenščine in kulturne mediatorje se je v letu 2018 na ACS udeležilo 24 udeležencev oz. udeleženk.

Porabljena sredstva

MNZ: 615.927,87 evra ([prim.](#) str. 25); redna dejavnost.

4. cilj: Slovenščina na tujih univerzah

Aktivnost

Financiranje lektoratov

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

Število in kakovost lektoratov, število študentov

Predvideni učinki

Ohranitev mreže lektoratov, kakovosten študij, ohranjanje povezav na univerzitetnem in raziskovalnem področju

Poročilo nosilca

MIZŠ v okviru proračunske postavke Skrb za slovenščino financira delovanje mreže lektoratov slovenskega jezika na tujih univerzah. V letu 2018 (študijsko leto 2017/18) je na tujih univerzah delovalo 59 lektoratov slovenskega jezika, od tega 7 na univerzah (tip A), na katerih lektorjevo delo financira izključno Republika Slovenija, 37 na tujih univerzah, na katerih delovanje lektoratov

financirata obe strani (tip B), ter 15 lektoratov tipa C, na katerih delovanje lektorata financira izključno tuja univerza. Statusi lektoratov slovenskega jezika na tujih univerzah: na 27 univerzah je imela slovenistika status samostojnega dodiplomskega študija ali študijske smeri v okviru študija na 1., 2. ali 3. stopnji. Na vseh univerzah razen v Parizu, Kijevu, Neaplju in Pardubicah pa so lektorati slovenščine bodisi obvezni izbirni predmet bodisi izbirni predmet za vse študente. V lektorate in študijske programe slovenščine na tujih univerzah je bilo vključenih nekaj več kot 17.000 študentov. Upad števila je predvsem posledica omejitve vpisa v izbirni predmet na Univerzi v Beogradu, upad števila študentov je bil tudi npr. v Zagrebu. Na slovenistikah so nastala diplomska, magistrska in doktorska dela iz slovenskih tem. Učitelji slovenskega jezika na tujih univerzah (»lektorji«) so plačani na osnovi Uredbe o plačah in drugih prejemkih javnih uslužbencev za delo v tujini, na podlagi katere se izračunavajo sredstva za plače. Poročila o delovanju in vseh dejavnostih lektoratov slovenskega jezika na tujih univerzah so dostopna na spletni strani <http://centerslo.si/na-tujih-univerzah/>.

Od 3. do 9. decembra 2018 so na več kot 50 univerzah po svetu potekali Svetovni dnevi Ivana Cankarja. Številne dogodke so učitelji in sodelavci programa Slovenščina na tujih univerzah skupaj s študenti slovenščine pripravili v sodelovanju s tujimi univerzami in z diplomatsko-konzularnimi predstavništvi Republike Slovenije. Izvedeni so bili literarni večeri, projekcije filmov, predavanja, konference, branja Antologije literature Ivana Cankarja v slovenščini in v prevodih v 21 jezikov, pa tudi predstavitve drugih del, ki so jih v Cankarjevem letu pripravili študenti in učitelji slovenščine na univerzah po svetu. Več na spletni strani <https://centerslo.si/na-tujih-univerzah/kulturni-projekti/#Cankar>.

Za delovanje celotne mreže lektoratov slovenskega jezika na tujih univerzah ter za podporne dejavnosti je MIZŠ v letu 2018 zagotovilo 1.665.146,00 evrov.

Porabljena sredstva

MIZŠ: 1.665.146,00 evrov.

3 Slovenščina v zamejstvu, zdomstvu in izseljenstvu

1. cilj: Spodbujanje optimizacije učenja slovenščine za zamejske, zdomske in izseljenške otroke: ohranjanje in nadgrajevanje sistematičnega izobraževanja v slovenskem jeziku v okviru obstoječih šolskih sistemov

Aktivnosti

- Sodelovanje pri zagotavljanju usposobljenega pedagoškega kadra, tj. ustrezno usposobljenih učiteljev oz. asistentov iz Slovenije kot dodatne pomoči pri pouku slovenskega jezika, predvsem v Porabju in drugod v zamejstvu, kjer se za to pokaže potreba
- Zagotavljanje usposobljenega kadra za izvajanje dopolnilnega pouka slovenskega jezika in kulture ter njihovo profesionalno usposabljanje
- Uvedba gostovanja inštruktorjev učiteljev slovenskega jezika in kulture iz Slovenije v šolah oz. društvih v slovenskih skupnostih v čezoceanskih državah

Nosilca

MIZŠ, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Kazalniki

Število usposabljanj za učitelje, število dodatno usposobljenih učiteljev

Predvideni učinki

Kakovostnejši pouk slovenskega jezika: izboljšanje izobraževalnih procesov, njihovo usklajeno načrtovanje in razvoj

Poročilo nosilcev

MIZŠ je v letu 2018 (v sodelovanju z Zavodom RS za šolstvo):

- zagotavljalo in financiralo delo 14 napotenih učiteljev slovenskega jezika in kulture, 20 nenapotenih in 8 učiteljev na daljavo (1850 učencev),
- zagotavljalo in financiralo dva asistenta slovenskega jezika v porabskih dvojezičnih šolah in dva asistenta v porabskih vrtcih,
- 1 učitelja asistenta na avstrijskem Koroškem,
- izvajalo projekt Poučevanje slovenščine in slovenske kulture v Varaždinski županiji (MIZŠ je financiralo 8 učiteljic, ki so v 10 šolah poučevale 120 učencev).

Porabljena sredstva MIZŠ: 1.300.000,00 evrov.

Urad VRS za Slovence v zamejstvu in po svetu poroča o naslednjih izvedenih projektih v letu 2018:

Zneski, ki so bili v letu 2018 namenjeni slovenskim društvom po Evropi in katerih namen je bil neposredno ali pa tesno povezan z učenjem in podporo slovenskemu jeziku, so: Belgija: 600,00 evrov,

Finska: 700,00 evrov, Nemčija: 1.540,00 evrov, Nizozemska: 2.000,00 evrov, Srbija: 2.500,00 evrov, Švica: 3.400,00 evrov, Velika Britanija: 500,00 evrov. Vse skupaj: 11.240,00 evrov.

Za sofinanciranje izvedbe seminarja za učitelje slovenskih sobotnih/nedeljskih šol slovenskega jezika in drugih predmetov v slovenščini v Kanadi in ZDA je bilo namenjenih 9.597,19 evra.

- SKS Planika, Kanalska dolina (IT) – poučevanje slovenskega jezika v Kanalski dolini (13.000,00 evrov),
- Združenje Don Mario Černet, Kanalska dolina (IT) – poučevanje slovenskega jezika v Kanalski dolini (13.000,00 evrov),
- Slovenski dijaški dom Simon Gregorčič Gorica (IT) – popoldanski dopolnilni pouk (104.000,00 evrov),
- Slovenski dijaški dom Srečko Kosovel Trst (IT) – popoldanski dopolnilni pouk (105.000,00 evrov),
- Mladinski dom Gorica (IT) – popoldanski dopolnilni pouk (15.000,00 evrov),
- Združenje slovenskih športnih društev v Italiji (IT) – projekti vzpodbujanja uporabe slovenščine med trenerji in športniki (2.000,00 evrov),
- SLOVIK, Slovenski izobraževalni konzorcij, Gorica (IT) – poučevanje slovenskega jezika (10.000,00 evrov),
- Združenja staršev (IT) – financiranje dopolnilnega pouka, jezikovnih delavnic v šolah (4.300,00 evrov),
- Društvo delovna skupnost privatnih dvo- in večjezičnih vrtcev na Koroškem (AT): projekt Delati s portfoliom v otroškem vrtcu (1.500,00 evrov),
- Mohorjeva ljudska šola Celovec (AT) (7.200,00 evrov),
- Večjezični privatni otroški vrtec MAVRICA, Večjezični otroški vrtec KEKEC, Dvojezični otroški vrtec Borovlje, Otroški vrtec Triangel/Fara Št. Lenart pri Sedmih studencih (AT), Otroški vrtec Ringa raja, Društvo »Naš otrok«, Slovensko šolsko društvo Celovec – jezikovna vzgoja v vrtcih (AT) (21.100,00 evrov),
- Slovenska prosvetna zveza (AT) – jezikovni projekt Vilina (8.000,00 evrov),
- Slovensko društvo Gorski kotar (HR) – izvajanje slovenskega dopolnilnega pouka (1.900,00 evrov),
- EU korak Reka (HR) – Poletje v Bazovici (jezikovna vzgoja najmlajših) (1.500,00 evrov),
- Slovensko dr. Bazovica Reka (HR) – Mladi za mlade in najmlajše (jezikovna vzgoja mladih) (5.000,00 evrov).

Porabljena sredstva urada v letu 2018: 333.337,19 evra.

Porabljena sredstva

MIZŠ in USZS: 1.633.337,19 evra.

Aktivnost

Spodbujanje zagotavljanja posebej prilagojenih učnih gradiv in učbenikov slovenščine za okolja, kjer se po tem kažejo potrebe

Nosilca

MIZŠ, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Kazalniki

Število posebej prilagojenih učnih gradiv in učbenikov

Predvideni učinki

Kakovostnejši pouk slovenskega jezika

Poročilo nosilcev

MIZŠ na podlagi bilateralnih dogovorov z Republiko Italijo zagotavlja ustrezne učbenike za slovenske šole v Italiji na nivoju OŠ (učbeniški skladi). Učbenike se izbere v dogovoru z Uradom za slovenske šole v Trstu glede na izpad nekaterih vsebin v učbenikih, ki jih za slovenske šole namenja Republika Italija. MIZŠ zagotavlja nabavo periodike, strokovne literature in učbenikov za zamejske šole in dopolnilni pouk slovenščine; sicer pa MIZŠ zagotavlja periodiko, strokovno literaturo in učbenike po potrebi tudi za celotno ostalo zamejstvo v skladu s finančnimi zmožnostmi in povpraševanjem zamejskih šol. Porabljena sredstva MIZŠ v letu 2018: 110.000,00 evrov.

Urad VRS za Slovence v zamejstvu in po svetu poroča o naslednjih izvedenih nalogah v letu 2018:
 – *Galeb, Trst (IT): Galebov šolski dnevnik za osnovnošolske otroke (10.000,00 evrov),*
 – *Strokovno pedagoško združenje, Celovec (AT): učbenik za stvarni pouk in učbenik za branje, učne igre, redno delovanje (10.030,00 evrov),*
Porabljena sredstva urada v letu 2018: 20.030,00 evrov.

Porabljena sredstva

MIZŠ in USZS: 130.030,00 evrov.

Aktivnost

Spodbujanje izdelave i-gradiv za (samo)učenje slovenščine na daljavo, ki bodo tako za popestritev pouka kot tudi v podporo obstoječim učnim pripomočkom in gradivom

Nosilca

MIZŠ, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Kazalniki

Nova i-gradiva

Predvideni učinki

Večje možnosti za (samo)učenje slovenščine

Poročilo nosilcev

MIZŠ poroča, da se v šolskem letu 2018/19 dopolnilni pouk slovenščine na daljavo izvaja tudi prek spletnih učilnic. V okviru tega nastajajo i-gradiva za izvajanje učenja slovenščine na daljavo.

Porabljena sredstva MIZŠ: 5.000,00 evrov (v ta znesek ni vštet strošek dela izvajanja pouka na daljavo).

Univerza na Primorskem poroča, da so na Oddelku za slovenistiko Fakultete za humanistične študije v študijskem letu 2017/2018 nastali videoposnetki za učenje slovenščine, namenjeni tujim študentom UP in študentom UP na študijski izmenjavi. V 57 videoposnetkih sodelujejo študentje UP FHŠ, v pogovornem jeziku predstavljajo vsakdanje teme (predstavitev oseb, opis študija, delovnega dne, slovenskih navad in običajev, kulinarike, mesta Koper ...). Videoposnetki bodo opremljeni tudi z zapisom govora.

Porabljena sredstva: v okviru redne dejavnosti.

Porabljena sredstva

MIZŠ: 5.000,00 evrov.

Aktivnost

Spodbujanje sodelovanja in izmenjav med šolami v Sloveniji s šolami s slovenskim učnim jezikom, dvojezičnimi šolami in šolami s poukom slovenskega jezika v zamejstvu ter oddelki dopolnilnega pouka slovenskega jezika v izseljenstvu na področju kulture, športa in izobraževanja, tudi z možnostjo daljšega bivanja v Sloveniji, npr. s spodbujanjem šolskih/razrednih/prijateljskih izmenjav z bivanjem pri družinah, letom šolanja v Sloveniji za zamejske dijake in študente, letom šolanja v zamejstvu za dijake iz Slovenije

Nosilca

MIZŠ, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Kazalniki

Tovrstne izmenjave in dogodki

Predvideni učinki

Višja stopnja jezikovne zmožnosti v slovenskem jeziku in intenzivnejše povezave s slovensko skupnostjo

Poročilo nosilcev

MIZŠ je v letu 2018 organiziralo:

- *ekskurzije učencev dopolnilnega pouka slovenščine v Sloveniji (37 otrok); učenci so se vključevali k pouku na šolah, bivali so pri družinah ali v Centru šolskih in obšolskih dejavnosti (CŠOD) in ob tem razvijali sporazumevalno zmožnost v slovenščini;*
- *poletne šole v Sloveniji:*
 - *strokovne ekskurzije za učence/dijake zamejskih šol v Sloveniji,*
 - *Teden slovenskega jezika za tri srednje šole z avstrijske Koroške v sodelovanju s Centrom za slovenščino kot drugi jezik (CS2D/TJ),*
 - *Mladinsko poletno šolo (CS2D/TJ) (zamejci, izseljenci),*
 - *poletne šole za učence, ki obiskujejo dopolnilni pouk (izseljenci, zdomci):*
 - *2-tedensko Poletno šolo slovenščine za otroke in mladostnike slovenskega porekla (8–14 let), 55 udeležencev (CŠOD Tolmin),*
 - *1-tedenski tabor Raziščimo Slovenijo, 15 udeležencev (CŠOD Murska Sobota),*
 - *enotedenski tabor s poudarkom na umetniškem ustvarjanju »Slovenščina malo drugače (15) (CŠOD Murska Sobota).*

MIZŠ je podelilo štipendije za douniverzitetno izobraževanje in izobraževanje v Sloveniji v stroki in jeziku (prek Cmepiusa) (8).

Porabljena sredstva MIZŠ: 225.000,00 evrov.

Urad VRS za Slovence v zamejstvu in po svetu poroča o naslednjih izvedenih projektih leta 2018:

Naziv prosilca	Država	Program oz. projekt	Dodeljena sredstva
Slovenska skupnost Tuzla	BiH	Ekскурzija učencev dopolnilnega pouka slovenskega jezika Spoznaj Slovenijo – Primorska	1.000
Slovensko društvo Cankar	BiH	Gostovanje učencev dopolnilnega pouka – Spoznavajmo Fram, Maribor z okolico in življenje vrstnikov v Sloveniji	1.000
Zveza slovenskih društev v BiH Evropa zdaj	BiH	Srečanje učencev dopolnilnega pouka slovenščine	3.000
OŠ Miroslava Vilharja Postojna	Slovenija	Gostovanje šolskih skupin na prireditvi "Naša slovenska beseda" pri Društvu Slovencev Planika v Zrenjaninu	700
OŠ Radlje ob Dravi	Slovenija	Pravljica nam polepša dan	500
OŠ Fram	Slovenija	Prijateljstvo prek meja	700
Slovenska konferenca SSK	Slovenija	22. tabor slovenskih otrok po svetu	6.500

<i>Združenje Slovenska izseljenska matica</i>	<i>Slovenija</i>	<i>Poletna šola – Slovenščina malo drugače</i>	<i>2.000</i>
<i>Osnovna šola Božidarja Jakca</i>	<i>Slovenija</i>	<i>Podarimo si prijatelja – podarimo si knjigo</i>	<i>300</i>
<i>Društvo za varovanje maternega jezika, naravne in kulturne dediščine "Maks Pleteršnik" Pišece</i>	<i>Slovenija</i>	<i>Moja hiša je tvoj dom – nadgradnja za študentsko mladino "Od Maksa do faksa"</i>	<i>1.800</i>

- *Inštitut za slovensko kulturo, Špeter Slovenov (IT) – sodelovanje z jezikovnoizobraževalnimi institucijami v Sloveniji (17.600,00 evrov),*
 - *Slovenski dijaški dom Simon Gregorčič Gorica (IT) – prostovoljno delo mladih v Sloveniji (2.000,00 evrov),*
 - *Slovenski dijaški dom Simon Gregorčič Gorica (IT) – gostovanje z muziklom v Sloveniji (2.000,00 evrov),*
 - *ZŠSDI (IT) – izobraževanje trenerskega kadra v Sloveniji (1.000,00 evrov),*
 - *Večstopenjska šola s slovenskim učnim jezikom Prežihov Voranc Doberdob (IT) – gostovanje na srečanju slovenskih šol, poimenovanih po Prežihovem Vorancu (1.000,00 evrov),*
 - *Dvojezična osnovna šola in vrtec Jožefa Košiča (HU) – sodelovanja s partnerskimi šolami v Sloveniji (2.000,00 evrov),*
 - *Dvojezična osnovna šola in vrtec Jožefa Košiča (HU) – srečanje z vrtcem v Kuzmi (750,00 evrov),*
 - *Osnovna šola Pečine, Reka (HR) – kulturnojezikovno sodelovanje s šolo v Sloveniji (900,00 evrov).*
- Porabljena sredstva urada v letu 2018: 44.750,00 evrov.*

Porabljena sredstva

MIZŠ in USZS: 269.750,00 evrov.

Aktivnost

Spodbujanje sodelovanja državnih ustanov sosednjih držav, ki se ukvarjajo z reševanjem jezikovnih problematik

Nosilca

MIZŠ, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Kazalniki

Število srečanj v okviru sodelovanja državnih ustanov pri reševanju konkretnih problematik

Predvideni učinki

Manj administrativnih zapletov, poenostavljeno delovanje ter večja »pretočnost« in intenzivnejše povezave

Poročilo nosilcev

MIZŠ poroča, da je v letu 2018 opravilo naslednje naloge:

- sestanke mešane komisije med MIZŠ in Deželnim šolskim svetom za Koroško,
- sestanke mešane komisije med MIZŠ in Deželnim šolskim svetom za Štajersko,
- redna srečanja MIZŠ z Uradom za slovenske šole pri deželnem šolskem uradu FJK v Trstu.

Porabljeni sredstva MIZŠ: 1.000,00 evrov.

Urad VRS za Slovence v zamejstvu in po svetu poroča o naslednjih izvedenih projektih leta 2018:

- Mestna knjižnica Karlovec (HR): promocija slovenskega jezika in kulture – sodelovanje s knjižnicami iz Slovenije (1.100,00 evrov),
- Mestna knjižnica Čabar/Čeber (HR): promocija in spoznavanje slovenskega jezika ter kulture – sodelovanje z ustanovami iz Slovenije (2.000,00 evrov).

Porabljeni sredstva urada v letu 2018: 3.100,00 evrov.

Porabljeni sredstva

MIZŠ in USZS: 4.100,00 evrov.

Aktivnost

Prizadevanje za bilateralno priznavanje primerljive izobrazbe na vseh ravneh (OŠ, SŠ, univerza, matura, leto šolanja v Sloveniji, drugo izobraževanje, poklicne kvalifikacije, regulirani poklici)

Nosilca

MIZŠ, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Predvideni učinki

Manj administrativnih zapletov in večja mobilnost, promocija študija in izobraževanja v Sloveniji, ohranjanje in privabljanje večjega števila učencev z obeh strani meje

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da se področje ureja v skladu z direktivami EU. Finančnih posledic v letu 2018 ni bilo.

Porabljeni sredstva

MIZŠ: finančnih posledic v letu 2018 ni bilo.

Aktivnost

Skrb za pouk slovenščine v sistemu evropskih šol: financiranje dela učiteljev in postopno povečevanje njihovega števila, profesionalno usposabljanje učiteljev

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

7 napotenih učiteljev slovenščine v sistemu evropskih šol

Predvideni učinki

V posamezni evropski šoli (glede na potrebe) se zagotovi pouk slovenščine z redno zaposlenim učiteljem, s tem se zagotovi večja kakovost pouka, utrdi status slovenskega jezika in kulture na šoli in v sistemu EŠ nasploh.

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da je bilo v šolskem letu 2018/2019 v sistemu evropskih šol 5 učiteljic slovenščine. S tem so pokrite potrebe po napotnih učiteljih slovenščine. Dodatno sta bili napoteni še 2 namestnici direktorja – ravnateljici za primarno stopnjo, kar prispeva h krepitvi položaja slovenskega osebja in slovenščine ter slovenske kulture v sistemu evropskih šol. Za pogodbe z napotnimi strokovnimi delavci v evropskih šolah je bilo v letu 2018 namenjeno skupno 185.628,20 evra.

Porabljena sredstva

MIZŠ: 185.628,20 evra.

2. cilj: Spodbujanje optimizacije poučevanja slovenščine: usposabljanje in izobraževanje učiteljev in pedagoških delavcev (rednih in obšolskih dejavnosti) v dvo- in večjezičnih okoljih

Aktivnost

Spodbujanje meduniverzitetnega in medfakultetnega izobraževanja

Nosilci

Univerze

Kazalniki

Vzpostavitev ustreznega modela učinkovitega usposabljanja učiteljev in pedagoških delavcev

Predvideni učinki

Implementacija pridobljenega znanja ter posledično večje znanje in učinkovitost pri poučevanju slovenščine

Poročilo nosilcev

Univerza na Primorskem poroča, da si je Oddelek za slovenistiko Fakultete za humanistične študije UP prizadeval za implementacijo znanja in za večjo učinkovitost pri poučevanju slovenščine v praksi. V ta namen so izvajali gostujoča predavanja in delavnice na izbranih srednjih šolah na večjezičnem območju, s katerimi že vrsto let sodelujejo (Gimnazija Koper, Gimnazija Piran, SEPŠ Koper). Ciljna publika predavanj in delavnic so dijaki in učitelji slovenščine, ki v procesu sodelujejo bodisi kot hospitanti bodisi kot sodelujoči, skupni cilj pa je večja zmožnost vadbe praktične sporazumevalne zmožnosti in kreativnega ustvarjanja ter poučevanja književnosti. S profesorji srednjih in osnovnih šol so stekle priprave za organizacijo in izvedbo okrogle mize na temo protestantizma (ob 500. obletnici protestantizma). Na oddelku so izvajali predmet Slovenščina kot drugi/tuji jezik za zaposlene na različnih fakultetah Univerze na Primorskem in Evro-sredozemske univerze.

Porabljena sredstva UP: v okviru redne dejavnosti.

MIZŠ poroča, da se implementacija učnih načrtov za začetno učenje slovenščine kot drugega jezika izvaja v skladu z italijansko notranjo zakonodajo in je namenjena učiteljem v Italiji. Poteka v sodelovanju med tržaško in videmsko univerzo ter univerzami v Sloveniji. Ciljno usmerjeno izobraževanje zamejskega učnega osebja za specifične potrebe didaktike slovenščine zaradi spremenjene jezikovne stvarnosti, jezikovnih potreb in znanj v zamejstvu – sodelovanje poteka med zamejskimi šolami ter univerzami v Celovcu, Ljubljani, Mariboru in Trstu ter MIZŠ. Financiranje je v pristojnosti italijanske strani.

Porabljena sredstva

UP: redna dejavnost.

Aktivnost

Ciljno usmerjeno izobraževanje zamejskega učnega osebja za specifične potrebe didaktike slovenščine zaradi spremenjene jezikovne stvarnosti, jezikovnih potreb in znanj v zamejstvu

Nosilca

MIZŠ, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Kazalniki

Izobraževalni dogodki

Predvideni učinki

Kakovostnejši pouk in učinkovitejše delo v razredu, boljše znanje slovenskega jezika

Poročilo nosilcev

MIZŠ izvaja dva ESS-projekta: Dvig kakovosti narodnostnega šolstva za madžarsko narodno skupnost v Sloveniji ter slovensko narodno skupnost na Madžarskem in Dvig kakovosti narodnostnega šolstva za italijansko narodno skupnost v Sloveniji ter slovensko narodno skupnost v Italiji. Projekta sta se začela izvajati junija 2016. V letu 2018 je bilo namenjenih 180.000,00 evrov, za italijanski projekt 80.000,00 evrov, za madžarski del projekta pa 100.000,00 evrov. Ukrepa sta financirana iz evropskih sredstev. Za vsak projekt je v celoti namenjenih 360.000,00 evrov, od tega 1/3 sredstev za slovensko narodno skupnost v Italiji in 1/3 za slovensko narodno skupnost v Porabju na Madžarskem. Ukrepa se bosta izvajala do leta 2020. Oba ukrepa sta smiselna nadgradnja že zaključenih projektov. Gre za kontinuirano podporo razvoju in ohranjanju slovenskega/dvojezičnega šolstva v Porabju in na Tržaškem/Goriškem v okviru šolskega sistema na območju poselitve obeh narodnih manjšin. Porabljena sredstva MIZŠ: 180.000,00 evrov.

Porabljena sredstva

MIZŠ: 180.000,00 evrov.

Aktivnost

Jezikovno izobraževanje in usposabljanje učiteljev in pedagoških delavcev (rednih in obšolskih dejavnosti), ki skrbijo za pouk slovenskega jezika oz. učijo v slovenskem jeziku v dvo- in večjezičnih okoljih

Nosilca

MIZŠ, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Kazalniki

Izobraževalni dogodki

Predvideni učinki

Kakovostnejši pouk in učinkovitejše delo v razredu, boljše znanje slovenskega jezika

Poročilo nosilcev

MIZŠ je v letu 2018 izpeljalo:

- *izobraževanja za posamezna predmetna področja na seminarjih v Sloveniji (I),*
- *strokovni posvet za ravnatelje slovenskih šol iz Italije v Sloveniji v Ljubljani (I),*

- izobraževanje za posamezna predmetna področja,
- poletni seminar za izbrane učitelje slovenskih šol (I) (Tolmin),
- jesenski seminar za vse učitelje slovenskih šol (I) (Trst/Gorica),
- seminar za dvojezične učitelje iz avstrijske Koroške (Banovci),
- strokovne seminarje in srečanja učiteljev dopolnilnega pouka slovenskega jezika (strokovno srečanje za napotene in nenapotene učitelje dopolnilnega pouka slovenskega jezika in kulture 34 učiteljev, strokovno srečanje za napotene učitelje 14 učiteljev),
- 5-krat strokovne priprave za nove učitelje dopolnilnega pouka slovenskega jezika in kulture.

Porabljena sredstva MIZŠ: 90.000,00 evrov.

Urad VRS za Slovence v zamejstvu in po svetu poroča o naslednjih izvedenih projektih leta 2018:

- Osnovna šola Gornji Senik (HU) (4.500,00 evrov),
- Osnovna šola Števanovci (HU) (3.200,00 evrov).

Porabljena sredstva urada v letu 2018: 7.700,00 evrov.

Porabljena sredstva

MIZŠ in USZS: 97.700,00 evrov.

3. cilj: Ohranjanje in širjenje področij in priložnosti za rabo slovenščine: dejavnosti za promocijo Slovenije in slovenščine

Aktivnost

Povečanje štipendijskih skladov, ki zainteresiranim omogočajo bivanje in izobraževanje v Sloveniji, ter transparentnost štipendiranja

Nosilca

MK, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Kazalniki

Večji obseg sredstev za štipendijske sklade in posledično večje število udeležencev izobraževalnih procesov v Sloveniji, namenjenih predvsem otrokom, mladim in zainteresiranim iz slovenskega zamejstva in izseljenstva.

Predvideni učinki

Večja transparentnost porabljenih sredstev ter širjenje znanja slovenskega jezika ter vedenja o njem z izkušnjo življenja in delovanja v avtentičnem okolju

Poročilo nosilca

Urad VRS za Slovence v zamejstvu in po svetu poroča o naslednjih izvedenih projektih v letu 2018:

- štipendije za udeležbo na Poletnem tečaju slovenskega jezika (29 udeležencev – 15.660,00 evrov za šolnine), Mladinskem poletnem tečaju slovenskega jezika (54 udeležencev – 29.160,00 evrov za šolnine, 8.610,00 evrov za bivanje) ter tečaju slovenščine »Halo, tukaj slovenski Mediteran« (24 udeležencev – 8.600,00 evrov za štipendije),*
 - Sklad Dorče Sardoč, Gorica (IT) – štipendije (1.000,00 evrov),*
 - Filozofska fakulteta v Ljubljani (v sodelovanju z Univerzo v Celovcu); Poletna šola v Bovcu – pridobivanje znanja za slovenske študente iz zamejskih univerz (jezikovi tečaji, ekskurzije, delavnice) (2.980,00 evrov),*
 - Osnovna šola Cirila Kosmača Piran – Šola slovenskega jezika za zamejske Slovence (2.000,00 evrov),*
- Porabljena sredstva urada v letu 2018: 68.010,00 evrov.*

Porabljena sredstva

USZS: 68.010,00 evrov.

Aktivnosti

Spodbujanje rabe slovenščine zunaj RS v gradivih klasičnega in spletnega formata, npr. pisanja in branja natisnjenih knjig in e-knjig v slovenskem jeziku, dostopanja do e-virov v slovenskem jeziku, promocija rabe programske opreme za pametne telefone, tablice in računalnike v slovenskem jeziku, javno opozarjanje na možnosti in potrebo po oglaševanju tudi v slovenskem jeziku

Nosilec

JAK

Kazalniki

Gradiva klasičnega in spletnega formata v slovenskem jeziku, npr. e-knjige, periodika, programska oprema

Predvideni učinki

Večja dostopnost informacij v slovenskem jeziku, večji stik s slovenskim jezikom v sodobni medijski rabi, večji ugled slovenskega jezika

Poročilo nosilca

JAK je v letu 2018 na projektnem razpisu omogočila sofinanciranje kulturnih projektov na področju elektronskega založništva, in sicer izdelavo kakovostnih elektronskih in zvočnih knjig v slovenskem jeziku ter podporo spletnim medijem in drugim platformam, pomembnim za razvoj in uveljavljanje literarne ustvarjalnosti v spletnih medijih. Tako je JAK sofinancirala objavo zvočnih knjig oz. pretvorbo

v e-pub 246 e-knjig ter 28 zvočnih knjig v slovenskem jeziku tako s področja leposlovja kot humanistike, za otroke, mladino in odrasle, ter kulturne projekte štirih prijaviteljev, ki v spletnih medijih objavljajo in promovirajo leposlovje, poezijo, posebej literarno kritiko, in spodbujajo razvoj bralne kulture. Z ukrepom je JAK omogočila spoznavanje in rabo slovenskega jezika na globalni ravni. Sredstva za e-knjige in zvočne knjige ter ustvarjalnost v spletnih medijih v letu 2018: 40.500,00 evrov (17.050,00 evrov za e-knjige in zvočne knjige ter 23.450,00 evrov za spletne medije). Poleg tega je JAK zagotovila dostopnost izbranih knjig v okviru kampanje *Rastem s knjigo* (po ena knjiga za generacijo sedmošolcev in dijakov prvih letnikov srednjih šol) v e-obliki kakor tudi pretvorbo v e-pub za strip *Pot knjige*, ki ga je JAK sama pripravila za promocijo področja knjige ter prikazuje nastajanje knjige od avtorja do bralca. Kazalniki: 274 e-izdaj in zvočnih knjig leposlovja in humanistike za otroke, mladino in odrasle, štiri spletni mediji za promocijo slovenske književne ustvarjalnosti.

JAK je aktivna tudi na področju predstavljanja kulturne in humanistične ustvarjalnosti matične domovine v zamejstvu. Tako več zamejskih šol sodeluje v projektu *Rastem s knjigo*, JAK v zamejstvu promovira brošuro *Pot knjige*. Na razpisu za delovanje knjigarn ter kulturne dogodke, namenjene predstavitvi slovenskih avtorjev in njihovih knjižnih del, ob knjigarnah na območju Slovenije sofinancira tudi dve knjigarni v zamejstvu (*Haček – Celovec* in *Katoliško tiskovno društvo – katoliška knjigarna v Gorici*). Kazalniki: sofinanciranje kulturnih programov v slovenskem jeziku v dveh zamejskih knjigarnah, omogočanje dostopa prek e-knjige za knjige iz projekta *Rastem s knjigo* ter za brošuro *Pot knjige*. Porabljena sredstva: 10.000,00 evrov.

JAK je poleg v strategiji in poročilu navedenih dejavnosti na področju promocije slovenskega jezika v obliki sofinanciranja gostovanj slovenskih avtorjev, založnikov in prevajalcev na knjižnih sejmih, literarnih prireditvah in drugih s knjigo povezanih dogodkih v letu 2018 iz naslova mobilnosti namenila še 23.905,00 evra, poleg tega je v okviru razpisov prijaviteljem sofinancirala predstavitve slovenske literature in avtorjev v tujini in izvajala svoje samostojne dejavnosti na področju predstavljanja nacionalne literature v tujini (nacionalne stojnice na sejmih v Frankfurtu, Leipzigu, Bologni, Beogradu); ocena skupnih sredstev je 270.000,00 evrov.

JAK se zavzema zlasti za krepitev razvoja jezikovne zmožnosti v strokovnem jeziku in izboljšanje položaja slovenščine kot jezika znanosti. S sofinanciranjem zahtevnejših prevodov monografskih publikacij s področja humanističnih ved v slovenski jezik tudi JAK pomembno prispeva k razvoju strokovne terminologije.

Skupaj porabljena sredstva JAK v letu 2018: 344.405,00 evrov.

MK sicer ni nosilec aktivnosti, jih pa izvaja. Poroča, da skladno s 26. členom Zakona o knjižničarstvu (Uradni list RS, št. 87/01, 96/02 – ZUJIK in 92/15; v nadaljevanju: ZKnj-1) MK financira naloge splošnih knjižnic za podporo razvoju knjižnične dejavnosti na obmejnih območjih, vključno z boljšo dostopnostjo in spodbudami za branje knjižničnega gradiva v slovenskem jeziku. Poglavitni cilji izvajanja knjižnične dejavnosti na obmejnih območjih so zlasti: vzdrževanje slovenskega kulturnega prostora (identitete slovenskega naroda), razvoj medkulturnega dialoga, promocija slovenske kulture, jezika in ustvarjalnosti ter povečevanje jezikovne osveščenosti za rabo slovenskega jezika med pripadniki slovenske narodne skupnosti v zamejstvu. Namen financiranja je omogočiti splošno dostopnost knjižničnega gradiva, informacij in storitev pripadnikom slovenske narodne skupnosti na obmejnem območju, razvijati bralno kulturo in povečati stopnjo bralne pismenosti v maternem jeziku med Slovenci v zamejstvu ter spodbujati uporabo knjižnic na obmejnem območju v Italiji, Avstriji, na Madžarskem in Hrvaškem. Projekti bralne kulture in knjižnične vzgoje za Slovence v zamejstvu so dejavnosti knjižnice, s katerimi knjižnice krepijo bralno kulturo in si prizadevajo za dvig bralne

pismenosti ter povečevanje uporabe knjižničnih storitev med Slovenci v zamejstvu (npr. s programi in projekti družinskega oziroma medgeneracijskega branja, s programi in projekti bralne kulture za najmlajše in mlade bralce ipd.). Ker iz posebnih razmer v zamejstvu izhajajo tudi posebne jezikovne potrebe, knjižnice podpirajo ustvarjalnost tudi v lokalnih knjižnih različicah (narečnih jezikovnih praksah), spodbujajo in navajajo potencialne uporabnike na izposojanje tega gradiva ter za samostojno doživljanje kulturnih dosežkov. Ministrstvo je za ta namen petim splošnim knjižnicam (Osrednji knjižnici Srečka Vilharja Koper, Goriški knjižnici Franceta Bevka Nova Gorica, Knjižnici Mirana Jarca Novo mesto, Pokrajinski in študijski knjižnici Murska Sobota ter Koroški osrednji knjižnici dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem) v letu 2018 zagotovilo 19.020,00 evrov. MK omenjenim knjižnicam permanentno sofinancira tudi nakup knjižničnega gradiva za potrebe Slovencev v zamejstvu, v letu 2018 v skupni višini 60.000,00 evrov.

Splošne knjižnice prek portala Biblos z oddaljenim dostopom omogočajo dostopnost elektronskih knjig v slovenskem jeziku tudi Slovincem v zamejstvu in po svetu.

Porabljena sredstva MK v letu 2018: 79.020,00 evrov.

Porabljena sredstva

JAK in MK: 423.425,00 evrov.

Aktivnost

Vzpodbujanje kulturnih in izobraževalnih povezav z RS

Nosilca

MK, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Kazalniki

Vzpostavljene povezave, skupni dogodki

Predvideni učinki

Ohranjanje in razvijanje jezikovnega znanja ter stikov s siceršnjo slovensko jezikovno skupnostjo

Poročilo nosilcev

Urad VRS za Slovence v zamejstvu in po svetu poroča o naslednjih izvedenih projektih v letu 2018:

- Bralna značka – izseljenstvo (5.000,00 evrov),*
- Društvo slovensko-avstrijskega prijateljstva v Ljubljani – Koroški dnevi v Ljubljani (2.500,00 evrov),*
- Klub Koroških Slovencev v Ljubljani (2.500,00 evrov),*
- Klub Koroških Slovencev Maribor (1.300,00 evrov),*
- Bralna značka za zamejstvo (15.000,00 evrov),*

- Knjižnica Murska Sobota (SI) – bibliobus za Porabje (HU) (7.000,00 evrov),
- Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper (SI) – bibliobus za hrvaške Slovence (HR) (1.500,00 evrov),
- Univerza v Ljubljani (Filozofska fakulteta) – 54. seminar slovenskega jezika (2.980,00 evrov),
- Mohorjeva, Celovec (AT) – slovenski knjižni center (8.000,00 evrov),
- Slovenska prosvetna zveza, Krščanska kulturna zveza, Volbankova ustanova (AT) – Natečaj pisanja: PISANA PROMLAD/NA DAN Z BESEDILOM (5.900,00 evrov),
- Slovenski narodopisni inštitut Urban Jarnik: redno delovanje (AT) (80.000,00 evrov),
- Slovenski znanstveni inštitut: redno delovanje(AT) (80.000,00 evrov),
- Slovenski mladinski center na Reberci: redno delovanje (AT) (9.600,00 evrov),
- Slovenska gospodarska zveza: projekt Multidisciplinarni izobraževalni program za mlade zamejce (AT) (40.000,00 evrov),
- Založbi Wieser ter Drava in Mohorjeva založba (AT) (74.000,00 evrov),
- Društvo slovensko-avstrijskega prijateljstva v Ljubljani – Koroški dnevi v Ljubljani (2.500,00 evrov),
- Klub Koroških Slovencev v Ljubljani (2.500,00 evrov),
- Klub Koroških Slovencev Maribor (1.300,00 evrov),
- Člen 7 za avstrijsko Štajersko-Pavlova hiša (AT): 1. projekt jezikovne in kulturne delavnice za študente slovenščine (1.200,00 evrov) in 2. dejavnost v okviru pouka slovenščine v Gradcu (800,00 evrov),
- Slovensko društvo Istra Pulj (HR) – ekskurzija učencev slovenskega pouka v Slovenijo (700,00 evrov),
- Slovensko društvo Lipa Buzet (HR) – ekskurzija učencev slovenskega pouka v Slovenijo (900,00 evrov),
- Svet slovenske narodne skupnosti Občine Matulji (HR) – ekskurzija učencev slovenskega pouka v Slovenijo (180,00 evrov).

Porabljena sredstva urada v letu 2018: 344.160,00 evrov.

Porabljena sredstva

USZS: 344.160,00 evrov.

Aktivnost

Spodbujanje rabe slovenskih narečij (kot samostojne vrednote in kot osnove za razvijanje znanja slovenskega knjižnega jezika) prek pobud, kot so npr. Jezik v družini na avstrijskem Koroškem, ustvarjanje in objavlanje v neknjižnih različicah

Nosilca

MK, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Kazalniki

Uresničitev tovrstnih pobud

Predvideni učinki

Ohranjanje slovenskega jezika na robovih slovenskega etničnega ozemlja

Poročilo nosilcev

Urad VRS za Slovence v zamejstvu in po svetu poroča o naslednjih izvedenih projektih v letu 2018:

- *Petnajstdnevnik Dom, Zadruha Most, Čedad (IT) – novice v beneškem narečju (138.000,00 evrov),*
- *Tednik Novi Matajur, Čedad (IT) – novice v beneškem narečju (195.000,00 evrov),*
- *Združenje Don Eugenio Blanchini, Čedad (IT) – redna dejavnost v spodbudo uporabe slovenskega jezika in beneškega narečja (15.000,00 evrov),*
- *Študijski center Nediža, Špeter – redna dejavnost v spodbudo uporabe slovenskega jezika in beneškega narečja (2.000,00 evrov),*
- *Center za kulturne raziskave, Bardo (IT) – redna dejavnost v spodbudo uporabe slovenskega jezika in beneškega narečja (33.000,00 evrov),*
- *Beneška folklorna skupina Živanit, Špeter (IT) – negovanje tradicije petja v narečju (2.000,00 evrov),*
- *Kulturno društvo Rečan Aldo Klodič, Grmek (IT) – redna dejavnost in festival Senjam beneške pesmi (10.000,00 evrov),*
- *Kulturno društvo Ivan Trinko, Čedad (IT) – redna dejavnost v spodbudo uporabe slovenskega jezika in beneškega narečja (25.000,00 evrov),*
- *Beneško gledališče, Čedad (IT) – predstave v beneškem narečju (1.500,00 evrov),*
- *Kulturno društvo Muzej rezijanskih ljudi, Rezija (IT) – redna dejavnost v rezijanskem narečju (9.000,00 evrov),*
- *Krščanska kulturna zveza + Slovenska prosvetna zveza, Celovec (AT) – Slovenščina v družini (8.000,00 evrov),*
- *Palčava šiša Plešce (HR) – raziskovanje in pripravljanje prireditev v domačem narečju (1.100,00 evrov),*
- *Slovensko društvo Lipa Buzet (HR) – Istra v (narečni) besedi (prireditev pri Sv. Duhu) (1.650,00 evrov).*

Porabljena sredstva urada v letu 2018: 441.250,00 evrov.

Porabljena sredstva

USZS: 441.250,00 evrov.

Aktivnost**Spodbujanje slovenskih medijev k spremljanju življenja Slovencev v zamejstvu in po svetu****Nosilec**

RTV SLO

Kazalniki

Oddaje, programi, rubrike, ki spremljajo življenje Slovencev v zamejstvu in po svetu

Predvideni učinki

Ohranjanje in razvijanje stikov ter vedenja o slovenski jezikovni skupnosti v zamejstvu in po svetu

Poročilo nosilca

RTV Slovenija poroča, da Radio Slovenija ponedeljkove večere namenja Slovincem, ki živijo v sosednjih državah. Oddaja Sotočja, namenjena rojakom v Italiji, Avstriji, na Madžarskem in Hrvaškem, je tradicionalno zasidrana v radijski programski shemi in je na sporedu vsak ponedeljek ob 20.00. Z raznoliko dejavnostjo na izobraževalnem, kulturnem in športnem področju si številni posamezniki in društva v Furlaniji - Julijski krajini, na avstrijskem Koroškem in Štajerskem, v Porabju, Istri, na Reki, v Gorskem kotarju, Zagrebu in Medžimurju prizadevajo ohraniti in okrepiti slovenski jezik in identiteto. Predstavljajo njihove življenjske zgodbe, spremljajo politično delovanje in njegov kontekst ter predstavljajo kraje, v katerih avtohtona slovenska skupnost pušča svoj pečat. Oddaja je oblikovana mozaično, z intervjuji in reportažami, govorni del pa dopolnjuje ustrezna glasbena ustvarjalnost, ki jo slovenska narodna skupnost skrbno neguje. Oddajo ureja in vodi Mateja Železnikar.

Petkove večere pa Radio Slovenija namenja Slovincem po svetu. Istoimenska oddaja je na sporedu vsak petek ob 21.00. Urednika in voditelja oddaje Lili Brunec in Jure K. Čokl ter drugi sodelavci spremljajo raznoliko dejavnost Slovencev v Evropi, Severni in Južni Ameriki, Avstraliji in drugod po svetu, delovanje slovenskih izseljenskih društev, izobraževalnih ustanov, predstavljajo njihove projekte, rišejo portrete ljudi z zanimivo usodo, ki jih je popeljala daleč na tuje. Oddaja se skuša čim bolj približati poslušalcem in je nekakšno sidrišče različnih izseljenskih skupnosti, ki se na tak način seznanjajo z življenjem Slovencev v tujini. Obenem je oddaja dobra ilustracija razmer, v katerih živijo rojaki zunaj domovine, in vprašanj, ki jih zanimajo. Pri tem je tudi vir informacij o dogajanju v Sloveniji. V ta namen uredništvo pripravlja tudi novice, ki jih predvajajo slovenske oddaje tujih radijskih postaj.

naslov oddaje	PREMIERA		PONOVIČEV	
	št. oddaj	trajanje (min)	št. oddaj	trajanje (min)
Dober dan, Koroška	53	1.565	52	1.537
Slovenski utrinki	26	676	26	676
Dnevnik Slovencev v Italiji	367	8.643	357	8.444
Slovinci v Italiji	26	735	26	735

Vir: Evidenca predvajanega programa 2018.

Poleg rednih oddaj so v dnevno-informativnem programu TV SLO redno (glede na dogodke) tudi prispevki o življenju Slovencev v sosednjih državah in po svetu.

MK sicer ni nosilec aktivnosti Spodbujanje slovenskih medijev k spremljanju življenja Slovencev v zamejstvu in po svetu, a jo izvaja. Poroča, da se ukrep »podpiranje slovenskih medijev pri vključevanju življenja in problemov slovenskih zamejcev« posredno izvaja prek javnega razpisa za sofinanciranje programskih vsebin medijev, ki je namenjen podpori medijem pri ustvarjanju in razširjanju programskih vsebin, pomembnih med drugim tudi za Slovence po svetu in pripadnike slovenskih narodnih manjšin v Italiji, Avstriji in Madžarski.

MK je v letu 2018 prek letnega javnega razpisa za sofinanciranje programskih vsebin medijev podelilo finančna sredstva Gorenjskemu glasu, d. o. o., Kranj, ki je v Prilogi GG+/Snovanja objavljala tradicionalno rubriko »Med sosedi«. Rubrika je bila namenjena obveščanju o slovenski manjšini na avstrijskem Koroškem, v letu 2016 pa je bila uvedena rubrika »Multikulti«, ki je namenjena manjšinam, etničnim skupnostim, priseljencem in izseljencem (22.609,80 evra).

Sredstva je namenilo tudi Društvu za prepis znanja in informacij VÖTER za projekt »Mi – zamejci« (4.055,35 evra). Projekt je zajemal deset oddaj o življenju zamejskih Slovencev, ki živijo v neposredni bližini Pomurja. Oddaje so bile v celoti namenjene manjšinski tematiki in so se nanašale na slovensko manjšino na avstrijskem Štajerskem, slovensko manjšino na Hrvaškem ter slovensko manjšino na Madžarskem. Oddaje so bile sestavljene iz reportaž, izjav in intervjujev o življenju Slovencev, poročanja o dogodkih in prireditvah, katere so organizirali zamejski Slovenci. Informativna izobraževalna oddaja je obveščala tako pomursko javnost kot tudi vso drugo javnost o življenju zamejskih Slovencev, opozarjala na njihovo prisotnost v naši neposredni okolici ter omogočila boljše čezmejne stike in ugodnejše pogoje za utrjevanje in krepitev nacionalne kulturne identitete ter rabo slovenskega jezika.

Koroški radio Slovenj Gradec je v okviru sofinanciranega projekta »Utrip Koroške« (70.213,03 evra), ki je predstavljal mozaik informativnih, kulturnih, tematskih in izobraževalnih oddaj, vsako soboto razen julija in avgusta izvedel tudi specializirano oddajo »Odprta meja«, ki je zagotavljala pravico do obveščenosti slovenski manjšini v Avstriji; pozornost je namenjala ohranjanju in negovanju slovenskega jezika in slovenske kulturne dediščine.

Skupaj za vse tri projekte: 96.878,18 evra.

Skladno z Zakonom o medijih (Uradni list RS, št. 110/06 – uradno prečiščeno besedilo, 36/08 – ZPOmK-1, 77/10 – ZSFCJA, 90/10 – odl. US, 87/11 – ZAVMS, 47/12, 47/15 – ZZSDT, 22/16 in 39/16, v nadaljevanju: ZMed) morajo programske vsebine iz življenja in dela Slovencev v zamejstvu zagotavljati tudi vsi lokalni in regionalni radijski in televizijski programi posebnega pomena, če so vidni in slišni na območjih, kjer te skupnosti živijo.

Zagotavljanje predmetnega ukrepa pa je skladno z Zakonom o Radioteleviziji Slovenija (Uradni list RS, št. 96/05, 109/05 – ZDavP-1B, 105/06 – odl. US, 26/09 – ZIPRS0809-B in 9/14; v nadaljevanju: ZRTVS-1) v prvi vrsti obveznost javne službe RTV Slovenija. ZRTVS-1 namreč kot javno službo določa tudi oddajanje radijskih in televizijskih programov za slovenske narodne manjšine v sosednjih državah ter za slovenske izseljence in zdomce.

V teh programih mora RTV Slovenija med drugim zlasti:

– zagotavljati verodostojne in nepristranske informativne oddaje, s katerimi celovito obvešča o političnem dogajanju doma in v zamejstvu, o pomembnih dogodkih v preostalih evropskih državah, zlasti članicah Evropske unije, in o pomembnih svetovnih temah tako, da posredovane vsebine

omogočajo objektivno javno obveščenost tudi Slovencev po svetu in pripadnikov slovenskih narodnih manjšin v Italiji, Avstriji in Madžarski;

– zagotavljati oddaje, ki odražajo življenje in probleme različnih struktur prebivalstva, pri čemer izhaja iz načela enakopravnega obveščanja o dogajanjih v vseh delih Slovenije in zamejstva;

– skladno z meddržavnimi pogodbami in v sodelovanju z javnimi radiotelevizijami sosednjih in drugih držav podpirati nastanek in razvoj čezmejnih radijskih in televizijskih projektov;

– obveščati slovenske narodne skupnosti v sosednjih državah, Slovence po svetu in tujo javnost o dogajanjih in dosežkih na kulturnem in drugih področjih v Republiki Sloveniji ter skrbeti za uveljavljanje slovenske radijske in televizijske ustvarjalnosti v tujini.

MK je leta 2018 s 37.112,00 evri podprlo programe RTV Slovenija za tujino, ki se sofinancirajo na podlagi drugega odstavka 30. člena Zakona o Radioteleviziji Slovenija in so namenjeni obveščanju slovenske narodne manjšine v sosednjih državah, izseljencev in zdomcev oziroma Slovencev po svetu ter tuje javnosti, v deležu, ki se ne financira iz prispevka, in sicer:

– Slovenski magazin je mozaična 25-minutna oddaja v nemškem in angleškem jeziku ter s slovenskimi podnapisi. Oddaja je namenjena predstavljanju Slovenije, njenih naravnih in kulturnih znamenitosti, njene kulturne dediščine, tradicije, sodobne ustvarjalnosti ter njenih gospodarskih, znanstvenih in turističnih potencialov. Nemška različica se objavlja na 3SAT in skupni televiziji ORF, ARD, ZDF in SRG (sodelovanje javnih radiotelevizij), angleška pa v New Yorku na kanalu 25 WNYE in je vidna na območju mesta New York, v delu države New Jersey ter v primestnih delih države New York; oddajo v ZDA redno objavlja tudi ameriški izobraževalni program SCOLA. TV Koper/Capodistria predvaja slovenski magazin v italijanskem jeziku. Oddaja je v prvi vrsti namenjena tujini kakor tudi Slovencem po svetu, ki jo lahko spremljajo tudi prek interneta ter je dostopna v okviru arhivskega in MMC RTV SLO. MK je v letu 2018 za sofinanciranje oddaje namenilo 26.612,00 evrov.

– Alpe–Donava–Jadran, Podobe iz srednje Evrope je 25-minutna mozaična oddaja (ciklus desetih petindvajsetminutnih oddaj) z najdaljšo tradicijo v Evropi. Oddaja od leta 1982 nastaja v sodelovanju regionalnih in nacionalnih televizijskih centrov Bavarske, Avstrije, Švice, Italije, Hrvaške, Madžarske in Slovenije ter predstavlja edinstven projekt v evropskem medijskem prostoru. Do sedaj je bilo v oddaji objavljeno več kot 3500 prispevkov, ki obsegajo prikaz dežel in ljudi, navad, posebnosti ter zgodb o tem, kar ločuje in povezuje prebivalce na območju Alp, Donave in Jadrana. Oddaja se predvaja iz šestih studiev javnih televizij, to so: hrvaška televizija HRT, madžarska televizija MTVA, RAI Furlanija - Julijska krajina, RAI Južna Tirolska, bavarska televizija BR in Televizija Slovenija TV SLO2. Oddaja se predvaja v slovenskem, italijanskem, nemškem, hrvaškem in madžarskem jeziku. Gre za primer dobrih medkulturnih medijskih praks, ki potrjuje pomembno vlogo medijev na področju medkulturnega dialoga. MK je v letu 2018 za sofinanciranje oddaje namenilo 10.500,00 evrov.

Porabljena sredstva MK v letu 2018: 133.990,18 evra.

Porabljena sredstva

MK: 133.990,18 evra; RTV SLO: redna dejavnost.

4. cilj: Sprotno spremljanje jezikovnopolitičnih situacij v zamejstvu, izseljenstvu in zdomstvu

Aktivnost

Raziskava o javni rabi slovenščine v zamejstvu, zlasti o vsakdanjem sporazumevanju po posameznih področjih

Nosilca

MK, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Kazalniki

Pregled aktualnih raziskav in njihovih rezultatov, po potrebi pa tudi naročilo konkretne raziskave

Predvideni učinki

Evalvacija dejanskega stanja in določitev smernic za nadaljnje jezikovnopolitično načrtovanje

Poročilo nosilcev

Urad VRS za Slovence v zamejstvu in po svetu poroča o naslednjih izvedenih projektih v letu 2018:

- *SLORI Trst (IT): jezikoslovne raziskave (45.000,00 evrov).*
- *ZRC SAZU Ljubljana (SI): raziskava »Slovenski jezik v Gorskem kotarju (HR)/Znanstvena raziskava »Slovenski kostelski govori na jugu Gorskega kotarja« (19.000,00 evrov),*

Porabljena sredstva urada v letu 2018: 64.000,00 evrov.

MIZŠ pa poroča, da se je januarja 2018 zaključil dvoletni CRP z naslovom »[Priložnosti in možnosti za ohranjanje oziroma revitalizacijo slovenščine med slovensko manjšinsko skupnostjo v sosednjih državah](#)« (Porabje, Varaždinska in Medžimurska županija, Videmska pokrajina). Projekt je izvajal Inštitut za narodnostna vprašanja. V letu 2018 je ARRS izplačal 23,00 evrov.

Porabljena sredstva

USZS in MIZŠ (ARRS): 64.023,00 evrov.

Aktivnost

Raziskava o delovanju in učinkovitosti delujočih izobraževalnih sistemov, ki ponujajo pouk slovenskega jezika in učenja v slovenskem jeziku

Nosilca

MK, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Kazalniki

Pregled aktualnih raziskav in njihovih rezultatov, po potrebi pa tudi naročilo konkretne raziskave

Predvideni učinki

Evalvacija dejanskega stanja in določitev smernic za nadaljnje jezikovnopolitično načrtovanje

Poročilo nosilcev

Aktivnost zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK in USZS: finančnih posledic v letu 2018 ni bilo.

Aktivnost

Raziskava o jezikovnem znanju, jezikovnih rabah in stališčih do slovenskega jezika v slovenskem zamejstvu, izseljenstvu in zdomstvu

Nosilca

MK, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Kazalniki

Pregled aktualnih raziskav in njihovih rezultatov, po potrebi pa tudi naročilo konkretne raziskave

Predvideni učinki

Evalvacija dejanskega stanja in določitev smernic za nadaljnje jezikovnopolitično načrtovanje

Poročilo nosilcev

Aktivnost zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK in USZS: finančnih posledic v letu 2018 ni bilo.

4 Jeziki manjšin in priseljencev v Republiki Sloveniji

1. cilj: Krepitev jezikovne zmožnosti govorcev

Aktivnost

Omogočanje izbora madžarskega in italijanskega jezika kot izbirnega predmeta za vse zainteresirane študente

Nosilci

Univerze

Kazalniki

Število študentov, ki izberejo izbirni predmet madžarski ali italijanski jezik.

Predvideni učinki

Zagotovitev kontinuitete učenja madžarskega in italijanskega jezika pripadnikov manjšine in pripadnikov večine v celotni izobraževalni vertikali in s tem izboljšanje jezikovne zmožnosti govorcev

Poročilo nosilcev

Univerza v Mariboru poroča, da na Filozofski fakulteti v študijskem letu 2018/2019 izvajajo na 1. stopnji dvopredmetnega študijskega programa Madžarski jezik s književnostjo 1. in 2. letnik s skupaj 3 študenti. Na 1. stopnji se izvajajo 3 izbirni predmeti, ki jih obiskujejo 3 študentje FF UM, od tega 2 študenta iz dvojezičnega (slovensko-madžarskega) območja (madžarske narodne skupnosti in 7 študentov PEF UM. Na 2. stopnji imajo v 1. letniku študijskega programa Madžarski jezik s književnostjo 1 študenta in razpisane 3 izbirne predmete, od katerih obiskuje dva študentka FF UM z dvojezičnega (slovensko-madžarskega) območja (madžarske narodne skupnosti).

Filozofska fakulteta UM je že v študijskem letu 2017/2018 za MIZŠ pripravila strokovni elaborat o študijskih programih hungaristike. Gre za kombiniran program dvojne/dvosmerne imerzije, sinteze poučevanja drugega jezika manjšinskih in večinskih učencev. Jezikovni cilj je visoka stopnja aditivne dvojezičnosti tako manjšinskega kot večinskega jezika za obe ciljni skupini. Ta model odlično deluje le, če je poučevanje manjšinskega jezika – v tem primeru madžarščine – pri vseh učnih predmetih na visoki stopnji.

Učitelji, ki se zaposlujejo v takih dvojezičnih šolah, morajo imeti temu primerno jezikovno znanje v obeh (slovenskem in madžarskem) jezikih. Strokovni delavci dvojezičnih šol bi morali biti dvojezični govorci (imeti jezikovno znanje madžarščine na stopnji B2), ki znajo uporabljati dva jezika – ločeno ali skupaj – z različnim namenom, za različne funkcije, pri svojem strokovnem predmetu in z različnimi govorci.

Oddelek za madžarski jezik in književnost FF UM ima v svojem akreditiranem programu šest izbirnih predmetov, ki jih lahko ponuja zgoraj omenjenim študentom:

- *Strokovnojezikovna konverzacija – jezikoslovje,*
- *Strokovnojezikovna konverzacija – literarna znanost,*
- *Teorija in praksa komunikacije,*

- *Madžarska mladinska književnost,*
- *Didaktika madžarskega jezika in književnosti 1,*
- *Didaktika madžarskega jezika in književnosti 2.*

Na podlagi večletnih izkušenj delovanja na dvojezičnih šolah so lahko potrebo po tem predvideli in upoštevali že pri pripravi programa za akreditacijo. Torej imajo ti študenti prek univerzitetnega sistema možnost vključevanja v predmete, ki razvijajo njihove jezikovne kompetence v okviru študijskega programa Madžarski jezik s književnostjo.

MIZŠ pa poroča, da študijski program italijanščine poteka na Univerzi v Ljubljani in Univerzi na Primorskem. Skupno je bilo v študijskem letu 2017/18 vpisanih 100 študentov. Študenti obeh univerz lahko izbirajo posamezne predmete študijskih programov italijanščine.

Štud. program, naziv	Univerza	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017	2017/ 2018	2018/ 2019
Italijanistika	Univerza na Primorskem	71	61	69,5	66	53	41	44	41
Italijanistika pedagoški študij	Univerza na Primorskem	10	19						
Italijanski jezik in književnost	Univerza v Ljubljani	57	57	53,5	55,5	56	51,5	40,5	41
Italijanski jezik in književnost - dvopredmetni	Univerza v Ljubljani	36	25,5	14					
Italijanščina	Univerza v Ljubljani		2	7	12,5	13	15	15	12

Študijski program madžarskega jezika s književnostjo poteka na Univerzi v Mariboru, vanj je bil v šolskem letu 2017/18 vključen le en študent, v študijskem letu 2018/19 pa 1,5. Na Univerzi v Ljubljani in Univerzi v Mariboru delujeta tudi lektorata madžarskega jezika.

Porabljena sredstva

Univerze: redna dejavnost.

Aktivnost

Spodbujanje produkcije leposlovne (zlasti mladinske) literature v romskem jeziku

Nosilec

MK

Kazalniki

Število novih publikacij

Predvideni učinki

Izboljševanje bralne pismenosti romskih otrok

Poročilo nosilca

MK poroča, da je konec leta 2017 za leto 2018 objavilo Javni razpis za izbor kulturnih projektov na področju romske skupnosti v Republiki Sloveniji, v katerem sta bila med drugimi prednostna kriterija za ocenjevanje tudi kulturna dejavnost v jeziku pripadnikov romske skupnosti ali dvojezični projekt ter prispevek k spodbujanju bralne pismenosti. MK je financiral 13 izdaj romskega leposlovja v skupni višini 20.550,00 evrov.

<i>Prijavitelj</i>	<i>Partner</i>	<i>Naslov projekta</i>	<i>Odobreni znesek</i>
<i>Zveza Romov Slovenije</i>	<i>Romsko društvo Romani union</i>	<i>Otroški časopis Mri nevi mini multi</i>	<i>700,00</i>
<i>Zveza Romov Slovenije</i>	<i>RD Romani Union</i>	<i>Knjiga: Romske legende – Romane phukavibja</i>	<i>2.300,00</i>
<i>Zveza Romov Slovenije</i>	<i>RD Romani Union</i>	<i>Časopis Romani nevijpe – Romske novice</i>	<i>850,00</i>
<i>Zveza Romov Slovenije</i>	<i>Občinsko romsko društvo Zeleno vejš</i>	<i>Časopis Romano them – Romski svet</i>	<i>3.900,00</i>
<i>Zveza romske skupnosti Umbrella – Dežnik</i>	<i>Društvo romski informacijski in znanstveno-raziskovalni center Slovenije Anglunipe</i>	<i>V sožitju – Literarni natečaj, literarni večer in izid pesniške zbirke</i>	<i>1.200,00</i>
<i>Romsko društvo Amala</i>	<i>Športno kulturno društvo Gor Ljubljana</i>	<i>Glasbeno opismenjevanje romskih otrok na Dolenjskem in 3. izdaja 16 slovensko-romskih pesmi slovensko-romane čhavorikanedžilava</i>	<i>2.000,00</i>
<i>Romsko društvo Amala</i>	<i>Športno kulturno društvo Gor Ljubljana</i>	<i>Knjiga Otroci, zapojte z nami! Chavalen gilaven amencar!</i>	<i>1.600,00</i>
<i>Romsko društvo Amala</i>	<i>Športno kulturno društvo Gor Ljubljana</i>	<i>Izdaja 5. številke revije Rroma/Ljudje</i>	<i>900,00</i>
<i>Romsko društvo Amala</i>	<i>Športno kulturno društvo Gor Ljubljana</i>	<i>Izdaja knjige Glasbeni genij Uka Brizani</i>	<i>3.000,00</i>
<i>Društvo romski informacijski in znanstveno-raziskovalni center Slovenije Anglunipe</i>	<i>Zveza romske skupnosti Umbrella – Dežnik</i>	<i>Romski časopis Romano lil/Romski list</i>	<i>1.300,00</i>

<i>Romsko kulturno in turistično društvo Pušča</i>	<i>Društvo upokojencev Pušča "Roma"</i>	<i>Pravljica "Huzar"</i>	<i>1.300,00</i>
<i>Večetnično kulturno, izobraževalno, turistično športno društvo</i>	<i>Zveza kulturnih društev Prekmurja</i>	<i>Slikovni otroški slovar</i>	<i>1.000,00</i>
<i>Večetnično kulturno, izobraževalno, turistično športno društvo</i>	<i>Zveza kulturnih društev Prekmurja</i>	<i>Bilo je davno tega (popis običajev in spominov Romov)</i>	<i>500,00</i>

Ukrep bo pripomogel k doseganju predvidenega učinka, tj. izboljšanju bralne pismenosti, predvsem romskih otrok in mladine.

Porabljena sredstva

MK: 20.550,00 evrov.

Aktivnost

Spodbujanje vključevanja knjižničnega gradiva v jeziki etničnih skupnosti (priseljencev), ki so v znatnem številu prisotne v RS, v šolske, splošne in druge knjižnice

Nosilci

MK, občine oz. soustanovitelji knjižnic

Kazalniki

Število gradiv v jezikih

Predvideni učinki

Krepitev jezikovne zmožnosti pripadnikov etničnih skupnosti

Poročilo nosilcev

MK poroča, da Zakon o knjižničarstvu (Uradni list RS, št. 87/01, 96/02 – ZUIJK in 92/15; v nadaljevanju: ZKnj-1) v 25. členu določa, da knjižnice na narodnostno mešanih območjih izvajajo knjižnično dejavnost tudi za potrebe narodnih skupnosti. S to dikcijo so mišljene vse dejavnosti knjižnice, ki so javna služba, ne le nakup knjižničnega gradiva, ampak tudi zagotavljanje komunikacije v knjižnici v jeziku narodnih skupnosti, razvijanje bralne kulture, usposabljanje uporabnikov, prireditve v jeziku skupnosti ipd. Poleg tega namenja država splošnim knjižnicam, ki izvajajo posebne naloge za

italijansko in madžarsko narodno skupnost, tudi sredstva za podporo usklajenemu razvoju knjižnične dejavnosti po 55. členu ZKnj-1. Po tem členu država namenja splošnim knjižnicam tudi sredstva za delni nakup knjižničnega gradiva. Poleg sredstev države, ki so namenjena zvišanju nivoja storitev knjižnic samo za potrebe narodnih skupnosti, so dejavnosti knjižnic dolžne financirati občine, in to za vse prebivalce na območju, ki ga pokriva posamezna knjižnica, tudi za pripadnike narodnih skupnosti. To velja tako za nakup knjižničnega gradiva, ko mora občina kot ustanoviteljica ali pogodbeni partnerica poskrbeti, da bo knjižnica z ustreznim nakupom v ustreznem razmerju skrbela za nakup knjižničnega gradiva za potrebe narodne skupnosti, kot tudi za druge dejavnosti knjižnice, ki jih mora občina financirati tudi za pripadnike narodnih skupnosti. Knjižnično dejavnost za madžarsko narodno skupnost na podlagi 25. člena ZKnj-1 izvajata Knjižnica – Kulturni center Lendava in Pokrajinska in študijska knjižnica v Murski Soboti, za italijansko narodno skupnost pa Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper, Mestna knjižnica Izola in Mestna knjižnica Piran.

Splošne knjižnice, ki delujejo na območjih, kjer živi romska populacija, so po ZKnj-1 dolžne izvajati knjižnično dejavnost za Rome kot posebno interesno skupino uporabnikov. Gre za načelo večkulturnosti delovanja splošnih knjižnic. Programi in projekti splošnih knjižnic, namenjeni Romom, so financirani pretežno iz lokalnih (v okviru redne dejavnosti), nekateri pa tudi iz drugih virov (npr. JAK, EU in drugo). Od leta 2015 je v Pokrajinski in študijski knjižnici Murska Sobota odprt romski oddelek, edini v Sloveniji. Romski oddelek je rezultat projekta Romano Kher – Romska hiša v sodelovanju z romskim društvom Phuro Kher – Stara hiša ter Pokrajinsko in študijsko knjižnico Murska Sobota. Na voljo je že več kot sedemsto enot knjižničnega gradiva z romsko tematiko.

Različne manjšinske skupnosti in priseljenci: Večkulturni servisi so integrirani v temeljni program dejavnosti, zato pri načrtovanju svojega dela knjižnice predvidijo posebno skrb tudi za kulturno-jezikovne manjšine. Jedro vsake knjižnice je zagotovo knjižnična zbirka (fizična, virtualna). Nabavna politika knjižnic, ki delujejo v večkulturnem okolju, zato sega prek okvirov nacionalne knjižne produkcije. Knjižnice se ozirajo po značilnostih in potrebah svojih uporabnikov, zato načrtujejo tudi kulturne dejavnosti, ki zajemajo zaščito kulturne raznolikosti in povezovanje različnih kultur, izobraževalne dejavnosti, kot sta npr. jezikovno izobraževanje in usposabljanje za uporabo informacijske tehnologije (primer dobre prakse sta npr. center za samostojno učenje italijanskega jezika in informacijski center za narodno skupnost v koprski knjižnici), in različne družbene aktivnosti, ki izboljšujejo kakovost življenja ljudi na območju, na katerem knjižnica deluje (npr. razumevanje medkulturnih vsebin s predstavitvami knjig, skupinskim branjem, s knjižnimi razstavami, z uresničevanjem interkulturnih odnosov v obliki interaktivne konverzacije, večjezičnimi zbirkami, spoštovanjem različnosti, preprečevanjem socialne izključenosti, organizacijo večjezičnih spletnih informacij za etnične skupine, izmenjavo izkušenj med knjižnicami, povezovanjem knjižnic, racionalizacijo strokovnega dela itd.).

Primeri dobre prakse: V okviru projektov vzpostavljanja kotičkov z literaturo različnih etničnih skupnosti so v Osrednji knjižnici Celje vzpostavili tri: kitajskega, albanskega in ruskega. Kotiček s kitajskimi knjigami v angleškem jeziku ima tudi Knjižnica Otona Župančiča v Ljubljani (knjige ji je Šanghajska knjižnica podarila v okviru projekta Šanghajsko okno).

Knjižnica Franceta Balantiča Kamnik od leta 2015 gradi medkulturno knjižnično zbirko, ki jo sestavlja knjižnično gradivo v bosanskem, albanskem, srbskem, hrvaškem in makedonskem jeziku. Zbirka je nastala v okviru projekta [Jezik: moj, tvoj, naš](#), ki je namenjen širjenju medkulturnosti, jezikovnemu ozaveščanju in spoznavanju knjižničnih dobrih praks ter tujejezičnega gradiva.

Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota ima organizirano posebno (specializirano) zbirko romskega gradiva z več kot sedemsto enotami knjižničnega gradiva.

Mestna knjižnica Ljubljana ima v prostorih Knjižnice Otona Župančiča tudi specializirano zbirko Društva Humanitas. Gradivo je vsebinsko povezano s področjem medkulturnosti; znotraj tega je na voljo tudi gradivo o Romih. Zbirko gradijo ob finančni podpori Evropske komisije, ministrstva, pristojnega za izobraževanje, Urada RS za mladino in Urada za mladino Mestne občine Ljubljana.

Od leta 2009 deluje Digitalna zbirka evropskih Romov, ki jo dopolnjuje okoli 25 nacionalnih knjižnic, med njimi tudi Narodna in univerzitetna knjižnica. Raste tudi digitalna zbirka na slovenskem domoznanskem portalu Kamra, na katerem so med drugim dostopne tudi vsebine, povezane z Romi.

Knjižnice na narodnostno mešanih območjih izvajajo knjižnično dejavnost tudi za potrebe narodnih skupnosti. V letu 2018 je MK za ta namen knjižnicam na narodnostno mešanem ozemlju (Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper, Mestna knjižnica Izola, Mestna knjižnica Piran; Knjižnica – Kulturni center Lendava in Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota) namenilo 130.674,00 evrov.

Splošne knjižnice so tovrstne dejavnosti sicer izvajale tudi v okviru redne dejavnosti (z občinskimi in lastnimi sredstvi).

Porabljena sredstva MK: 130.674,00 evrov.

MIZŠ poroča, da se je na podlagi novele Zakona o knjižničarstvu (Uradni list RS, št. 92/15) v letu 2018 nadaljevalo vključevanje šolskih knjižnic v sistem COBISS. Vključitev še ni v celoti izvedena. Podatki o številu gradiv v jezikih etničnih skupnosti tako niso dokončni (obdelanih približno 50 % šolskih knjižnic), so pa lahko kažipotni.

	hrvaški	srbski	bosanski	črnogorski	makedonski
knjige	6.538	6.020	220	1	174
videoposnetki	460	350	21	1	8
notno gradivo	267	342	5		7
članek	112	97			2
glasba	70	18	1		6
kartografsko	40	13			
časopis	33	32	1		1
elektronski viri	14	5			
večvrstno gradivo	10	1	1		
zvočni posnetki	6	1	1		
igrače, predmet	4	2	1		
slikovno gradivo	4	3			
umetna zbirka	2				
SKUPAJ	7.560	6.884	251	2	198

Porabljena sredstva

MK: 130.674,00 evrov; občine oz. soustanovitelji knjižnic: sredstva za redno dejavnost knjižnic;
MIZŠ: redna dejavnost.

2. cilj: Promocija večjezičnosti

Aktivnost

Promocija učenja jezikov etničnih skupnosti (priseljencev), ki so v znatnem številu prisotne v RS, kot fakultativnih predmetov

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

- Promocijsko gradivo
- Število izvedenih predavanj za starše, ravnatelje itd.
- Število šol, ki izvajajo dejavnosti za ohranjanje maternih jezikov priseljencev

Predvideni učinki

- Informiranje pripadnikov etničnih skupnosti o pomenu ohranjanja prvega oz. maternega jezika
- Povečati interes šol za izvajanje fakultativnih predmetov

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da ne more spremljati izvajanja fakultativnih predmetov (= interesnih dejavnosti), ker šole niso dolžne poročati. Spremlja pa lahko število učencev pri obveznih in neobveznih izbirnih predmetih: v šolskem letu 2017/18 se je hrvaščino učilo 192 učencev osnovnih šol (78 kot obvezni izbirni predmet, 114 kot neobvezni izbirni predmet). Srbščina kot obvezni izbirni predmet se poučuje samo na eni osnovni šoli v Velenju: število učencev v letu 2017/18 je bilo 10. Problem nastaja predvsem zato, ker sta hrvaščina in srbsščina v skupini 12 tujih jezikov v okviru obveznih izbirnih predmetov, hrvaščina tudi med 6 tujimi jeziki v okviru neobveznih izbirnih predmetov in je težko sestaviti dovolj številčno skupino. Za makedonščino učni načrt za obvezni izbirni predmet sicer obstaja, vendar se pouk še nikdar ni izvajal.

V okviru izvajanja dopolnilnega pouka maternih jezikov in kultur je bilo novembra 2018 na Zavodu RS za šolstvo izvedeno strokovno srečanje za izvajalce dopolnilnega pouka. Srečanja se je udeležilo 7 učiteljev naslednjih jezikov: albanščine, makedonščine, ruščine, ukrajinščine, hrvaščine in madžarščine. Tema izobraževanja je bila uporaba formativnega spremljanja: poudarjeno je bilo predvsem spodbujanje učenca, da sam prevzame odgovornost za svoje učenje. Učitelj ga postavi v središče učnega procesa, ga motivira tako, da učenec sam vrednoti svoje znanje in z doseganjem povratne informacije dobi vpogled v učenca učni proces. Udeleženci so prejeli tudi priročnika Formativno spremljanje v podporo učenju in Vključujoča šola, ki združujeta znanstvenoraziskovalna in osebna spoznanja avtoric ter učiteljev praktikov.

V letu 2018 je bilo za dopolnilni pouk maternih jezikov in kultur porabljeno 19.046,80 evra.

Na Zavodu RS za šolstvo od leta 2017 deluje Delovna skupina za uvajanje dopolnilnega pouka romskega jezika. Naloge delovne skupine so: priprava strokovnih podlag za dopolnilni pouk romskega jezika, prevod in priredba izbranih poglavij dokumenta A Curriculum Framework for Romani (Svet Evrope, 2008), priprava programa za usposabljanje strokovnih delavcev ter identifikacija potreb strokovnih gradiv za osvajanje dopolnilnega pouka romskega jezika. V letu 2018 je bila opravljena analiza stanja na področju poučevanja in učenja romskega jezika. Nastala je na podlagi vprašalnikov projekta Skupaj za znanje, v katerega je vključenih 31 šol, izvaja pa ga Center šolskih in obšolskih dejavnosti.

MIZŠ tudi poroča, da so se v okviru naloge ZRSŠ »Promocija romskega jezika« izvajale tudi delavnice o romski zgodovini, identiteti in kulturi ter delavnice prepoznavanja povezav med romskim in slovenskim jezikom. Prav tako so spodbujali romske starše pri vključevanju njihovih otrok v formalno

in neformalno izobraževanje na predšolski in osnovnošolski ravni ter druge aktivnosti v podporo opolnomočenju romskih otrok v okviru slovenskega izobraževalnega sistema. Dejavnosti je izvedlo Društvo Anglunipe. Porabljena sredstva ZRSŠ: 5.000,00 evrov.

MIZŠ še poroča, da je Andragoški center Slovenije v okviru Nacionalnega meseca skupnega branja v večnamenskih romskih centrih izpeljal številne bralne dogodke in dejavnosti po načelih dialoškega razgovornega branja, v katere so bili aktivno vpeti romski otroci in njihove družine. Brali so slikanice v romskem jeziku, ki so jih otroci tudi dobili v dar. Dogodki so bili izvedeni pod okriljem izvajalcev v večnamenskih centrih po Sloveniji v okviru projekta Skupaj za znanje, ki ga izvaja Center šolskih in obšolskih dejavnosti. Porabljena sredstva ACS: 1.000,00 evrov.

Porabljena sredstva

MIZŠ: 25.046,80 evra.

Aktivnost

Promocija učenja madžarskega in italijanskega jezika zunaj narodno mešanega območja

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

- Promocijsko gradivo
- Število izvedenih predavanj za starše, ravnatelje itd.

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da se je v letu 2018 nadaljevalo poučevanje madžarskega jezika izven poselitvenega območja manjšine. Pouk se je izvajal na Osnovni šoli Livada v Ljubljani. V šolskem letu 2017/18 se je pouka udeleževalo 16 učencev, v šolskem letu 2018/19 pa 20 učencev. Madžarščino poučujejo tri učiteljice. Za to dejavnost je MIZŠ v šolskem letu 2018 namenilo 6.900,00 evrov.

Italijanščina se v okviru izobraževalnega sistema poučuje kot drugi jezik in tudi kot tuji jezik, tako da je prisotna tudi izven poselitvenega območja manjšine. V šolskem letu 2017/18 se je poučevala v okviru obveznih izbirnih predmetov na 440 osnovnih šolah (830 učencev) izven poselitvenega območja manjšine. Poleg tega se je poučevala tudi kot neobvezni izbirni predmet od 4. do 9. razreda (1707 učencev). V srednji šoli se je italijanščino kot drugi ali tretji tuji jezik v šolskem letu 2017/18 učilo 3298 dijakov, to je manj kot leto prej (3777). Glede na celotno srednješolsko populacijo je odstotek teh, ki se uči italijanščino (kot drugi jezik na dvojezičnih šolah in kot 2. ali 3. tuji jezik), upadel z 8,6 % v šolskem letu 2016/17 na 8 % v šolskem letu 2017/18.

Tabela: Pregled števila dijakov, ki se učijo italijanščino kot 2. jezik na dvojezičnih šolah ter kot 2. in 3. tuji jezik od šolskega leta 2006/07 dalje

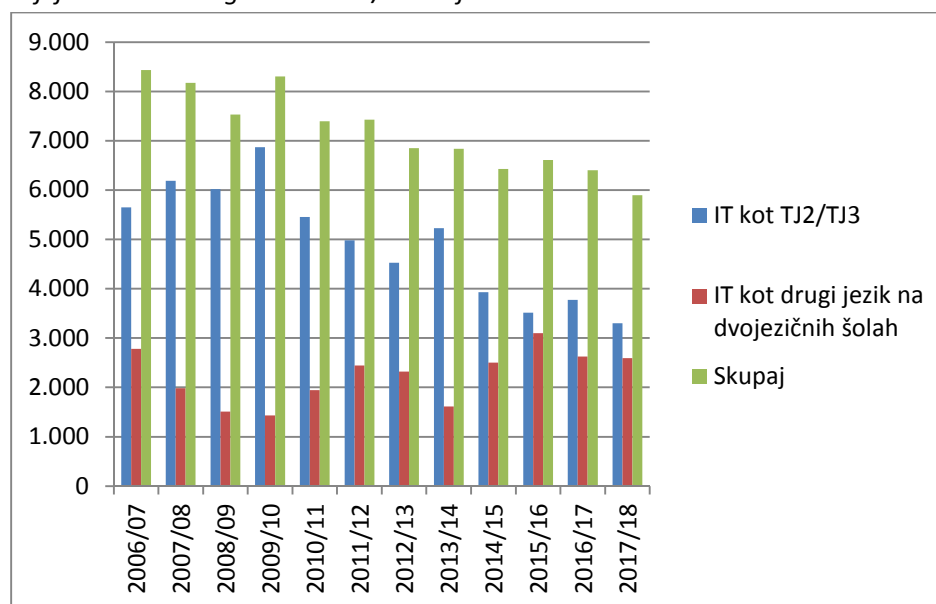
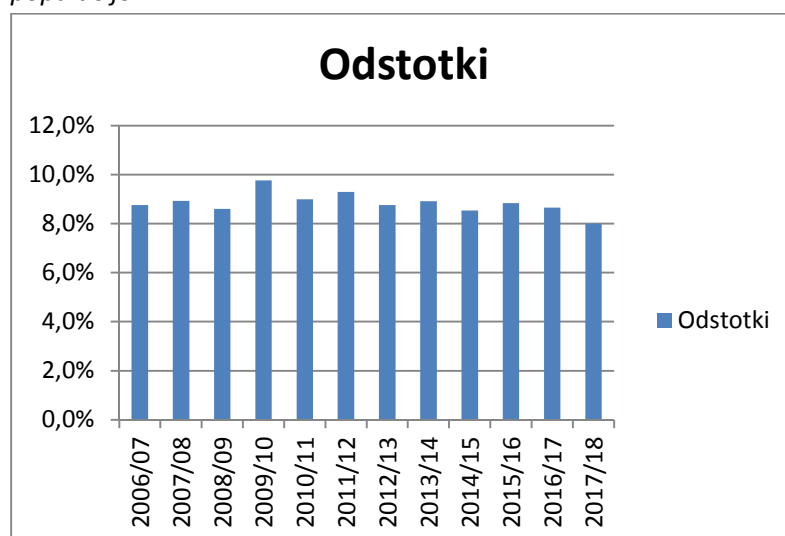

Tabela: Pregled števila dijakov, ki se učijo italijanščino kot 2. jezik na dvojezičnih šolah ter kot 2. in 3. tuji jezik od šolskega leta 2006/07 dalje, izraženo v odstotkih glede na celotno srednješolsko populacijo

Porabljena sredstva MIZŠ: 6.900,00 evrov.

Porabljena sredstva

MIZŠ: 6.900,00 evrov in redna dejavnost.

Aktivnost

Promocija izvajanja izbirnega predmeta »Romska kultura«

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

- Število šol, na katerih se izvaja izbirni predmet Romska kultura
- Število učencev, ki je izbralo izbirni predmet Romska kultura

Predvideni učinki

Povečati interes šol za izvajanje izbirnega predmeta »Romska kultura«

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da se v šolskem letu 2017/18 obvezni izbirni predmet Romska kultura ni izvajal. V izvajanje obveznega izbirnega predmeta Srečanja s kulturami in načini življenja se je vključilo 53 učencev na 4 šolah. Oba predmeta vključujeta temo romske kulture, zgodovine in jezika. Promocija obeh predmetov je predvidena v naslednjih letih, ko se bo uvajal dopolnilni pouk romskega jezika in kulture za romske otroke (projekt ZRSŠ).

Porabljena sredstva

MIZŠ: redna dejavnost.

Aktivnost

Zagotovitev ustreznega prostora v programih javnih medijev v jezikih govorcev, katerih prvi jezik ni slovenščina

Nosilec

RTV SLO

Kazalniki

- Število oddaj
- Število prispevkov (ur/minut)

Predvideni učinki

Promoviranje večkulturnosti slovenske družbe

Poročilo nosilca

RTV SLO poroča, da so oddaje, namenjene manjšinam, pomemben in opazen zaščitni znak Prvega programa Radia Slovenija. Ta program ponedeljkove večere namenja Slovencem, ki živijo onkraj meje, ter romskim vsebinam.

Oddaja *Amare droma (Naše poti)* je namenjena romskim vsebinam in je stalnica programske sheme. Na sporedu Prvega programa Radia Slovenija je ob ponedeljkih med 21.05 in 22.00. V njej se spremlja dogajanje v vseh romskih skupnostih v Sloveniji od Prekmurja do Dolenjske in Bele krajine ter v tujini. Prvi ponedeljek v mesecu je namenjen romski glasbeni ustvarjalnosti. Skupaj s poslušalci izberejo domačo in tujo romsko skladbo preteklega meseca. Romska glasba je sicer sestavni del vsake oddaje, saj ji je namenjena približno polovica programskega časa. Predstavljajo romske glasbene skupine in projekte, ki jih pripravljajo. V posebni rubriki se s pomočjo zunanje sodelavke posvečajo tudi posebnostim romskega jezika in njegovih narečij. Oddajo avtorsko pripravljajo pripadniki romske skupnosti v Republiki Sloveniji, vodita jo mag. Enisa Brizani in Sandi Horvat.

Septembra 2016 je RTV SLO skladno s sklepi Programskega sveta RTV SLO uvedla novo radijsko oddajo, namenjeno manjšinam iz nekdanjih jugoslovanskih republik, ter vsem, ki jih ta tematika zanima. Sprva je bila oddaja na sporedu Prvega programa Radia Slovenija ob nedeljah ob 21.30, septembra 2017 pa so jo umestili v večerni programski pas ob sredah med 21.30 in 22.00. Tako je Prvi program Radia Slovenija ustrezno začrtal lok pokrivanja manjšinskih vsebin ob delavnikih. Oddajo *Sami naši* v slovenskem jeziku oz. s prevodi ustvarja perspektivna, zanimiva mednarodna novinarska zasedba, odlikujeta pa jo poznavanje stvarine in izrazit smisel za aktualnost tem. Avtorji oddaje programsko sodelujejo tudi s televizijskimi kolegi, ki sooblikujejo oddajo *NaGlas!* Urednica oddaje *Sami naši* je Darja Groznik, redaktorsko pa jo vodi zunanja sodelavka Ivana Stipić Lah.

Na Televiziji Slovenija pripravljajo oddajo *NaGlas!* To je oddaja Informativnega programa TV Slovenija, namenjena etničnim skupnostim z območja nekdanje Jugoslavije, ki živijo v Sloveniji. Spremlja življenje tako pripadnikov prve kot druge in tretje generacije priseljencev. Gre za mozaično oddajo, v kateri skozi pogovore in reportaže prikazujejo kulturne, znanstvene, športne in druge dosežke pripadnikov narodov, ki izvirajo z območja SFRJ, so rojeni ali živijo v Sloveniji ter so na svojih področjih uspešni, opozarjajo pa tudi na sporne prakse izključevanja ali diskriminacije z namenom dviga strpnosti v družbi. V oddaji so se v preteklosti zvrstili gostje, ki so pomembno vplivali na sožitje skupnosti z večinskim narodom, ter gostje, ki so glas o Sloveniji ponesli v širši kulturni prostor nekdanje Jugoslavije. Dolga je 15 minut, na sporedu pa je vsako drugo soboto ob 12:40 v alternaciji z oddajo, namenjeno romski skupnosti *So vakeres*, ki jo ustvarjajo romski novinarji. Govori o življenju romske skupnosti v Sloveniji, o težavah, ki jih imajo pripadniki skupnosti, ter o vključevanju Romov v širšo skupnost. Oddajo tako pripadniki romske skupnosti kot tudi pripadniki večinskega naroda uporabljajo kot primer dobre prakse vključevanja v procesih izobraževanja.

naslov oddaje	PREMIERA		PONOVI TEV	
	št. oddaj	trajanje (min)	št. oddaj	trajanje (min)
Kaj govoriš? = So vakeres?	22	351	21	336
NaGlas!	21	317	21	317

Vir: evidenca predvajanega programa 2018.

MK sicer ni nosilec aktivnosti Zagotovitev ustreznega prostora v programih javnih medijev v jezikih govorcev, katerih prvi jezik ni slovenščina, a jo izvaja. Poroča, da vsako leto izvede javni razpis za

sofinanciranje programskih vsebin medijev, ki je namenjen podpori medijem pri ustvarjanju in razširjanju programskih vsebin, ki so med drugim pomembne tudi za uresničevanje pravice italijanske in madžarske narodne skupnosti v RS ter romske skupnosti v RS do javnega obveščanja in do obveščenosti. V segmentu tega javnega razpisa, ki je namenjen t. i. programom posebnega pomena, ki so v javnem in kulturnem interesu RS (lokalni, regionalni, študentski in nepridobitni radijski in televizijski programi), pa je kot eno izmed meril določeno tudi »omogočanje uresničevanja pravice do javnega obveščanja in obveščenosti lokalnim in manjšinskim skupnostim in ali se razširja v manjšinskih jezikih«. MK je v letu 2018 prek letnega javnega razpisa za sofinanciranje programskih vsebin medijev podelilo finančna sredstva za naslednje informativne programske vsebine, ki med drugim obravnavajo tudi vprašanja narodnih ter manjšinskih in etničnih skupnosti v RS ter romske skupnosti: Zveza Romov Slovenije, projekt Most sožitja na Radiu Romic (14.616,42 evra) – Radio Romic je radijski medij romskih in drugih skupnosti, ki v sklopu projekta Most sožitja poudarjajo prispevke proti predsodkom proti Romom kot eno najbolj prepoznavnih ranljivih skupin v Sloveniji, oddaje potekajo v slovenskem jeziku, deloma pa tudi v romščini; Televizija Novo mesto, d. o. o., projekt Novice (69.915,00 evrov) – v oddaji obravnavajo tematiko romske skupnosti, ki je na tem območju močno prisotna; UNIVOX, d. o. o., projekt Zahodno dolenjski odmevi (43.259,88 evra) – v svojih programskih vsebinah se loteva tudi reševanja romske problematike na Kočevskem in Ribnici; v sklopu projekta z redno mesečno oddajo »Romano urice« širšo javnost seznani s težavami in tudi specifikami življenja in kulture Romov; Radio murski val, d. o. o., projekt Aktualno – osrednje informativne oddaje na Murskem valu (79.818,05 evra) – v oddaji se načrtno ukvarjajo z narodnostno problematiko (madžarska in hrvaška skupnost), skrbijo za informiranje pripadnikov narodnosti in večinskega naroda o specifični problematiki, oddaja skrbi tudi za obveščanje Romov in prispeva k boljšemu sodelovanju med Romi in preostalim prebivalstvom; PRAK, d. o. o., projekt Dogodki (56.940,41 evra) – skozi oddaje poleg aktualnih dogodkov objavljajo še vsebine iz življenja in dela Slovencev v zamejstvu, pripadnikov madžarske in hrvaške narodne skupnosti, Romov ter drugih; Založba Goga, projekt eRast.si – nekateri prispevki portala eRast.si se nanašajo tudi na preučevanje romske kulture in romske problematike na širšem Dolenjskem; skozi prispevke so predstavljeni nekateri družbeni aspekti romske manjšine, njihova zgodovinska prisotnost na širšem Dolenjskem, njihov družbeni položaj skozi zgodovino, trenutna problematika, vezana na njihovo šolanje in izobraževanje, ipd. (7.095,54 evra); Radio Robin, projekt Goriška danes – v oddajah obravnavajo aktualne teme, pomembne za življenje in delo italijanske manjšine, pomembno vlogo pa imajo tudi pri povezanosti zamejskih Slovencev z matico (61.795,95 evra); Zavod Marš, projekt Kolektivni In Kulturni – v sklopu projekta se izvaja oddaja Medkulturni termin, ki je namenjena medkulturni izmenjavi, predstavlja verske in druge manjšine, priseljence ter pripadnike skupnosti v RS; pripravljajo jih sodelavci radia, ki sami pripadajo manjšini, ali so aktivno udeleženi v skupnosti; poseben termin je romski, v katerem poleg romskega avtorja in izvajalca pojasnjujejo še izvor romskih pesmi in besed (5.176,08 evra); Srbski kulturni center »Danilo Kiš«, projekt Radijska oddaja v srbskem jeziku »Kontrola leta« – to je edina radijska oddaja v srbskem jeziku v Sloveniji, tematizira položaj, kulturo in potrebe srbske manjšinske skupnosti in drugih skupnosti nekdanje Jugoslavije, skuša odpraviti nevidnost manjšine, manjšinske stereotipe in medkulturno nerazumevanje (5.505,91 evra).

V Republiki Sloveniji izhaja pet romskih medijev: Radio Romic, Romao them – romski svet, Romano lil – romski list, Bossaroma in Rroma. Ti mediji se lahko prijavijo tudi na letni javni razpis za sofinanciranje programskih vsebin medijev. V letu 2018 je na razpisu sredstva prejel Radio Romic.

Porabljeni sredstva MK v letu 2018: 344.123,24 evra.

Urad Vlade RS za narodnosti sicer ni nosilec aktivnosti Zagotovitev ustreznega prostora v programih javnih medijev v jezikih govorcev, katerih prvi jezik ni slovenščina, a jo izvaja. Poroča, da na področju informativne dejavnosti madžarske narodne skupnosti od leta 1993 deluje Zavod za informativno dejavnost madžarske narodnosti. Zavod z izdajanjem tednika *Népújság* kot edinega tiskanega medija v madžarskem jeziku v Republiki Sloveniji in drugih publikacij pomembno vpliva na ohranjanje identitete in razvoj madžarske narodne skupnosti v Sloveniji. S svojim poslanstvom obveščanja pripadnikov madžarske narodne skupnosti v Sloveniji v njihovem maternem jeziku, ohranjanja in razvoja jezika in kulture, krepitev in razvoja stikov z matičnim narodom ter pripadniki madžarske narodne skupnosti, živečih v drugih državah, pomembno vpliva na počutje, obstoj in razvoj madžarske narodne skupnosti v Sloveniji. Poleg tega skrbi za ohranjanje, razvoj in promocijo madžarskega jezika in kulture. Urad je sklenil pogodbo z Zavodom za informativno dejavnost madžarske narodnosti z namenom sofinanciranja delovanja zavoda za obdobje od 1. 1. do 31. 12. 2018 v višini 288.400,00 evrov za leto 2018.

Na področju italijanske narodne skupnosti Republika Slovenija sofinancira dejavnosti ustanov italijanske narodnosti, ki imajo sedež v Republiki Hrvaški in so skupnega pomena za italijansko narodno skupnost v Republiki Sloveniji in Republiki Hrvaški. Založba EDIT deluje zaradi uresničevanja posebnih potreb pripadnikov italijanske narodne skupnosti na področju informiranja, javnega sporočanja in časopisno-založniške dejavnosti ter izdaje šolskih učbenikov in knjig in ponudbe drugih informativnih, kulturnih in založniških storitev za italijansko narodno skupnost. Založba tako izdaja dnevnik *La Voce del Popolo*, dvotednik *Panorama*, literarno revijo *La Battana*, otroški list *Arcobaleno*, učbenike itd. Koprška redakcija dnevnika *La Voce del Popolo* deluje v okviru agencije A. I. A – Jadranske informativne agencije. Urad je sklenil pogodbe za obdobje od 1. 1. do 31. 12. 2018 z: Edit Rijeka v višini 156.500,00 evrov, z A. I. A. – Jadransko informativno agencijo v višini 76.500,00 evrov.

Na področju informativne dejavnosti romske skupnosti Urad za narodnosti sofinancira delovanje romskega informativnega centra in radia Romic, ki je bil ustanovljen leta 2003. Radio Romic, ki ima svojo lokalno radijsko frekvenco, uspešno pripravlja in predvaja lastne oddaje, ki jih povzemajo oziroma predvajajo tudi druge lokalne radijske postaje. Oddaje pripravljajo v romskem in slovenskem jeziku. V njih med drugim predstavljajo aktualne informacije o dogajanjih znotraj romske skupnosti, ki se nanašajo na družabno življenje, kulturne aktivnosti, odnos z okoljem, ipd. Urad je v okviru pogodbe s Svetom romske skupnosti Republike Slovenije za obdobje od 1. 1. 2018 do 31. 12. 2018 za delovanje centra in radia namenil 50.000,00 evrov.

V okviru Javnega zavoda RTV Slovenija se pripravljajo radijske in televizijske oddaje za romsko skupnost. Na Radiu Slovenija pripravljajo tedensko oddajo »Naše poti/Amare Droma«. V oddaji, ki jo pripravljajo Romi sami, objavljajo portrete, reportaže, dnevno spremljajo dogajanje in problematiko življenja Romov v Sloveniji in o tem poročajo. Cilj oddaje je seznanjanje poslušalstva s problematiko romske skupnosti v Sloveniji, reševanje njihovih problemov, vključitev v izobraževalni sistem, izboljšanje življenjskih in delovnih pogojev ter promocija kulturne dejavnosti. V murskosoboškem studiu TV Slovenija nastaja oddaja »Kaj govoriš = So vakeres?«, ki jo prav tako snujejo in pripravljajo Romi. Pozornost namenjajo družbeni participaciji Romov, romskemu etničnemu izročilu, izobraževanju in zaposlovanju Romov, predstavitvi slovenskih romskih naselij ipd. Radijske in televizijske oddaje dodatno sofinancira tudi država (Urad Vlade RS za narodnosti), in sicer na podlagi Zakona o Radioteleviziji Slovenija (Uradni list RS, št. 96/05, 109/05 – ZDavP-1B, 105/06 – odl. US, 26/09 – ZIPRS0809-B in 9/14; ZRTVS-1) ter Zakona o medijih (Uradni list RS, št. 110/06 – uradno prečiščeno besedilo, 36/08 – ZPOmK-1, 77/10 – ZSFCJA, 90/10 – odl. US, 87/11 –

ZAvMS, 47/12, 47/15 – ZZSDT, 22/16 in 39/16; ZMed). Urad je sklenil pogodbo z Radiotelevizijo Slovenija za obdobje od 1. 1. do 31. 12. 2018 v višini 183.000,00 evrov.

V okviru Javnega zavoda RTV Slovenija se pri Regionalnem RTV centru Koper/Capodistria ter pri Regionalnem RTV centru Maribor – Studio madžarskih programov Lendava pripravljajo redni dnevni radijski in televizijski programi za italijansko oziroma madžarsko narodno skupnost. Osnovno strukturo programa Radia Capodistria, radijskega programa za italijansko narodno skupnost, predstavljajo radijski dnevnik in poročila ter tematske informativne oddaje, oddaje, namenjene kulturi, razvedrilu in glasbi. V programu so zastopani manjšinska problematika, čezmejno sodelovanje s posebnim poudarkom za bližnjo deželo Furlanijo - Julijsko krajino in celoten spekter vsebin, pomembnih za italijansko narodno skupnost. Oddaje in projekti televizijskega programa za italijansko narodno skupnost so namenjeni spodbujanju sobivanja in kulturne izmenjave v večetničnem, večkulturnem prostoru ter evropskem čezmejnem prostoru. Radijski program za madžarsko narodno skupnost na področju informativnih vsebin največ prostora nameni lokalnim in regijskim novicam. Geografska razprostranjenost poslušalcev pa vedno bolj narekuje pokrivanje dogodkov v širši regiji. Dopolnjujejo jih servisne, svetovalne, glasbene in razvedrilne oddaje. V TV-studiu Lendava nastaja televizijski program za madžarsko narodno skupnost, s katerim se pokriva vsa področja delovanja prebivalstva, ki živi na tem območju. Programe narodnih skupnosti dodatno sofinancira država (Urad Vlade RS za narodnosti), in sicer na podlagi Zakona o Radioteleviziji Slovenija. Urad je z Radiotelevizijo Slovenija sklenil pogodbo za obdobje od 1. 1. do 31. 12. 2018 v višini 1.512.237,00 evrov. Porabljena sredstva UN v letu 2018: 2.266.637,00 evrov.

Porabljena sredstva

MK in UN: 2.610.760,24 evra; RTVO SLO: redna dejavnost.

5 Tuji jeziki

1. cilj: Zagotavljanje kakovosti in optimizacija poučevanja ter učenja tujih jezikov: Sistemski ukrepi

Aktivnosti

- Umeščenost tujih jezikov v vzgojno-izobraževalno vertikalno programov predšolskega ter osnovnošolskega in srednješolskega izobraževanja: načrtovanje in izvedba analize
- Umeščenost tujih jezikov v programe visokošolskega izobraževanja: načrtovanje in izvedba analize

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

- Izvedena analiza
- Obravnava analiz na strokovnih svetih s področja šolstva

Predvideni učinki

- Kritičen pregled stanja kot osnova za morebitne spremembe umeščенosti TJ v izobraževalno vertikalo v vseh oz. posameznih vidikih
- Ustrezne strokovne podlage za nadaljnje aktivnosti
- Poznavanje zmogljivosti vzgojno-izobraževalnih institucij za izvajanje pouka TJ

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da je bil na ZRSŠ oblikovan predlog umestitve tujih jezikov v novem konceptu razširjenega programa v osnovni šoli in pripravljen predlog uvajanja in spremljanja. Oblikovan je bil načrt poskusa uvajanja in spremljanja prvega tujega jezika kot obveznega predmeta v prvem razredu in drugega tujega jezika v sedmem razredu na 19 osnovnih šolah. Izvedena sta bila informiranje in usposabljanje ravnateljev in učiteljev v poskusu (30. 8. in 17. 12. 2018). Informacije in gradivo so dostopni v spletni učilnici na portalu skupnost.sio.si.

Univerze so avtonomni, znanstvenoraziskovalni, umetniški in izobraževalni visokošolski zavodi s posebnim položajem ter so same odgovorne za izdelavo in sprejem študijskih in znanstvenoraziskovalnih programov. Akreditirani študijski programi morajo med drugim opredeliti temeljne cilje programa ter splošne in predmetno-specifične kompetence oziroma učne izide, ki se s programom pridobijo, tako da visokošolski zavodi po svoji strokovni presoji in potrebi vključujejo tudi učenje in uporabo tujih jezikov.

Porabljena sredstva

MIZŠ: finančnih posledic v letu 2018 ni bilo.

Aktivnosti

- Umeščanje tujih jezikov v programe predšolskega ter osnovnega in srednjega izobraževanja: oblikovanje izhodišč in smernic
- Razmeščanje tujih jezikov v vzgojno-izobraževalne institucije na nacionalni in regionalni ravni (oblikovanje nacionalne in regionalne mreže jezikov): oblikovanje izhodišč in smernic

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

- Izdelane smernice
- Obravnava smernic na strokovnih svetih s področja šolstva

Predvideni učinki

- Poznavanje in razumevanje razmerja med ponudbo in povpraševanjem na področju tujih jezikov po posameznih šolskih okoliših
- Večje upoštevanje družbenih vlog posameznih TJ pri njihovem umeščanju v programe PŠ, OŠ in SŠ izobraževanja ter pri njihovem razmeščanju v vzgojno-izobraževalne institucije na nacionalni in regionalni ravni
- Izoblikovana osnova za vzpostavitev skupnega jezikovnega kurikula (na ravni posamezne šole)

Poročilo nosilca

MIZŠ je poročal o tovrstnih aktivnostih v prejšnjih letih.

Porabljena sredstva

MIZŠ: finančnih posledic v letu 2018 ni bilo.

Aktivnost

Postopno uvajanje zgodnjega učenja tujega jezika v osnovnošolsko izobraževanje: spremljava in evalvacija

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

- Izvajanje spremljave
- Izvedba evalvacije
- Obravnava evalvacije na SSSI

Predvideni učinki

- Kritični pregled in analiza – ter s tem poznavanje in razumevanje – ustreznosti veljavnih sistemskih rešitev za zgodnje učenje TJ kot osnova za morebitne izboljšave
- Poznavanje zmogljivosti OŠ za izvajanje zgodnjega učenja TJ ter identifikacija morebitnih pomanjkljivosti kot osnova za morebitne izboljšave

Poročilo nosilca

Zavod RS za šolstvo je novembra 2018 pripravil vmesno poročilo četrtega leta spremljave uvajanja prvega tujega jezika v 2. in 3. razred osnovne šole (poročilo obsega 191 strani besedila, tabel, grafov, slik in prilog). Vmesno poročilo je bilo v prvi polovici leta 2019 obravnavano na Svetu za kakovost in evalvacije ter na Strokovnem svetu za splošno izobraževanje. Poročilo se osredotoča na doseganje zastavljenih ciljev spremljave:

1. spremljati izvedbene vidike (urnik) ter izvedbene posebnosti (didaktični modeli) poučevanja in učenja tujega jezika v 2. in 3. razredu,
2. vrednotiti doseganje standardov znanja in spremljati napredek učenčevih tujejezikovnih zmožnosti v 2. in 3. razredu,
3. spremljati motivacijo in odnos učencev in učiteljev za učenje tujega jezika ter mnenja in opažanja staršev učencev 2. in 3. razreda,
4. spremljati posamezne specifične učence in/ali skupine učencev s poudarkom na obremenjenosti in učnem napredku.

V šolskem letu 2017/2018 je bilo porabljeno 5.159,69 evra. Za obdobje trajanja naloge Uvajanje in spremljanje tujega jezika v 2. in 3. razredu osnovne šole od 1. 9. 2014 do 31. 8. 2018 je bilo porabljeno 53.209,96 evra.

Porabljena sredstva

MIZŠ : 5.159,69 evra.

Aktivnost

Ustrezna uveljavitev drugega tujega jezika v programih osnovnega in srednjega izobraževanja: oblikovanje izhodišč in smernic

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

- Spremljava uvajanja drugega tujega jezika kot neobveznega izbirnega predmeta
- Oblikovana izhodišča in smernice
- Obravnava izhodišč in smernic na strokovnih svetih

Predvideni učinki

- Boljše razumevanje pomena TJ2 v programih OŠ in SŠ izobraževanja tako pri otrocih in starših kot učiteljih in vodstvih OŠ in SŠ

- Boljše poznavanje učinkovitosti poučevanja drugega tujega jezika kot neobveznega izbirnega predmeta (z vidika možnosti šestletnega vstopanja in izstopanja v proces učenja, predpisanega minimalnega števila učencev itd.)
- Boljše razumevanje pomena manjšinskih in sosedskih jezikov v vlogi TJ2 v programih OŠ in SŠ tako pri otrocih in starših kot učiteljih in vodstvih šol
- Bolj prožne kurikularne možnosti za oblikovanje ponudbe TJ2 na šolah

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da v poskusu uvajanja obveznega drugega tujega jezika v 7. razredu, ki ga izvaja Zavod RS za šolstvo, sodeluje 19 osnovnih šol. Izvedena so bila usposabljanja učiteljev in pripravljen je metodološki načrt spremljave.

Porabljena sredstva

MIZŠ: finančnih posledic v letu 2018 ni bilo.

Aktivnost

Ustrezna umestitev in uveljavitev klasičnih jezikov v vertikali osnovnega in srednjega izobraževanja: oblikovanje izhodišč in smernic

Nosilca

MIZŠ, MK

Kazalniki

- Oblikovana izhodišča in smernice
- Obravnava izhodišč in smernic na strokovnih svetih

Predvideni učinki

- Boljše razumevanje pomena klasičnih jezikov v programih OŠ in SŠ izobraževanja tako pri otrocih in starših kot učiteljih in vodstvenih delavcih v OŠ in SŠ
- Izoblikovane podlage za načrtno in sistematično nadaljnje izobraževanje in usposabljanje učiteljev ter razvoj učnih gradiv in drugih učnih orodij

Poročilo nosilcev

MIZŠ poroča, da je razvoj latinščine v vzgojno-izobraževalni vertikali vključen v projekt Jeziki štejejo. Februarja 2018 je bilo izvedeno srečanje z učiteljicami in učitelji, ki bodo v okviru projekta JeŠT

prihodnje leto začeli poučevati latinščino v drugem triletju OŠ, s poudarkom na razvijanju raznojezične zmožnosti. Skupinskemu srečanju je sledila še serija individualnih srečanj z namenom prediskutirati tudi specifične šole/okolja/individualnih posebnosti učiteljice oziroma učitelja.

MIZŠ: porabljena sredstva so vključena v letno porabo sredstev pri projektu JeŠT.

MK se kot sonosilec aktivnosti vključuje glede na svoje pristojnosti v smislu spremljanja.

Porabljena sredstva:

MIZŠ: porabljena sredstva so vključena v letno porabo sredstev pri projektu JeŠT.

Aktivnost

Ustrezna umestitev in uveljavitev italijanščine in madžarščine kot tujih jezikov v vertikali osnovnega in srednjega izobraževanja (tj. zunaj dvojezičnih območij, kjer sta to druga jezika): oblikovanje izhodišč in smernic

Nosilca

MIZŠ, MK

Kazalniki

- Oblikovana izhodišča in smernice
- Obravnava izhodišč in smernic na strokovnih svetih

Predvideni učinki

- Boljše razumevanje pomena italijanščine in madžarščine kot TJ v programih OŠ in SŠ tako pri otrocih in starših kot učiteljih in vodstvenih delavcih v OŠ in SŠ
- Izoblikovane podlage za načrtno in sistematično nadaljnje izobraževanje in usposabljanje učiteljev ter razvoj učnih gradiv in drugih učnih orodij

Poročilo nosilcev

MIZŠ poroča, da za učenje madžarščine kot tujega jezika izven poselitvenega območja manjšine ni zanimanja. Italijanščina pa se kot tuji jezik poučuje tako v osnovnih kot srednjih šolah tudi izven poselitvenega območja manjšine (gl. [poročilo](#) na str. 68, 69).

MK se kot sonosilec aktivnosti vključuje glede na svoje pristojnosti v smislu spremljanja.

Porabljena sredstva

MIZŠ in MK: redna dejavnost.

Aktivnost

Umestitev jezikovne zmožnosti v materinščini, učenem jeziku in tujih jezikih kot kroskurikularnih kompetenc v šolske izvedbene kurikule: oblikovanje izhodišč in smernic

Nosilca

MIZŠ, MK

Kazalniki

- Izoblikovana izhodišča in smernice
- Obravnava izhodišč in smernic na strokovnih svetih

Predvideni učinki

- Intenzivno medpredmetno povezovanje s ciljem razvijanja jezikovne zmožnosti v učenem jeziku, materinščini in tujih jezikih
- Uveljavitev sodobnih in inovativnih didaktičnih metod poučevanja jezikov, ki upoštevajo sodobne procese jezikovne rabe in medkulturnega sporazumevanja
- Intenzivno povezovanje z okoljem pri poučevanju TJ
- Vključenost poučevanja strokovnih/področnih jezikov v poučevanje TJ v okviru kroskurikularnih jezikovnih povezav
- Uveljavitev sodobnih in inovativnih didaktičnih metod poučevanja TJ jezikov za delo z učenci s posebnimi potrebami

Poročilo nosilcev

MIZŠ poroča, da se v okviru projekta Jeziki štejejo (v nadaljevanju: [JeŠT](#)) preizkušajo raznojezični pristopi k učenju in poučevanju. V letu 2018 so potekala srečanja tako na temo poglobljenega razumevanja sodobne didaktike na tem področju kot tudi izmenjave dobrih praks. Izdelan je bil tudi obrazec za opis raznojezičnih dejavnosti v razredu oziroma oddelku (vključeni so tudi vrtci). Prav tako je bil v okviru tega projekta opravljen [popis](#) 101 pedagoške prakse, izvedene v vzgojno-izobraževalnih zavodih, kjer so bili vključeni različni jeziki (tako slovenščina v vseh svojih vlogah kot tuji jeziki, sosedski jeziki, jeziki manjšin in drugih narodnosti). V popisane projekte so bili večkrat vključeni tudi lokalna skupnost, starši, mediji ... Dosežki projektov: večjezičnost, spodbujanje ustvarjalnosti, spoznavanje drugih kultur, ekskurzije, nov didaktični pristop, medpredmetne povezave itd. Za projekt JeŠT je bilo v letu 2018 porabljeno 177.138,77 evra.

MK se kot sonosilec aktivnosti vključuje glede na svoje pristojnosti v smislu spremljanja.

Porabljena sredstva

MIZŠ: 177.138,77 evra.

Aktivnost

Vzpostavitev sistema certificiranja znanja tujih jezikov: oblikovanje izhodišč in smernic ter formalnopравnih podlag

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

- Izoblikovana izhodišča in smernice za uvedbo sistema/modela certificiranja znanja tujih jezikov po veljavni evropski lestvici (Skupni evropski jezikovni okvir) ob zaključku osnovno- in srednješolskega izobraževanja
- Obravnava izhodišč in smernic na strokovnih svetih
- Izoblikovanje formalnopравnih podlag

Predvideni učinki

- Mednarodna primerljivost ravni znanja slovenskih učencev in dijakov
- Lažja mobilnost učečih se, ki pridobijo certifikat
- Stalno spremljanje in usklajevanje ravni učenja in poučevanja s certificiranjem
- Pozitiven povratni učinek na učenje in poučevanje tujih jezikov

Poročilo nosilca

Državni izpitni center je v letu 2018 na osnovi Pravilnika o izdajanju certifikatov z evropsko ravno znanja tujega jezika (Uradni list RS, št. 73/16 in 6/18 – ZIO-1) nadaljeval izdajanje certifikatov kandidatom, ki dosežejo potrebno število odstotnih točk na izpitu iz tujega jezika v okviru splošne in poklicne mature ali javno veljavnih izpitov iz tujih jezikov, ki je bil umeščen v Skupni evropski jezikovni okvir (SEJO). Nova odgovorna dejavnost na več delovnih mestih zahteva načrtovanje, koordinacijo, permanentno izvajanje in skrb za vzdrževanje sistema ter dodatne naloge za vsakoletno izdajanje certifikatov več tisoč kandidatom. Kandidatom, ki so dosegli ustrezno število odstotnih točk, je RIC v letu 2018 izdal certifikat s skupno evropsko ravno znanja. Certifikati so bili poslani na šole, tam so jih kandidati prevzeli. RIC je leta 2018 izdal 16.470 certifikatov za znanje petih tujih jezikov (angleščina, nemščina, francoščina, italijanščina in španščina). Tisk certifikata poteka za vse kandidate, ki izpolnjujejo pogoje za pridobitev, v slovenščini in v tujem jeziku, znanje katerega so dokazali na izpitu. Na željo posameznikov, ki so certifikat izgubili ali ga poškodovali, RIC izda nadomestni certifikat. Evidenci o izdanih in nadomestnih certifikatih se redno posodabljata in dopolnjujeta, potrebna sta redna kontrola in vodenje.

V začetku leta 2018 je bila na Državnem izpitnem centru (RIC) imenovana projektna skupina za izvedbo umestitev izpitov iz ruščine na splošni maturi v SEJO. Izvedene so bile faze seznanitve, specifikacije, standardizacije in validacije umeščenih jezikovnih zmožnosti. Do konca leta 2018 so bile

izvedene umestitve bralnega in slušnega razumevanja ter poznavanja in rabe jezika. Nadaljujejo se dejavnosti za umestitev govorjenja in pisanja.

Od prve umestitve izpitov iz angleščine je že štiri leta, zato so se jeseni 2018 začele tudi dejavnosti za ponovno umestitev izpitov iz angleščine na splošni in poklicni maturi. Umestitev izpitov namreč ni enkraten postopek, temveč temelji na rednem spremljanju in preverjanju umestitev, saj le tako lahko zagotovijo verodostojnost potrdil o znanju tujega jezika v prihodnje za vsakoletne nove generacije mladih in odraslih.

Porabljena sredstva

MIZŠ: 20.000,00 evrov.

Aktivnost

Kompetence učitelja tujega jezika: opredelitev v kontekstu zahtev sodobne šole oz. izobraževanja za 21. stoletje (kot podlaga za izobraževanje in samoizobraževanje)

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

Opredelitev generičnih in predmetnospecifičnih kompetenc učitelja tujega jezika

Predvideni učinki

- Boljše razumevanje pomena doseganja generičnih in predmetnospecifičnih kompetenc učitelja tujega jezika tako pri učiteljih kot vodstvenih delavcih na vseh ravneh izobraževanja
- Podlaga za oblikovanje študijskih in drugih izobraževalnih programov oz. za določanje profilov diplomantov

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da sta bila v ta namen v pripravi in usklajevanju dva podzakonska predpisa, predvidoma bosta sprejeta leta 2019. Prvi je namenjen kot podlaga za akreditacijo študijskih programov začetnega izobraževanja učiteljev, tudi učiteljev tujih jezikov; drugi je namenjen kot podlaga za identificiranje ustreznih kompetenc v že obstoječih in izvajanih študijskih programih, ki primarno niso namenjeni za opravljanje dela na področju vzgoje in izobraževanja, vendar visokošolski zavodi menijo, da bi lahko bilo tako.

Porabljena sredstva

MIZŠ: redna dejavnost.

2. cilj: Informiranje in usposabljanje izvajalcev in udeležencev tujejezikovnega izobraževanja

Aktivnosti

- Izboljšanje kakovosti informiranja in svetovanja učečim se (učencem, dijakom in njihovim staršem ter odraslim) glede izbire tujih jezikov ter ustrezne oblike in metode učenja: oblikovanje izhodišč in smernic (za kakovostno informiranje in svetovanje)
- Kakovostno informiranje in svetovanje učečim se glede izbire tujih jezikov ter ustrezne oblike in metode učenja: podajanje informacij in svetovanje

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

- Izdelana izhodišča in smernice glede izbire tujih jezikov in ustreznih metod učenja
- Informiranje in svetovanje glede izbire TJ in metod učenja po različnih informacijskih kanalih (objava na spletu, različne publikacije, na sestankih ...)

Predvideni učinki

- Strokovna podlaga nosilcem in izvajalcem informiranja
- Pregled obstoječih informacij kot osnova za dopolnjevanje in izboljševanje informacij
- Večja informiranost staršev in otrok glede ponudbe tujih jezikov v programih PŠ, OŠ in SŠ izobraževanja
- Boljša informiranost staršev in otrok glede prioritetenosti znanja oz. učenja posameznih TJ z vidika upoštevanja njihovih družbenih vlog (izobraževalne, kulturne, politične, gospodarske – zaposlitvene možnosti idr.)

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da je bil v okviru ESS-projekta Jeziki štejejo izdelan [spletni portal](#), ki naj bi na začetku služil predvsem sodelujočim v projektu, po koncu projekta pa naj bi bil stična točka za vse, ki jih zanima karkoli v zvezi z učenjem in poučevanjem jezikov v vzgojno-izobraževalnih zavodih. Glede na to, da je ta portal že zdaj prosto dostopen, ga lahko zainteresirana javnost že uporablja ter ga hkrati sooblikuje. Na njem je tudi [stran](#), namenjena promociji šol in njihovim dejavnostim, izvedenih ob praznovanju evropskega dneva jezikov. S klikanjem na posamezne šole, ki sodelujejo v projektu Jeziki štejejo, se lahko dobi vpogled v zelo raznolike dejavnosti, ki jih šole izvajajo na teme učenja, poučevanja jezikov, ozaveščanja večjezičnosti in raznojezičnosti ter udejanjanja medkulturnega dialoga.

Evropski center za moderne jezike, ki na evropski ravni koordinira in promovira praznovanje evropskega dneva jezikov, ima spletne strani, namenjene raznovrstnim dejavnostim, tudi v [slovenskem jeziku](#). Tako lahko vsi zainteresirani (strokovni delavci, starši, učenci ...) dobijo vrsto zanimivih podatkov o učenju in poučevanju jezikov ter dejavnostih, ki jih lahko v ta namen izvedejo.

Analiza umeščenosti tujih jezikov v visokošolske programe ni bila načrtovana. Univerze so avtonomni, znanstvenoraziskovalni, umetniški in izobraževalni visokošolski zavodi s posebnim položajem ter so same odgovorne za izdelavo in sprejem študijskih in znanstvenoraziskovalnih programov. Akreditirani študijski programi morajo med drugim opredeliti temeljne cilje programa ter splošne in predmetno-specifične kompetence oziroma učne izide, ki se s programom pridobijo, tako da visokošolski zavodi po svoji strokovni presoji in potrebi vključujejo tudi učenje in uporabo tujih jezikov.

Porabljena sredstva

MIZŠ: ESS-projekt, redna dejavnost.

Aktivnosti

Lokalni, regijski in nacionalni posveti, konference in delovna srečanja za razvijanje in poglobljanje razumevanja pomena in vloge tujejezičnega znanja in tujejezikovnega izobraževanja: organizacija in izvedba

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

- Število posvetov, konferenc in delovnih srečanj
- Vsebina/vsebine konferenc in delovnih srečanj
- Oblike in načini izvedbe posvetov, konferenc in delovnih srečanj

Predvideni učinki

- Bolj poglobljeno razumevanje pomena in vloge učenja in znanja tujih jezikov v vodstvih šol in med učitelji tujih jezikov
- Bolj preudarne odločitve šol v zvezi s ponudbo tujih jezikov
- Do učenja tujih jezikov bolj prijazna šolska učna okolja

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da je bila v okviru Zavoda RS za šolstvo:

- izpeljana 3. nacionalna konferenca o jezikih v izobraževanju (16. 4. 2018),
- v sodelovanju s Predstavništvom EK v Sloveniji in MIZŠ organizirana [prireditve ob evropskem dnevu jezikov](#) (25. 9. 2018), na kateri so bile predstavljeni primeri večjezikovnih učnih praks s šol ter podeljena priznanja za najboljše večjezikovne učne dejavnosti. Sledili sta predavanji na temo prevzete besede v slovenskem jeziku in narečjih ter vpliv slovenskega jezika na druge jezike v stikih. Program se je zaključil z vodenim ogledom razstave v Hiši EU o začetkih tolmačenja in prevajanja v Evropi.

V okviru projekta Jeziki štejejo sta bili marca 2018 izpeljani dve usposabljanji/delovni srečanji (eno v Novi Gorici in drugo v Ljubljani) z naslovom Jeziki, ki tudi štejejo. V slovenskem izobraževalnem sistemu imajo namreč svoje mesto zelo različni jeziki, med njimi klasična latinščina, slovenščina kot drugi jezik (J2), posledično oz. vstric z njo pa tudi vsi prvi jeziki vseh tistih, ki se vključujejo v naš šolski sistem, pa naj bosta to madžarščina in italijanščina ali pa albanščina, makedonščina in ruščina.

Porabljena sredstva

MIZŠ, redna dejavnost, ESS-projekt.

Aktivnost

Profesionalno usposabljanje učiteljev tujih jezikov, slovenščine in nejezikovnih predmetov za razvijanje in poglobljanje razumevanja in poznavanja inovativnih pristopov k učenju in poučevanju jezikov ter za njihovo načrtovanje in vpeljavo v šolsko prakso na vseh ravneh izobraževanja: organizacija in izvedba

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

- Število izobraževanj oz. usposabljanj
- Vsebina/vsebine izobraževanj oz. usposabljanj
- Oblike in načini izvedbe izobraževanj oz. usposabljanj

Predvideni učinki

- Za inovativne pristope k učenju in poučevanju tujih jezikov bolj in bolje usposobljeni učitelji
- Do učenja tujih jezikov bolj prilagojena in prijazna šolska učna okolja
- Bolj kakovosten pouk tujih jezikov
- Za učenje tujih jezikov bolj motivirani učenci in boljši učni rezultati

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da je bilo v ta namen objavljenih 13 programov profesionalnega usposabljanja. Izvedeni so bili le trije (okrepljen zapis). Porabljena sredstva: pribl. 7.500,00 evrov.

1. *Zgodnje učenje tujih jezikov,*
2. *Kar zares počnemo z jezikom: integrirano merjenje jezikovnih zmožnosti,*
3. *S prevajanjem do temeljnih razlik med slovenščino in nemščino,*
4. *Uporaba jezikovnih priročnikov na spletu,*
5. ***Ocenjevanje pri angleščini na poklicni maturi,***
6. *Delo z učenci z različnim predznanjem pri drugem tujem jeziku v osnovni šoli,*

7. *Osnove stare grščine – grški alfabet in grško besedišče v slovenščini,*
8. *Poučevanje klasičnih jezikov: dileme in izzivi,*
9. ***Angleščina, jezikovne zmožnosti in medkulturna kompetenca,***
10. *Učinkovitejša učenje italijanskega jezika,*
11. ***Mednarodni kongres učiteljev francoščine (Francoščina – prednost za prihodnost),***
12. *Medkulturnost v slovenskem jeziku – južnoslovanski prostor (za osnovno šolo),*
13. *Medkulturnost v slovenskem jeziku – južnoslovanski prostor (za srednjo šolo).*

MIZŠ še poroča, da sta bila v sodelovanju z Evropskim centrom za moderne jezike (ECMJ) Sveta Evrope v letu 2018 organizirana dva nacionalna izobraževalna seminarja z naslovom [Uporaba spletnih orodij v podporo učenju in poučevanju jezikov](#). Prvo delavnico je organizirala Ljudska univerza Kranj, maja 2018, drugo pa Osnovna šola Ptuj, decembra 2018. Izvajalci delavnic so bili strokovnjaki ECMJ. Obeh seminarjev skupaj se je udeležilo 40–45 udeležencev (učitelji tujih jezikov v osnovni in srednji šoli, izobraževalci odraslih). Slovenija je zaprosila za še en tovrsten seminar v letu 2019, sicer se pa v nadaljevanju pričakuje, da se bo podoben seminar poskusno izpeljal na lokalni ravni v okviru ESS-projekta Jeziki štejejo.

Prav tako v sodelovanju z ECMJ je bilo na štiri delavnice v Gradec poslanih šest strokovnjakov s področja učenja in poučevanja jezikov. Naslovi delavnic:

- *Inspiring language learning and teaching in the early years. Why it matters and what it looks like for children aged 3-12 years,*
- *Towards a Common European Framework of Reference for language teachers,*
- *Language for work: tools for professional development,*
- *A roadmap for schools to support the language(s) of schooling.*

Zavod RS za šolstvo poroča, da so bili v okviru uvajanja formativnega spremljanja znanja tujih jezikov v obliki razvojnega projekta preizkušeni primeri takih pristopov ter nato predstavljeni na študijskih skupinah za srednješolske učitelje tujih jezikov (avgusta 2018) in osnovnošolske učitelje (oktobra in novembra 2018). V konceptu formativnega spremljanja sta v ospredje postavljena učenec in njegova vloga pri oblikovanju lastne učne poti. Izdani so [priročniki](#) v založbi ZRSŠ (Vključujoča šola).

ZRSŠ prav tako poroča, da so na spletni strani evropskega dneva jezikov 2018 v Pedagoškem forumu na temo inovativni pristopi pri poučevanju jezikov v vrtcih in šolah objavljeni prispevki iz šolske prakse pri razvijanju raznojezične in raznokulturne ([25 prispevkov](#) v letu 2018).

Porabljena sredstva

MIZŠ: 7.500,00 evrov in redna dejavnost.

6 Govorci s posebnimi potrebami

1. cilj: Razvijanje jezikovne zmožnosti v slovenskem znakovnem jeziku

Aktivnosti

Evalvacija razvitosti SZJ z leksikalnega, skladenjskega in oblikoslovnega vidika ter ugotavljanje njegove primernosti in usklajenosti glede na ZUSZJ⁴ in praktične uporabe z vidika tolmačenja, učnih načrtov, učnih gradiv in pouka SZJ

Nosilec

MK

Kazalniki

Število raziskav, študij, strokovnih člankov in drugih znanstvenih tekstov na temo SZJ

Predvideni učinki

Dvig jezikovne zmožnosti, učinkovitejši izobraževalni sistem

Poročilo nosilca

MK: prim. poročilo nosilca o izvajanju aktivnosti [Priprava večpredstavnostnega gradiva z informacijami o perečih vidikih sporazumevalnih potreb ranljivih skupin govorcev in govork v RS; priprava in izvedba ustrezne in odmevne javne ozaveševalne akcije](#) (str. 11). Med vsebinami izbranega sofinanciranega projekta »Pri-ročna video slovnica slovenskega znakovnega jezika (PRVI-SZJ) je tudi razvijanje jezikovne zmožnosti v slovenskem znakovnem jeziku.

Porabljena sredstva

MK: za celoten projekt 82.056,49 evra ([prim.](#) str. 11).

Aktivnost

Stalno/sprotno usposabljanje tolmačev slovenskega znakovnega jezika

Nosilec

Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik (javno pooblastilo)

⁴ Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika (Uradni list RS, št. 96/02; ZUSZJ).

Kazalniki

Število izvedenih izobraževalnih oblik za tolmače

Predvideni učinki

Ustrezno usposobljeni tolmači SZJ

Poročilo nosilca

Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik je pravna oseba, ki na podlagi 15. člena Zakona o uporabi slovenskega znakovnega jezika (Uradni list RS, št. 96/02) izvaja naslednje naloge kot javna pooblastila: 1. vodi listo tolmačev za znakovni jezik, 2. predlaga tarifo za plačilo stroškov tolmača, 3. zagotavlja pokrivanje potreb po tolmačih na ozemlju celotne države, 4. sodeluje v Svetu za slovenski znakovni jezik, 5. vodi evidenco storitev, 6. sprejme pravilnik o disciplinski odgovornosti in rešuje ugovore iz 16. člena zakona.

Združenje redno izvaja stalno/sprotno usposabljanje tolmačev slovenskega znakovnega jezika. Združenje je edina institucija v državi, ki izvaja dvoletni program usposabljanja za pridobitev NPK tolmač/tolmačica slovenskega znakovnega jezika. V študijskem letu 2018/2019 program obiskuje 9 kandidatov. Program usposabljanja je samoplačniški.

V letu 2018 so v sklopu strokovnega usposabljanja tolmačev organizirali dvodnevni seminar na temo »Delo z osebami z gluhoslepoto in učenje komunikacijskih podpornih metod«, katerega sta vodili strokovnjakinji (uporabnici) iz Finske in Slovenije. Poleg tega so izvedli delavnico Iz prakse za prakso in posvet Umeščanje slovenskega znakovnega jezika v šolski prostor.

Porabljena sredstva

Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik: 6.289,00 evrov (lastna sredstva).

Aktivnost

Izobraževanje v slovenskem znakovnem jeziku na vseh stopnjah šolanja

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

Število vključenih učencev in dijakov

Predvideni učinki

Uresničitev zakonske pravice do izobraževanja v svojem jeziku

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da imamo v Sloveniji tri vzgojno-izobraževalne institucije, ki so ustanovljene za vzgojo in izobraževanje gluhih in naglušnih otrok. Te institucije so Center za komunikacijo, sluh in govor Portorož, Center za sluh in govor Maribor ter Zavod za gluhe in naglušne Ljubljana. Gluhi in naglušni otroci pa se usmerjajo tudi v tako imenovane redne vrtce in šole, se pravi programe s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo od vrtca do srednje šole. Gluhim in naglušnim otrokom, ki se sporazumevajo v slovenskem znakovnem jeziku, se na podlagi Zakona o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami (ZUOPP-1) prizna tudi pravica do tolmača slovenskega znakovnega jezika. Ure tolmačenja se opredelijo v individualiziranem programu. Ministrstvo zagotavlja tolmača vsem učencem in dijakom, ki to potrebujejo, v zavodih in rednih šolah. Trenutno tolmači šest strokovnih delavcev treh zavodov, ki imajo ustrezno strokovno znanje in lahko pomagajo tudi pri ustvarjanju podpornega okolja v šoli (delo z učitelji, drugimi otroki, starši) in pri razvoju in osveščanju o pomenu slovenskega znakovnega jezika. V okviru zavodov, ki delajo z gluhi in naglušnimi, imajo ti strokovni delavci tudi možnost svojega strokovnega izobraževanja in usposabljanja.

– **Zavod za gluhe in naglušne Ljubljana (ZGNL):** V šolskem letu 2018/19 je 25 otrok v osnovni šoli in 20 otrok v srednji šoli. 12 otrok in 14 dijakov ima tolmača za SZJ opredeljenega v odločbi o usmeritvi. Število tolmačev za SZJ: 8,5 DM, število ur tolmačenja: $8,5 \times 40 = 340$ ur (tolmači so prisotni pri vseh urah pouka, JUV in OPB ter po potrebi tudi na sestankih s starši: govorilne ure, roditeljski sestanki in svet staršev).

– **Center za sluh in govor Maribor (CSGM):** Število vključenih učencev v šolskem letu 2018/19: 8 otrok v prilagojenem programu OŠ za gluhe in naglušne z enakim izobrazbenim statusom in 4 otroci v prilagojenem programu OŠ z nižjim izobrazbenim statusom. Pet otrok in dva dijaka imajo tolmača za SZJ opredeljenega v odločbi o usmeritvi. Število tolmačev za SZJ: 3,0 DM, število ur tolmačenja: 3×40 ur = 120 ur (tolmači so prisotni pri vseh urah pouka, JUV in OPB ter po potrebi tudi na sestankih s starši: govorilne ure, roditeljski sestanki in svet staršev).

– **Center za komunikacijo, sluh in govor Portorož (CKSGP):** Število vključenih učencev v šolskem letu 2018/19: 2 otroka v prilagojenem programu OŠ za gluhe in naglušne z enakim izobrazbenim statusom, 1 otrok v prilagojenem programu OŠ z nižjim izobrazbenim statusom ter 1 otrok v predšolskem razvojnem oddelku. Vse, kar se nanaša na tolmače in SZJ, je v CKSG Portorož ovrednoteno s številko 0.

Porabljena sredstva

MIZŠ: redna dejavnost.

2. cilj: Omogočanje alternativnih poti sporazumevanja in pridobivanja informacij v javnem življenju za slepe in slabovidne, gluhoslepe, osebe s specifičnimi motnjami (na primer disleksija, slabše bralne in učne sposobnosti, govorno-jezikovne motnje ipd.) ter osebe z motnjami v duševnem razvoju

Aktivnost

Opremljanje javnih prostorov s prikazovalniki, zvočnimi, talnimi in stenskimi taktilnimi oznakami, barvnimi oz. kontrastnimi oznakami, zvočnimi semaforскими tipkami itd., indukcijskimi zankami

Nosilec

MZI

Kazalniki

Število ustrezno opremljenih javnih prostorov

Predvideni učinki

Boljša dostopnost javnih prostorov gluhim in naglušnim osebam ter slepim in slabovidnim ter gluhoslepim ljudem

Poročilo nosilca

MZI poroča, da v letu 2018 ni opremljalo javnih prostorov.

MK sicer ni nosilec aktivnosti, izvaja pa dejavnosti na tem področju. Poroča, da dolgoročna izhodišča knjižnične dejavnosti temeljijo na omogočanju enakih možnosti dostopa do knjižnic in njihovih storitev za vse prebivalce Slovenije in izvajanju knjižničnih storitev za uporabnike s posebnimi potrebami v posebej zanje prilagojenih tehnikah. V letu 2018 sprejeta nova Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice navajajo, da mora knjižnica dobro poznati lokalno skupnost, za katero deluje, in proaktivno podpirati njen razvoj. Priporočila tako med drugim tudi določajo, da morajo biti prostori v zgradbi funkcionalno povezani, s kratkimi, preglednimi komunikacijami in s čim manj pregradami, udobni in varni za zaposlene in obiskovalce ter dostopni osebam z različnimi oblikami oviranosti. Poleg tega standardi določajo, da morata biti v knjižnici na voljo oprema za uporabo gradiva in tehnična oprema za vizualno, slušno in fizično ovirane posameznike. Narodna in univerzitetna knjižnica (NUK) ima spremljanje potreb uporabnikov s posebnimi potrebami (gibalno oviranih, slepih, slabovidnih in oseb z motnjami branja) ter vzpostavitev rednega in trajnega sodelovanja s predstavniki študentov s posebnimi potrebami uvrščena v strateški načrt 2015–2019. V načrtu predvidevajo tudi koordinacijo in razvoj storitev za uporabnike s posebnimi potrebami v okviru knjižničnega sistema. Prizadevajo si, da bi izvajanje storitev za osebe s posebnimi potrebami nenehno izboljševali, zlasti z individualnim pristopom k uporabnikom in personalizacijo storitev ter dodelitvijo osebnega knjižničarja v skladu s priporočili IFLA. Veliko oviro pri uresničevanju tega cilja predstavlja nezadostna kadrovska zasedba. NUK je od leta 2016 vključena v mrežo do invalidov (gibalno ali kako drugače oviranih oseb) prijaznih ustanov.

Na področju knjižnične dejavnosti uspešno deluje tudi Knjižnica slepih in slabovidnih Minke Skaberne, ki je rezultat projekta Vzpostavitev infrastrukture za zagotavljanje enakih možnosti dostopa do

publikacij slepim, slabovidnim ter osebam z motnjami branja, ki ga je izvajala Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije.

Porabljena sredstva

MZI: finančnih posledic v letu 2018 ni bilo; MK, občine oz. soustanovitelji knjižnic: redna dejavnost.

Aktivnost

Omogočanje spremljanja kulturne ponudbe v znakovnem jeziku ter z avdiodeskripcijo

Nosilec

MK

Kazalniki

Število kulturnih dogodkov, opremljenih z znakovnim jezikom in avdiodeskripcijo

Predvideni učinki

Boljša dostopnost kulturne ponudbe gluhim in naglušnim ter slepim in slabovidnim osebam

Poročilo nosilca

MK poroča, da spremlja problematiko javne dostopnosti do objektov kulturne dediščine, v katerih se izvaja muzejska javna služba, že vrsto let. Iz letnih poročil se ugotavlja izboljšanje dostopnosti razstav in spremljevalnih programov (pedagoško/andragoški programi) funkcionalno oviranim osebam. S tem se uresničuje eden od temeljnih ciljev varstva kulturne dediščine, in sicer strateško in zakonsko zagotavljanje pravice javne dostopnosti do muzejev. MK ima podlage za izvajanje aktivnosti za uresničevanje navedenih ciljev v:

- resolucijah o Nacionalnem programu za kulturo, ki prispevajo k najširši dostopnosti invalidov do kulturne dediščine,*
- Zakonu o uresničevanju javnega interesa za kulturo (ZUJIK), ki določa pristojnost financiranja programov in projektov iz sredstev državnega proračuna »potrebam slepih, gluhonemih in drugih skupin prebivalstva s posebnimi potrebami« (65. člen),*
- Zakonu o varstvu kulturne dediščine (ZVKD-1), ki določa »omogočanje dostopa do dediščine ali do informacij o njej vsakomur, še posebej mladim, starejšimi in invalidom« (2. člen).*

Javni zavod Arboretum Volčji Potok omogoča dostop do informacij in vsebin varstva kulturnega spomenika Arboretum Volčji Potok tudi z izvedbo posebnih vodenj za najavljene skupine slepih in slabovidnih otrok.

Na področju knjižnične dejavnosti potekajo številne aktivnosti za omogočanje enakih možnosti dostopa do knjižnic in njihovih storitev za vse prebivalce Slovenije, pri čemer se povezujejo z različnimi organizacijami in društvi, ki lahko s svojim delovanjem pomembno prispevajo k boljšim pogojem za

prost in neomejen dostop do znanja, duhovnih dobrin, kulture in informacij tudi posameznikom in skupinam s posebnimi potrebami. Uporabo induktivne zanke podpira tudi vladna strategija Dostopna Slovenija. Eden izmed ciljev te strategije je omogočanje komuniciranja, spremljanja informacij in predavanj v javnih ustanovah gluhih in naglušnim. Primeri dobre prakse: V Knjižnici Velenje imata dve knjižničarki opravljen začetni tečaj znakovnega jezika za gluhe. V Valvasorjevi knjižnici Krško v sodelovanju z Društvom gluhih in naglušnih Posavja izvajajo projekt Živim in se veselim s knjižnico. Organizirajo bralno-pripovedovalne ure, organizirajo skupinske ogleda in bralno značko. Splošna knjižnica Slovenske Konjice aktivno sodeluje z Društvom gluhih in naglušnih občin Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče, s katerimi soorganizira zdravstvena predavanja. Njihova posebnost je, da tolmačijo večino prireditev, ki jih organizirajo v knjižnici, in da so dvorano, v kateri so prireditve, opremili s slušno zanko. Dve knjižničarki imata tudi opravljen začetni tečaj znakovnega jezika.

Porabljena sredstva

MK, občine oz. soustanovitelji knjižnic: redna dejavnost.

Aktivnost

Besedni zapis avdiologovanja in tolmačenja v slovenskem znakovnem jeziku na različnih medijih in zvočni opis dogajanja v sliki

Nosilci

MK, Slovenski filmski center, javna agencija RS, RTV SLO

Kazalniki

Število TV-oddaj in filmov

Predvideni učinki

Boljša dostopnost TV-oddaj in filmov gluhih in naglušnim osebam ter slepim in slabovidnim osebam

Poročilo nosilcev

Na podlagi 4. člena Zakona o medijih (Uradni list RS, št. 110/06 – uradno prečiščeno besedilo, 36/08 – ZPOMK-1, 77/10 – ZSFCJA, 90/10 – odl. US, 87/11 – ZAvMS, 47/12, 47/15 – ZZSDT, 22/16 in 39/16, v nadaljevanju: ZMed) je del javnega interesa na področju medijev tudi to, da Republika Slovenija posebej podpira ustvarjanje in razširjanje programskih vsebin, namenjenih slepim in gluhonemim v njim prilagojenih tehnikah, ter razvoj ustrezne tehnične infrastrukture. MK zato vsako leto objavi in realizira Javni razpis za izbor kulturnih projektov za razširjanje programskih vsebin, namenjenih senzorno oviranim, v njim prilagojenih tehnikah ter za razvoj tehnične infrastrukture, namenjene senzorno oviranim. V letu 2018 je bilo v ta namen skupno namenjenih 172.643,00 evrov.

Zakon o avdiovizualnih medijskih storitvah (Uradni list RS, št. 87/11 in 84/15, v nadaljevanju: ZAvMS) v 11. členu med splošnimi načeli določa, da Republika Slovenija v skladu z zakonom, ki ureja medije, spodbuja ponudnike, da osebam z okvaro vida ali sluha postopoma zagotovijo dostop do njihovih storitev. ZAvMS v tem delu prenaša Direktivo o avdiovizualnih medijskih storitvah, ki pravi, da je »pravica invalidov in starejših oseb do udeležbe v kulturnem in družbenem življenju Unije neločljivo povezana z zagotavljanjem dostopnih avdiovizualnih medijskih storitev. Načini zagotavljanja dostopnosti bi morali med drugim vključevati znakovni jezik, podnaslavljanje, zvočne opise in preproste menije.« Predmetna določba ZAvMS naslavlja zasebne oz. komercialne ponudnike avdiovizualnih storitev, da ranljivim skupinam omogočajo dostopnost do svojih storitev, vendar kot načelo oz. programska norma ne predvideva tudi ustreznih ukrepov aktivne politike na tem področju. Zagotavljanje programskih vsebin za senzorno ovirane in invalide je del javne službe RTV Slovenija. V 4. členu Zakona o Radioteleviziji Slovenija (Uradni list RS, št. 96/05, 109/05 – ZDavP-1B, 105/06 – odl. US, 26/09 – ZIPRS0809-B in 9/14, v nadaljevanju: ZRTVS-1) je tako določeno, da RTV Slovenija v svojih programih med drugim:

- izvaja programske vsebine, namenjene slepim in slabovidnim ter gluhim in gluhonemim v njim prilagojenih tehnikah;
 - posebno pozornost posveča invalidom in z njimi povezanim vsebinam;
 - posebno pozornost posveča problematiki in zahtevam otrok ter družin in skupin ljudi s posebnimi potrebami, ki so zaradi posebnih okoliščin bolj občutljive za dogajanje v družbi;
 - podpira razširjanje programskih vsebin, namenjenih gluhim ter slepim, v njim prilagojenih tehnikah.
- Skladno s 24. členom ZRTVS-1 na RTV Sloveniji deluje Programski odbor za problematiko programskih vsebin za invalide, ki ima devet članov in ga imenuje Programski svet RTV Slovenija.

Programski odbor za problematiko programskih vsebin za invalide:

- obravnava predlog in uresničevanje programske zasnove v delu, ki se nanaša na vsebine za invalide;
- obravnava pripombe in predloge gledalcev oziroma poslušalcev v zvezi s programskimi vsebinami, namenjenimi invalidom;
- obravnava uresničevanje razširjanja programskih vsebin, namenjenih gluhim in slepim v njim prilagojenih tehnikah;
- opravlja druge naloge s področja problematike programskih vsebin za invalide, kadar tako določa statut;
- daje pobude in predloge organom javnega zavoda, ki so jih dolžni obravnavati ter se do njih opredeliti.

Porabljena sredstva MK v letu 2018: 172.643,00 evrov.

RTV Slovenija poroča, da so že 38. leto zapored v skladu s Programsko produkcijskim načrtom (PPN) realizirali vse načrtovane oddaje Prisluhnimu tišini, oddajo v znakovnem jeziku, ki je namenjena tako gluhim in naglušnim gledalcem kot tudi splošni publiki. V Otroškem in mladinskem programu redno pripravljajo in predvajajo otroške oddaje Zgodbe iz školjke s tolmačem v slovenski znakovni jezik. Z znakovnim jezikom že tradicionalno redno opremljajo tudi informativne oddaje Dnevnik, Slovensko kroniko ter posebne oddaje – to so državne proslave, predvolilna in predreferendumska soočenja in dovolilne oddaje. Gluhi gledalci lahko sočasno s pomočjo živega strujanja na MMC TV in/ali na 3. programu TV Slovenija s tolmačem v slovenski znakovni jezik tedensko spremljajo še oddaje Koda, Utrip, Zrcalo tedna, Infodrom in Tednik. V slovenski znakovni jezik tolmačijo tudi zelo priljubljeno tedensko izobraževalno-svetovalno oddajo Turbulenca. V času vladne krize ob odstopu predsednika vlade ter ob vremenski ujmi so zaradi izredne situacije dva zaporedna dneva z znakovnim jezikom

opremljali tudi dodatne informativne oddaje (Prvi dnevnik, Poročila ob petih in Odmeve), ki so jih gluhi gledalci lahko spremljali sočasno. S tem so gluhim gledalcem omogočili dostopnost do nujnih informacij v času krize. Poleg tega so s tolmačem v slovenski znakovni jezik opremili tudi vse volilne oddaje ob volitvah v Državni zbor RS ter ob lokalnih volitvah. V znakovni jezik so opremili tudi prireditev Bob leta.

Tolmačene oddaje, podnaslovljene oddaje in oddaje z zvočnim opisom so shranjene v arhivu MMC in na spletni strani <http://www.rtv slo.si/dostopno/>, na kateri si jih lahko gluhi gledalci ogledajo tudi po rednem predvajanju.

Skladno s priporočili za dostopnost povečujejo delež oddaj z zvočnim opisom za slepe in slabovidne, mesečno predvajajo vsaj eno dokumentarno oddajo ali film lastne produkcije, namenjen odrasli populaciji, ki ga kakovostno zvočno opremijo. Posebno pozornost pri opremljanju AV-del z zvočnimi opisi za slepe in slabovidne namenjajo pravilni rabi slovenskega jezika in dobri interpretaciji besedila. Oktobra 2018 so uvedli tudi novo tehniko za branje podnapisov tujejezičnih delov vsebin s pomočjo sinteze govora v vseh dnevno-informativnih oddajah. T. i. zvočni podnapisi slepim in slabovidnim ter osebam z motnjo branja omogočajo dostop do aktualnih informacij in informacij ter posledično boljšo vključenost v družbo.

V oddelku Podnaslavljanje za gluhe in naglušne Multimedijskega centra so pripravljali podnapise za večji del oddaj lastne produkcije TV Slovenija. Podnaslovljene oddaje lahko gluhi in naglušni spremljajo v živo prek Teleteksta (771 za TV SLO 1 ali 772 za TV SLO 2) ter v avdio- in videoarhivu. Mesečno podnaslovijo več sto oddaj, dnevno več kot 10 informativnih oddaj delno tudi v živo, druge oddaje (izobraževalne, mladinske, otroške ...) pa za ponovitve ter objavo v avdio- in videoarhivu. V zaključni fazi so tudi dejavnosti, ki bodo omogočile bolj celovito podnaslavljanje in avtomatizacijo postopkov.

Oddaje s podnapisi, s slovenskim znakovnim jezikom ali z zvočnimi opisi si je mogoče ogledati prek različnih platform, in sicer poleg klasičnega predvajanja na televizijskem sprejemniku tudi na pametnih telefonih, tablicah in osebnih računalnikih ter prek novejših pametnih televizijskih sprejemnikov, ki podpirajo hibridni sprejem vsebin.

Slovenski filmski center v pogodbe, sklenjene za sofinanciranje realizacije filmov, vključuje določbe, da morajo producenti ob dokončanju filma predložiti avdiovizualno gradivo v skladu s Tehničnimi standardi za oddajo filmskih in avdiovizualnih materialov. Ti med drugimi tehničnimi podatki vključujejo zahtevo, da producent predloži dialog listo v slovenskem jeziku s časovno kodo v datoteki doc oz. txt, seznam uporabljene glasbe, slovenske podnapise za gluhe in naglušne osebe v formatu srt Unicode 8 ter zvočni zapis po stemih (zvočni zapis za slepe in slabovidne v originalnem mixu in kot posebna zvočna sled).

Ta ukrep predvideva opremljenost kinematografskih in avdiovizualnih del s podnapisi za gluhe in gluhe in gluhe ter zvočno opremo za slepe in slabovidne. Ukrep zadeva predvsem kinematografska in avdiovizualna dela, podprta z javnimi sredstvi. Dejavnost se izvaja delno tudi za področje avdiovizualnih del, namenjenih predvajanju v medijih.

Porabljena sredstva

MK: 172.643,00 evrov; Slovenski filmski center, javna agencija RS in RTV SLO: redna dejavnost.

Aktivnost

Tiskanje besedil v brajici (učna gradiva, učbeniki, leposlovje od priprave za tisk do tiskanja gradiva, uradni dokumenti, označevanje izdelkov, napisi v javnosti, leposlovje) od priprave za tisk do tiskanja gradiva

Nosilca

MK, MIZŠ

Kazalniki

Število tiskanih gradiv v brajici

Predvideni učinki

Boljša jezikovna dostopnost

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da so v Centru za izobraževanje, rehabilitacijo, inkluzijo in svetovanje za slepe in slabovidne v letu 2018 prilagodili in natisnili 35 enot leposlovja v brajici in izdelali eno tipanko ter 8 enot učbenikov v brajici, 5 enot učbenikov v linearnem matematičnem zapisu za slepe ter dve enoti v povečanem tisku.

Porabljena sredstva

MIZŠ: redna dejavnost.

Aktivnost

Imenovanje strokovne skupine z namenom posodobitve in standardizacije slovenske brajice

Nosilec

MDDSZ

Kazalniki

Uvedba brajice v bralnike zaslona in druge naprave

Predvideni učinki

Poenoten, prijaznejši brajev zapis

Poročilo nosilca

Na MDDSZ še ni bila imenovana strokovna skupina z namenom poenotenja posodobitve in standardizacije slovenske brajice.

MDDSZ slepim in slabovidnim uporabnikom s pomočjo sofinanciranja tehničnih pripomočkov po Zakonu o izenačevanju možnosti invalidov tudi v letu 2018 omogoča nabavo nekaterih programskih vmesnikov za lažje branje besedila. Prav tako sofinancirajo tudi nekatere tehnične pripomočke, ki jih slepi in slabovidni vsakodnevno potrebujejo, to so npr. govoreča ura, tehnična, govoreči diktafon, kalkulator, indikator svetlobe in barv in podobno. Višino porabljenih sredstev za sofinanciranje tehničnih pripomočkov MDDSZ težko oceni, ker sofinancirajo tudi tehnične pripomočke za gluhe, naglušne in gluhoslepe. V letu 2018 se je za sofinanciranje tehničnih pripomočkov porabilo približno 350.000,00 evrov.

Porabljena sredstva

MDDSZ: približno 350.000,00 evrov.

Aktivnost

Oblikovanje obrazcev, listin, vlog itd., ki se izdajajo na upravnih enotah, ob volitvah (možnost elektronske ali oblikovno prilagojene seznanitve z vsebino in izpolnjevanjem obrazcev)

Nosilec

MJU (koordinator aktivnosti) in druga ministrstva

Kazalniki

Število upravnih enot, opremljenih s prilagojenimi listinami, obrazci, vlogami itd.

Predvideni učinki

Dostopnost obrazcev, listin, vlog itd. slepim in slabovidnim osebam v prilagojeni tehniki

Poročilo nosilca

MJU poroča, da je bil državni portal za državljane eUprava prenovljen v letu 2015 in pri tem sledi vsem zahtevam standardov s področja zagotavljanja vsebin ranljivim skupinam oziroma osebam s posebnimi potrebami. Portal tako lahko uporabljajo tudi ljudje s posebnimi potrebami, kot so slepi, slabovidni, ljudje z disleksijo ali poškodbami glave ter gluhi in naglušni. Za gluhe je na portalu objavljenih 150 video posnetkov z vsebinami v kretnem jeziku. Uredništvo portala eUprava se vseskozi trudi, da so vsebine ažurne in dostopne vsem državljanom.

Ker z napravami za branje vsebin predpisanih obrazcev vlog, ki jih resorna ministrstva predpisujejo za urejanje posameznih upravnih zadev iz pristojnosti upravnih enot in v brajevo pisavo prevedenih

vsebin obrazcev (v fizični obliki), kar bi slepim in slabovidnim omogočalo njihovo enakopravno uporabo, upravne enote še ne razpolagajo, se bo MJU:

- povezalo z Zavodom za slepo in slabovidno mladino Ljubljana, ki lahko ministrstvom pri kreiranju vsebine obveznih obrazcev vlog v brajevi pisavi zagotovi ustrezno pomoč,
- prizadevalo, da z ustrezno informacijsko tehnologijo oz. z delovnimi postajami z brajevo vrstico ali zvočnim predvajanjem vsebine opremi vseh 58 upravnih enot.

V upravnih postopkih, ki jih vodijo upravne enote, se gluhih in naglušnim osebam zagotavlja tolmač za slovenski znakovni jezik, pri čemer stroški za delo tolmača ne bremenijo stranke.

Za večjo osveščenost, kako osebam s posebnimi potrebami izboljšati dostopnost do upravnih storitev, je v okviru X. dnevov upravnih enot, ki jih je leta 2018 organizirala Služba za upravne enote MJU, potekalo usposabljanje na temo »gluhi, naglušni, gluhoslepi v upravnih postopkih«. Izvajalka usposabljanja, ki so se ga udeležili predvsem uradniki, ki v upravnih enotah rešujejo upravne zadeve, je bila Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije. Z njihovim predstavnikom je bilo dogovorjeno, da se v letošnji jeseni izvede še dodatno usposabljanje, in sicer »spoznavanje osnovnih znakov komunikacije z govorniki s posebnimi potrebami«.

Porabljena sredstva

MJU: redna dejavnost.

Aktivnost

Prilagajanje literarnih del v slovenskem jeziku v obliko, primerno za slepe in slabovidne

Nosilec

MK

Kazalniki

Število literarnih del v zvočni obliki, brajici, povečanem tisku in digitalnem zapisu

Predvideni učinki

Boljša dostopnost literarnih del v slovenskem jeziku slepim in slabovidnim osebam

Poročilo nosilca

MK poroča, da se zaposleni v muzejih trudijo, da omogočajo spremljanje programskih vsebin tudi slepim in slabovidnim. Pri pripravi razstav zato upoštevajo vsaj nekaj od navedenih prilagoditev:

- dovolj prostora med vitrinami, panoji in predmeti, ki omogoča gibanje z invalidskim vozičkom,
- ustrezna višina vitrin z razstavljenimi artefakti,
- prilagojena (dodatna) osvetlitev razstavnih prostorov,
- posebne označbe,

- kopije muzejskih predmetov, ki jih je možno otipati,
- napisi, ki omogočajo slabovidnim branje (ustrezen tisk: večje črne črke na beli podlagi),
- možnost izposoje povečevalnega stekla (lupe),
- izposoja avdiovodnikov,
- napisi v Braillovi pisavi,
- zvočni posnetki.

V skladu z možnostmi se muzeji prilagajajo potrebam obiskovalcev in skrbijo za potrebno inkluzivnost programskih vsebin. Posamezni muzeji omogočajo dostop do informacij, prilagojen senzorno oviranim osebam, na svoji spletni strani. V okviru izvajanja projekta »Vzpostavitev infrastrukture za zagotavljanje enakih možnosti dostopa do publikacij slepim in slabovidnim ter osebam z motnjami branja«, sofinanciranega iz sredstev Evropskega socialnega sklada (OP RČV 2007–2013, trajanje projekta december 2012–november 2015; skupna vrednost 3.118.103,75 evra), so med drugim razvili tudi nov, sodoben sintetizator slovenskega govora eBralec. Ta je brezplačen za ljudi z okvarami vida in ovirami na področju branja ter za organizacije javnega sektorja. Knjižnica slepih in slabovidnih Minke Skaberne tako omogoča splošnim knjižnicam, ki želijo svoje storitve približati osebam z ovirami branja, brezplačno licenco za novo različico sintetizatorja slovenskega govora eBralec. Slovenske splošne knjižnice svojim članom že omogočajo bogato izbiro e-knjig v slovenskem in tujih jezikih (Biblos, Ebsco e-book library collection, MLOL) ter oddaljen dostop do izbranih podatkovnih baz, kar bistveno olajša delo in dostopnost gradiva tudi uporabnikom s posebnimi potrebami. Knjižnice si tudi intenzivno prizadevajo, da bi bile njihove spletne strani z grafičnimi prilagoditvami prijazne tudi za uporabnike z okvaro vida in dislektike.

V [Knjižnici slepih in slabovidnih Minke Skaberne](#) so v letu 2018 na podlagi podeljene koncesije za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe v zvok prilagodili 250 leposlovnih del ter 49 v brajico (od tega je 12 del otroških ali mladinskih). V tem času so v DAISY prilagodili 21 leposlovnih del. Za potrebe učencev in dijakov so prilagodili 31 učbenikov v zvok, 23 v format rtf, 13 pa so jih natisnili v brajici. Članstvo v knjižnici se povečuje. Do konca leta so pridobili 126 novih članov. Vpisujejo se slepi in slabovidni, otroci z disleksijo ter osebe z drugimi motnjami branja (multipla skleroza, možganska kap ...).

Tesno so tudi v letu 2018 sodelovali s slovenskimi splošnimi knjižnicami ter Združenjem splošnih knjižnic na področju informiranja članov splošnih knjižnic in splošne javnosti o Knjižnici slepih in slabovidnih Minke Skaberne, z namenom dviga ozaveščenosti o prisotnosti in potrebah ljudi z okvarami vida v okolju. 8. novembra 2017 je bil podpisan dogovor o sodelovanju na področju izboljšanja dostopnosti knjižnične dejavnosti v posebnih prilagojenih tehnikah za slepe in slabovidne med Knjižnico slepih in slabovidnih Minke Skaberne, Združenjem slovenskih splošnih knjižnic ter Knjižnico Mirana Jarca Novo mesto.

Promocijsko gradivo s predstavitev knjižnice so v letu 2018 posredovali tistim splošnim knjižnicam, s katerimi v preteklosti večinoma še niso sodelovali (Knjižnica A. T. Linhartarja Radovljica, Knjižnica Domžale, Knjižnica Ivana Potrča Ptuj, Knjižnica Ksaverja Meška Slovenj Gradec, Knjižnica Logatec, Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto, Knjižnica Radlje ob Dravi, Knjižnica Šmarje pri Jelšah, Knjižnica Toneta Seliškarja Trbovlje, Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika, Lavričeva knjižnica Ajdovščina, Mariborska knjižnica, Matična knjižnica Kamnik, Mestna knjižnica Ljubljana, Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota). 4. oktobra 2018 so organizirali regijski posvet v Goriški knjižnici Franceta Bevka, 10. oktobra pa v Knjižnici Ivana Potrča Ptuj. Naslov posveta je bil »Slepota in slabovidnost ter dostopnost gradiv v prilagojenih oblikah«. Z različnimi delavnicami so želeli med strokovnimi delavci v knjižnici razbiti stereotipe o slepoti. Z belo palico so hodili po knjižnici, v

komunikaciji so igrali igre vlog, predstavili pa so jim tudi najpomembnejše pripomočke in računalniške programe, ki jih potrebujejo pri branju, ter jim predstavili knjižnico. V sklopu sodelovanja s splošnimi knjižnicami so v letu 2018 zvočne knjige na novo dobili tudi: Cankarjeva knjižnica Vrhnika, Goriška knjižnica Franceta Bevka, Knjižnica Črnomelj, Knjižnica Domžale, Knjižnica dr. Toneta Pretnarja Tržič, Knjižnica Lenart, Knjižnica Lendava in Mariborska knjižnica. Zvočne knjige je tako prejelo 20 splošnih knjižnic. V letu 2018 so uredili avtorske pravice za naslednje knjige: Alenka Sunčič Zanut – Psi vodniki, Ivan Cankar – Novo življenje, Ivan Cankar – Troje povesti. V oktobru 2018 so v Knjižnici Velenje ob praznovanju 100-letnice knjižnice slepih in slabovidnih gostili razstavo »Brez luči, sonca, uživamo le luč ljubezni!« MK je Zvezi društev slepih in slabovidnih Slovenije – Knjižnici slepih in slabovidnih Minke Skaberne za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe v posebnih prilagojenih tehnikah za slepe in slabovidne za leto 2018 na podlagi koncesije namenilo 85.000,00 evrov.

Primeri dobre prakse v splošnih knjižnicah so tudi: Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto ima od leta 2012 urejen studio za snemanje zvočnih knjig za potrebe slepih in slabovidnih uporabnikov. S projektom zvočnih knjig za slepe in slabovidne želijo v knjižnici izboljšati dostopnost in uporabo raznovrstnega gradiva za slepe in slabovidne ljudi. Pri tej dejavnosti sodelujejo z Medobčinskim društvom slepih in slabovidnih Novo mesto, za njihove člane snemajo knjige na zahtevo. V Mestni knjižnici Ljubljana v okviru Središča za samostojno učenje skrbijo za redno dopolnjevanje učnih gradiv z gradivi, prilagojenimi osebam s posebnimi potrebami (z gibalnimi, vidnimi in s slušnimi ovirami). V Knjižnici Ivana Potrča Ptuj imajo nameščen sintetizator govora slovenskega jezika eBralec na petih delovnih mestih za uporabnike v knjižnici.

Porabljena sredstva MK v letu 2018: 85.000,00 evrov.

Porabljena sredstva

MK: 85.000,00 evrov; občine oz. soustanovitelji knjižnic: sredstva za redno dejavnost.

Aktivnost

Avdiodeskripcija TV-oddaj in filmov ter gledaliških predstav

Nosilci

Slovenski filmski center, javna agencija RS, RTV SLO

Kazalniki

Število TV-oddaj in filmov ter gledaliških predstav

Predvideni učinki

Dostopnost TV-oddaj in filmov ter gledaliških predstav slepim in slabovidnim osebam

Poročilo nosilcev

RTV SLO poroča, da so v letu 2018 pripravili in objavili precej povečano število zvočnih opisov AV-del. Prikazali so 7 dokumentarnih filmov dolžine 50 minut, 2 slovenska celovečerna filma, 20 dokumentarnih filmov v dolžini 25 minut, 5 dokumentarnih oddaj v dolžini 25 minut za mlade in 5 dokumentarnih oddaj v dolžini 15 minut za otroke. Pri oblikovanju zvočnih opisov posebno pozornost posvečajo kakovostni rabi slovenskega jezika ter vrhunski interpretaciji zvočnih opisov profesionalnih napovedovalcev ali voditeljev. Filmi so bili predvajani na 1. ali 2. programu TV Slovenija. Od sredine oktobra 2018 so uvedli poseben dodatni zvočni kanal, ki omogoča sočasno spremljanje zvočnih opisov in zvočnih podnapisov prek osebne nastavitve. Nov sistem omogoča tudi celovito dostopnost do dnevno-informativnih oddaj s pomočjo zvočnih podnapisov pri tujejezičnih delih oddaj. Na tak način so slepi in slabovidni omogočili dostopnost do aktualnih informacij.

Porabljena sredstva

Slovenski filmski center, javna agencija RS in RTV SLO: redna dejavnost.

Aktivnost

Opremljanje ustanov kulturne dediščine z oznakami za slepe in slabovidne

Nosilec

MK

Kazalniki

Število ustanov

Predvideni učinki

Dostopnost kulturne dediščine slepim in slabovidnim osebam

Poročilo nosilca

MK poroča, da so državni in pooblaščen muzeji dostopni tudi ranljivim skupinam obiskovalcev. Vedno več je stalnih in občasnih razstav ter spremljevalnih pedagoško-andragoških programov, ki so namenjeni vsem ciljnim skupinam obiskovalcev – inkluzivno tudi ranljivim. V okviru neposrednega poziva za financiranje letnih programov dela se spodbuja izvajalce, da pri pripravah razstav upoštevajo tudi dostopnost muzejskih predmetov in informacij gibalno in senzorno oviranim osebam. Dolgoročna izhodišča knjižnične dejavnosti temeljijo na omogočanju enakih možnosti dostopa do knjižnic in njihovih storitev za vse prebivalce Slovenije in izvajanju knjižničnih storitev za uporabnike s posebnimi potrebami, in sicer v skladu s Smernicami za dostop do knjižnic za uporabnike z oviranostmi. Področni standardi za splošne knjižnice v poglavju »Prostori za uporabnike« izrecno določajo, da so »okolica knjižnice in knjižnični prostori (npr. vhod, prostori za uporabnike, toaletni

prostori, stopnišča, dvigala) dostopni osebam z različnimi oblikami oviranosti». Poleg tega standardi določajo, da morata biti v knjižnici na voljo ustrezna oprema za uporabo gradiva, tudi npr. za vizualno ovirane posameznike.

Tudi strateški načrt Narodne in univerzitetne knjižnice 2015–2019 vsebuje spremljanje potreb uporabnikov s posebnimi potrebami (gibalno oviranih, slepih, slabovidnih in oseb z motnjami branja) ter vzpostavitev rednega in trajnega sodelovanja s predstavniki študentov s posebnimi potrebami.

Porabljena sredstva

MK, občine oz. soustanovitelji knjižnic: redna dejavnost.

Aktivnost

Ugotavljanje stanja načina sporazumevanja oseb z gluhoslepoto

Nosilca

MK, MDDSZ

Kazalniki

Število izvedenih ukrepov na področju sporazumevanja oseb z gluhoslepoto

Predvideni učinki

Boljša jezikovna integracija oseb z gluhoslepoto

Poročilo nosilcev

MDDSZ poroča, da v letu 2018 ni izvajal posebnih dejavnosti glede ugotavljanja načina sporazumevanja oseb z gluhoslepoto ter za to ni namenil posebnih sredstev.

Porabljena sredstva

MDDSZ: finančnih posledic v letu 2018 ni bilo.

Aktivnost

Oblikovanje smernic in navodil za prilagajanje obrazcev, listin, vlog itd., ki jih izdajajo na upravnih enotah, ob volitvah itd.

Nosilec

MJU (koordinator aktivnosti) in druga ministrstva

Kazalniki

Oblikovanje smernic in navodil za prilagajanje obrazcev, listin, vlog itd. za uspešnejše branje obrazcev, listin, vlog itd. in uspešnejše vključevanje v družbo

Predvideni učinki

Dvig jezikovne zmožnosti in bralne pismenosti

Poročilo nosilca

MJU meni, da morajo obrazce za slepe, slabovidne, gluhoslepe, osebe s specifičnimi motnjami (na primer disleksija, slabše bralne in učne sposobnosti, govorno-jezikovne motnje ipd.) ter osebe z motnjami v duševnem razvoju v prilagojeni obliki za enotno uporabo na vseh UE pripraviti resorna ministrstva, kot je to praksa za vse druge obrazce iz delokroga ministrstev.

Upravne enote v obdobju od 2014 do 25. 2. 2019 niso prejele nobenega navodila ali usmeritve glede oblikovanja obrazcev za slepe in slabovidne, gluhoslepe, osebe s specifičnimi motnjami (disleksija, slabše bralne in učne sposobnosti, govorno – jezikovne motnje itd.), ki so vezane na njihove pristojnosti ter delovanje. Zato teh obrazcev na upravnih enotah še ni.

MJU, Služba za upravne enote, je tudi v letu 2018 organiziralo Dneve upravnih enot. V tem okviru je bila 25. 10. 2018 uslužbencem upravnih enot predstavljena tudi tema »Gluhi, naglušni, gluhoslepi v upravnih postopkih«. Predavatelj je bil Matjaž Juhart iz Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije.

Porabljena sredstva

MJU: redna dejavnost.

Aktivnost

Osveščanje javnosti o pravici do dostopa informacij v lahkem branju prek medijev

Nosilca

MK, MDDSZ

Kazalniki

Število akcij

Predvideni učinki

Boljša jezikovna integracija

Poročilo nosilcev

MDDSZ poroča, da stalno obvešča javnost o pomenu pravice do informacij v lahko berljivi tehniki. V letu 2019 MDDSZ načrtuje izdajo Zakona o osebni asistenci, Pravilnika o osebni asistenci in Zakona o socialnem vključevanju invalidov v rahlo berljivi tehniki.

Porabljena sredstva

MDDSZ: redna dejavnost.

Aktivnost

Zakonska opredelitev lahkega branja

Nosilec

MDDSZ

Kazalniki

Sprejet zakon

Predvideni učinki

Samostojno branje z razumevanjem oseb z motnjo v duševnem razvoju (dvig jezikovne zmožnosti)

Poročilo nosilca

MDDSZ zaenkrat ne predvideva sprejetja posebnega zakona, ki bi sistemsko urejal branje in prilagoditve branja v lahko berljivi tehniki. Z dobro prakso pa vseskozi spodbuja izdajo gradiv s svojega področja v lahko berljivi tehniki.

Porabljena sredstva

MDDSZ: redna dejavnost.

Aktivnost**Organizacija seminarjev, delavnic o lahkem branju****Nosilca**

MK, MDDSZ

Kazalniki

Število seminarjev/delavnic in udeležencev

Predvideni učinki

Boljša jezikovna integracija

Poročilo nosilcev

Lahko branje (angl. easy-to-read) so prirejena leposlovna in druga besedila, namenjena osebam, ki zaradi različnih razlogov težje berejo ali razumejo originalna besedila. Temeljijo na osnovni demokratični pravici, da ima »vsakdo pravico dostopa do kulture, literature in informacij v razumljivi obliki« (Smernice za lažje berljivo gradivo, 2007). MK poroča, da je Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem članica Društva za prilagojeno obliko komunikacij LABRA (kratica pomeni lahko branje). Gre za društvo oseb, ki združujejo svoje delo, trud, zmožnosti in po potrebi tudi sredstva za doseg cilja, da bi imeli vsi ljudje dostop do informacij v zanje razumljivi obliki, to pa bi privedlo do tega, da bi se lahko tudi osebe s težavami na področju branja in razumevanja same izražale o svojih potrebah, odločale o svojem življenju in enakopravno ter samostojno odločale o stvareh, pomembnih za njihovo bivanje in življenje v okolici. Društvo spodbuja in aktivno izvaja dejavnosti za napredek celovite družbene skrbi na področju storitev za osebe s posebnimi potrebami ter preostale, ki bodo uporabljali prilagojene oblike komunikacije. Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem aktivno sodeluje in s svojim delom prispeva k uresničevanju ciljev in nalog Društva LABRA. V Knjižnici Radlje ob Dravi omogočajo in spodbujajo branje časopisa LAHKO BRANJE, ki ga pripravljajo v zavodu Risa in izhaja v tiskani in elektronski obliki. Namenjen je bralcem, ki imajo iz različnih razlogov težave s koncentracijo in z branjem. Tudi Knjižnica Ksaverja Meška Slovenj Gradec sodeluje z Zavodom Risa, centrom za splošno funkcionalno in kulturno opismenjevanje pri projektu »Lahko branje« s prirejenimi leposlovnimi besedili za osebe s težavami v razumevanju. Časopis »20 minut«, ki ga izdaja Zavod Risa v tiskani ter elektronski obliki, je dosegljiv tudi prek spletnih strani nekaterih splošnih knjižnic. Časopis je namenjen ljudem, ki težko berejo zaradi različnih težav. To so odrasli ljudje s težavami pri branju zaradi različnih oviranosti (disleksija, sindrom pomanjkljive pozornosti, omejitve vida in sluha), osebe po poškodbi glave, osebe z motnjo v duševnem razvoju, starejše osebe z demenco ipd. Časopis je primeren tudi za neizkušene bralce ali za ljudi z nezadostno izobrazbo ter za ljudi, ki jim slovenščina ni prvi jezik.

MDDSZ ni organiziralo delavnic oziroma seminarjev o lahko berljivi tehniki in v letu 2018 ni namenilo sredstev v ta namen.

Porabljena sredstva

MK, občine oz. soustanovitelji knjižnic: redna dejavnost.

Aktivnost

Opremljanje javnih prostorov s poenotenimi označbami v lahko berljivi obliki

Nosilec

MZI

Kazalniki

Število pravilno označenih prostorov

Predvideni učinki

Dvig jezikovne zmožnosti

Poročilo nosilca

MZI poroča, da v letu 2018 ni opremljalo javnih prostorov.

Porabljena sredstva

MZI: finančnih posledic v letu 2018 ni bilo.

Aktivnost

Posredovanje slovenskih aktualnih literarnih del ter muzejskih in galerijskih razstav v obliki lahkega branja

Nosilec

MK

Kazalniki

Število izdanih literarnih del in muzejskih in galerijskih razstav

Predvideni učinki

Boljša jezikovna integracija

Poročilo nosilca

MK: prim. poročilo nosilca o izvajanju aktivnosti [Priprava večpredstavnostnega gradiva z informacijami o perečih vidikih sporazumevalnih potreb ranljivih skupin govorcev in govork v RS; priprava in izvedba ustrezne in odmevne javne ozaveševalne akcije](#) (str. 11). V okviru izbranega

sofinanciranega projekta »Lahko je brati: Razvoj temeljnih usmeritev, metod, didaktičnih gradiv in spremljajočih orodij za lahko branje v Sloveniji« nastajajo program in kurikulum temeljnega usposabljanja ciljnih govorcev, priročnik z orodji za pripravo lahkega branja v slovenskem jeziku, izvajalci pa bodo za namen priročnika priredili še odlomke iz leposlovnih besedil znanih slovenskih avtorjev.

MK nadalje poroča, da se izboljšuje tudi dostopnost informacij o muzejskih predmetih in zbirkah prek spletnih strani. Slovenski etnografski muzej je edini državni muzej, ki ima svojo spletno stran prilagojeno senzorno oviranim osebam. Želeli bi, da dobro prakso nadaljujejo tudi drugi državni in pooblašeni muzeji. Ovira za realizacijo je pomanjkanje namenskih sredstev državnega proračuna za nakup ustrezne opreme in kritje stroškov storitve. Bistven problem, ki omejuje dostopnost do muzejskih prostorov, pa je slaba fizična dostopnost historičnih objektov, v katerih delujejo muzeji.

Porabljena sredstva

MK: za celoten projekt 130.842,00 evrov ([prim.](#) str. 12).

3. cilj: Popularizacija pridobivanja zmožnosti za alternativne poti sporazumevanja pri drugih govoricah

Aktivnost

Tečaji slovenskega znakovnega jezika

Nosilec

MK

Kazalniki

Število tečajev SZJ

Predvideni učinki

Dvig jezikovne zmožnosti

Poročilo nosilca

MK: *prim. poročilo nosilca o izvajanju aktivnosti [Priprava večpredstavnostnega gradiva z informacijami o perečih vidikih sporazumevalnih potreb ranljivih skupin govorcev in govork v RS; priprava in izvedba ustrezne in odmevne javne ozaveševalne akcije](#) (str. 11). Med rezultati izbranega sofinanciranega projekta »Pri-ročna video slovnica slovenskega znakovnega jezika (PRVI-SZJ)« bodo inovativna didaktična gradiva za učenje oziroma poučevanje slovenskega znakovnega jezika (SZJ). Osnove slovnice SZJ bodo predstavljene v SZJ, in sicer v obliki 40 pet- do desetminutnih*

videoposnetkov, ki bodo prosto dosegljivi na spletu, objavljeni pa bodo tudi v knjižni obliki s spremljevalnim DVD-jem.

Porabljena sredstva

MK: za celoten projekt 82.056,49 evra ([prim.](#) str. 11).

Aktivnost

Izdaja specializiranih slovarjev SZJ in posodobitev obstoječega slovarja

Nosilec

MK

Kazalniki

Število izdanih slovarjev

Predvideni učinki

Boljša jezikovna integracija

Poročilo nosilca

MK: prim. poročilo nosilca o izvajanju aktivnosti [Priprava večpredstavnostnega gradiva z informacijami o perečih vidikih sporazumevalnih potreb ranljivih skupin govorcev in govork v RS; priprava in izvedba ustrezne in odmevne javne ozaveščevalne akcije](#) (str. 11). Med cilji izbranega sofinanciranega projekta »Pri-ročna video slovnica slovenskega znakovnega jezika (PRVI-SZJ)« sta tudi razvijanje besedišča SZJ (predvsem metajezikovno oziroma jezikoslovno izrazoslovje) ter nadgradnja obstoječega slovarja SZJ.

Porabljena sredstva

MK: za celoten projekt 82.056,49 evra ([prim.](#) str. 11).

Aktivnost

Tečaji brajice

Nosilec

MK

Kazalniki

Število izvedenih tečajev

Predvideni učinki

Boljša jezikovna integracija

Poročilo nosilca

MK poroča, da zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni izvedlo navedene aktivnosti.

Porabljena sredstva

MK: finančnih posledic v letu 2018 ni bilo.

Aktivnost

Tečaji o načinih sporazumevanja z osebami z gluhoslepoto

Nosilec

MK

Kazalniki

Število izvedenih tečajev

Predvideni učinki

Boljša jezikovna integracija

Poročilo nosilca

MK poroča, da zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni izvedlo navedene aktivnosti.

Porabljena sredstva

MK: finančnih posledic v letu 2018 ni bilo.

Aktivnost

Informiranje in osveščanje strokovne javnosti o načinih sporazumevanja z osebami z gluhoslepoto (zaposlene znotraj številnih institucij, domovi za starejše, zavodi ...)

Nosilec

MK

Kazalniki

Informiranje

Predvideni učinki

Boljša jezikovna integracija

Poročilo nosilca

MK poroča, da zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni izvedlo navedene aktivnosti.

Porabljena sredstva

MK: finančnih posledic v letu 2018 ni bilo.

Aktivnost

Tečaji priprave lahko berljivih in razumljivih besedil

Nosilca

MK, MDDSZ

Predvideni učinki

Boljša jezikovna integracija

Poročilo nosilcev

MK: prim. poročilo nosilca o izvajanju aktivnosti [Priprava večpredstavnostnega gradiva z informacijami o perečih vidikih sporazumevalnih potreb ranljivih skupin govorcev in govork v RS; priprava in izvedba ustrezne in odmevne javne ozaveševalne akcije](#) (str. 11). Med vsebinami izbranega sofinanciranega projekta »Lahko je brati: Razvoj temeljnih usmeritev, metod, didaktičnih gradiv in spremljajočih orodij za lahko branje v Sloveniji« je tudi oblikovanje standardov in kazalnikov za lahko branje v Sloveniji.

MDDSZ v letu 2018 ni pripravilo tečajev za pripravo lahko berljivih in razumljivih besedil. Meni, da bi pri pripravi takih tečajev lahko sodelovalo, ne more pa biti glavni nosilec, ker za to ni usposobljeno. Finančnih posledic v letu 2018 ni bilo.

Porabljena sredstva

MK: za celoten projekt 130.842,00 evrov ([prim.](#) str. 12).

4. cilj: Izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti v slovenščini za govorce/bralce s posebnimi potrebami

Aktivnost

Razvoj metod in didaktičnih pripomočkov, učbenikov, gradiv za pouk SZJ

Nosilec

MK

Kazalniki

Število novih didaktičnih gradiv

Predvideni učinki

Dvig jezikovne zmožnosti

Poročilo nosilca

MK: prim. poročilo nosilca o izvajanju aktivnosti [Priprava večpredstavnostnega gradiva z informacijami o perečih vidikih sporazumevalnih potreb ranljivih skupin govorcev in govork v RS; priprava in izvedba ustrezne in odmevne javne ozaveševalne akcije](#) (str. 11). Med vsebinami izbranega sofinanciranega projekta »Pri-ročna video slovnica slovenskega znakovnega jezika (PRVI-SZJ)« je tudi razvoj metod in didaktičnih pripomočkov, učbenikov, gradiv za pouk slovenskega znakovnega jezika. Porabljena sredstva: za celoten projekt 82.056,49 evra ([prim.](#) str. 11).

MIZŠ poroča, da je bil na 196. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 20. 12. 2018 na predlog Zavoda RS za šolstvo potrjen Učni načrt za izbirni predmet Slovenski znakovni jezik. Sprejet je bil naslednji sklep: »Strokovni svet RS za splošno izobraževanje v skladu s 25. členom Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (Ur. l. RS, št. 16/07 - UPB5, 36/08, 58/09, 64/09 - popr., 65/09 – popr., 20/11, 40/12-ZUJF, 57/12-ZPCP-2D, 2/15 – Odl. US: U-I-269/12-24, 47/15 in 46/16-popr. in 25/17-ZVaj) in na podlagi strokovnega mnenja ministrstva (št. dok.: 6034-114/2018/4, datum: 4. 12. 2018) določi Učni načrt za izbirni predmet Slovenski znakovni jezik, ki ga je predlagal Zavod RS za šolstvo (št. dok.: 0130-1/2018-10, datum: 4. 12. 2018).«

Porabljena sredstva

MK: za celoten projekt 82.056,49 evra ([prim.](#) str. 11); MIZŠ: redna dejavnost, finančnih posledic v letu 2018 ni bilo.

Aktivnost

Razvoj metod in didaktičnih gradiv za slepe in slabovidne

Nosilca

MK, MIZŠ

Kazalniki

Število novih didaktičnih gradiv

Predvideni učinki

Dvig jezikovne zmožnosti

Poročilo nosilcev

MK poroča, da zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni izvedlo navedene aktivnosti.

MIZŠ poroča, da je v letu 2018 Center IRIS v povečanem tisku, brajici oz. v LaTeXu prilagodil mnogo učbenikov, slikanic in leposlovnih del.

Porabljena sredstva MIZŠ: 20.000,00 evrov.

Porabljena sredstva

MIZŠ: 20.000,00 evrov.

Aktivnost

Imenovanje programskega sveta za pripravo vsebin in programov NPK in neformalnega izobraževanje oseb z motnjo v duševnem razvoju

Nosilec

MDDSZ v sodelovanju z drugimi resorji

Kazalniki

Število sprejetih programskih dokumentov

Predvideni učinki

Boljša jezikovna integracija

Poročilo nosilca

Na MDDSZ v letu 2018 ni bil imenovan projektni svet za pripravo vsebin in programov NPK in neformalnega izobraževanja oseb z motnjo v duševnem razvoju.

S 1. januarjem 2019 se je začel uporabljati Zakon o socialnem vključevanju invalidov, ki je nadomestil stari zakon o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb. Upravičencem se je povišalo nadomestilo za invalidnost, zakon v delu, ki uveljavlja storitve socialnega vključevanja, pa se bo začel uporabljati s 1. januarjem 2020. V tem času bo MDDSZ izpeljal pilotni projekt glede nabora in izvajanja storitev socialnega vključevanja.

Porabljena sredstva

MDDSZ: redna dejavnost.

Aktivnost

Koncept lahkega branja vključiti v izobraževalne programe srednjih šol, kjer se osebe izobražujejo za delo z osebami z motnjami v duševnem razvoju

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

- Število programov
- Število dijakov/šolencev

Predvideni učinki

Učinkovitejši izobraževalni sistem

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da v srednjih šolah takšnih programov ni, bodoči strokovni delavci se s konceptom lahkega branja seznani v okviru visokošolskih programov.

Porabljena sredstva

MIZŠ: finančnih posledic v letu 2018 ni bilo.

5. cilj: Vključevanje oseb s posebnimi potrebami v družbo

Aktivnost

Usposabljanje učiteljev/vzgojiteljev za delo z gluhi in naglušnimi osebami, vključenimi v redne oblike izobraževanja

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

Število izobraževalnih oblik

Predvideni učinki

Učinkovitejši izobraževalni sistem

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da je bilo v Katalogu programov nadaljnjega izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju za leto 2018 objavljenih 11 programov usposabljanja učiteljev/vzgojiteljev za delo z gluhi in naglušnimi otroki:

- *Praktično usposabljanje z delom za dijake s posebnimi potrebami,*
- *Specialno-pedagoško izpopolnjevanje za delo z izbrano skupino otrok s posebnimi potrebami,*
- *Delo z gluhim, naglušnim in otrokom s polževim vsadkom v šoli in vrtcu,*
- *Konverzacija v slovenskem znakovnem jeziku 1. stopnja,*
- *Metode in oblike dela z gluhim ali naglušnim otrokom,*
- *Slovenski znakovni jezik 1. stopnja,*
- *Slovenski znakovni jezik 2. stopnja,*
- *Slovenski znakovni jezik 3. stopnja,*
- *Slovenski znakovni jezik 4. stopnja,*
- *Slovenski znakovni jezik 5. stopnja,*
- *Slovnica slovenskega znakovnega jezika.*

Od teh programov jih je bilo realiziranih 6. Program Specialno-pedagoško izpopolnjevanje za delo z izbrano skupino otrok s posebnimi potrebami je program za izpopolnjevanje izobrazbe. Gre za enoletni študijski program, ki učiteljem, ki že imajo ustrezno stopnjo izobrazbe, daje kvalifikacijo za (dodatno) delo. Učitelj (študent) s tem lahko pridobi 60 kreditnih točk. V letu 2018 je bilo vpisanih 60 slušateljev.

MIZŠ nadalje poroča, da poteka projekt [Z roko v roki poMOČ](#), ki je sofinanciran iz Evropskega socialnega sklada v obdobju 2017–2021, ki sledi ključnim načelom in priporočilom spodbujanja inkluzije v izobraževanju, ki predstavljajo pomembno osnovo za zagotavljanje enakih možnosti za učence z različnimi vrstami posebnih potreb v vseh vidikih njihovega življenja. Celotna ponudba aktivnosti v okviru projekta ponuja programe usposabljanj, ki imajo poudarek na oblikovanju

pozitivnih stališč do vseh otrok s posebnimi potrebami, na profesionalnih vrednotah, in ne zgolj na znanju in spretnostih. Vsebine se nanašajo na različna področja dela, prek katerih se razvijajo kompetence, ki jih strokovni delavci v vzgoji in izobraževanju nujno potrebujejo v inkluzivnem izobraževanju. Namen projekta Z roko v roko poMOČ je nuditi podporo in širok nabor vsebin in načinov usposabljanj s področja pomoči in obravnave, ki bi prispevala k razvoju inkluzivnega izobraževanja in dvigu njegove kakovosti. Projekt je organizacijsko zasnovan v obliki konzorcija. Sestavljajo ga partnerji, ki se ukvarjajo s skupinami otrok s posebnimi potrebami na različnih ravneh in oblikah vzgoje in izobraževanja. Povezanost različnih inštitucij z visoko usposobljenim strokovnim kadrom predstavlja inovativen pristop na področju zagotavljanja podpore strokovnim in vodstvenim delavcem na področju vzgoje in izobraževanja ter omogoča hitro odzivnost na konkretne potrebe vzgojno-izobraževalnih institucij ali posameznikov. Poleg splošnega modula izobraževanja za strokovne delavce lahko naročnik v okviru ciljno usmerjenih modulov izbira iz nabora vsebin usposabljanj glede na posamezno skupino otrok s posebnimi potrebami, med drugimi tudi s področij vzgoje in izobraževanja:

- slepih in slabovidnih otrok oziroma otrok z okvaro vidne funkcije ter
- gluhih in naglušnih otrok in otrok z govorno-jezikovnimi motnjami.

V okviru navedenih dveh področij je bilo v letu 2018 vključenih okoli 4.000 (od skupno okoli 8.000) strokovnih delavcev v različne oblike usposabljanj. Oblike so odvisne od konkretnih potreb, vsebin in ciljev, programi različnih dolžin trajanja so lahko oblikovani strnjeno ali modularno, izvedeni za posamezne strokovne delavce individualno, za manjše skupine, za aktivne, kolektive ali skupine udeležencev iz različnih vzgojno-izobraževalnih zavodov.

Izvajalec (konzorcijski partner)	Št. izvedenih ur ⁵ v 2018	Št. udeležencev v 2018	Št. programov usposabljanj oz. modulov v 2018	Sredstva ⁶ 2018
CENTER IRIS – Center za izobraževanje, rehabilitacijo, inkluzijo in svetovanje za slepe in slabovidne	557	913	92	50.130,00
Zavod za gluhe in naglušne Ljubljana	823	1.042	99	74.070,00
Center za komunikacijo, sluh in govor Portorož	688	579	60	61.920,00
Center za sluh in govor Maribor	821	1.512	178	73.890,00
Skupaj	2.889	4.046	429	260.010,00

Porabljena sredstva

MIZŠ: 318.462,00 evrov.

⁵ Podatki so povzeti iz letnega poročila za 2018 upravičenca in veljajo za vsa v okviru projekta izvedena usposabljanja partnerjev, ki so med drugim specializirani za področji vzgoje in izobraževanja slepih in slabovidnih otrok oziroma otrok z okvaro vidne funkcije ter gluhih in naglušnih otrok in otrok z govorno-jezikovnimi motnjami. Vsebine v podatke vključenih usposabljanj se večinoma nanašajo na navedeni področji, vendar pa ne izključno, saj partnerji izvajajo tudi usposabljanja za delo z otroki in mladostniki z drugimi vrstami primanjkljajev, ovir ali motenj. Bolj specifična opredelitev podatkov po posameznih področjih ni možna.

⁶ Izračun glede na vrednost stroška na enoto Izvedba programa Z roko v roki poMOČ, pri čemer je enota izvedena pedagoška ura usposabljanja strokovnih delavcev, vrednost enote pa 90,00 EUR (izračun: št. izvedenih ur x 90,00 EUR).

Aktivnost

Usposabljanje učiteljev/vzgojiteljev za delo s slepimi in slabovidnimi osebami, vključenimi v redne oblike izobraževanja

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

Število izobraževalnih oblik

Predvideni učinki

Učinkovitejši izobraževalni sistem

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da so bili v katalogu za leto 2018 objavljeni 3 programi usposabljanja učiteljev/vzgojiteljev za delo s slepimi in slabovidnimi:

- *Praktično usposabljanje z delom za dijake s posebnimi potrebami,*
- *Specialno-pedagoško izpopolnjevanje za delo z izbrano skupino otrok s posebnimi potrebami,*
- *Poučevanje učencev s slepoto in slabovidnostjo pri predmetu šport.*

Od teh programov je bil realiziran samo eden, in sicer program Specialno-pedagoško izpopolnjevanje za delo z izbrano skupino otrok s posebnimi potrebami, ki je program za izpopolnjevanje izobrazbe. Gre za enoletni študijski program, ki učiteljem, ki že imajo ustrezno stopnjo izobrazbe, daje kvalifikacijo za (dodatno) delo. Učitelj (študent) s tem lahko pridobi 60 kreditnih točk. V letu 2018 je bilo vpisanih 60 slušateljev.

Projekt [Z roko v roki poMOČ](#) (gl. prejšnjo aktivnost na str. 115).

Porabljena sredstva

MIZŠ: 52.944,68 evra.

Aktivnost

Usposabljanje učiteljev/vzgojiteljev za delo z gluhoslepimi osebami, vključenimi v redne oblike izobraževanja

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

Število izobraževalnih oblik

Predvideni učinki

Učinkovitejši izobraževalni sistem

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da v okviru Kataloga programov nadaljnjega izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju nimajo podatkov o izvajanju programov za usposabljanje učiteljev za delo z gluhoslepimi otroki.

Porabljena sredstva

MIZŠ: ni bilo realizacije.

7 Jezikovna ureditev visokega šolstva in znanosti

1. cilj: Omogočanje prostega pretoka študentov in profesorjev

Aktivnosti

- Vzpostavitev in ohranjanje sistema učinkovitega učenja slovenščine:
 - za redne tuje študente,
 - študente iz visokošolskih ustanov v zamejstvu, ki prihajajo v Slovenijo tudi z namenom jezikovnega izpopolnjevanja v slovenščini,
 - tuje (redno) zaposlene visokošolske učitelje znotraj posameznih univerz
 - Priprava statutarnih pravil univerz glede zahtev o ustreznem znanju slovenščine za tuje redne študente in redno zaposlene tuje visokošolske učitelje
 - Načrt usposabljanja in usposabljanje učiteljev za strokovno in pedagoško sporazumevanje v slovenščini in drugih jezikih ter načrt preverjanja jezikovnega znanja v drugih jezikih za tiste učitelje, ki izvajajo izbirne module in programe v drugih jezikih

Nosilci

Univerze

Kazalniki

- Sistem učenja slovenščine za tuje študente in profesorje
- Število tečajev slovenščine za erazmovce, redne tuje študente ter tuje profesorje

- Umestitev normativnih podlag v delovnopravno zakonodajo in posledično v statute univerz (upoštevanje znanja slovenščine pri postopkih vpisovanja tujih študentov)
- Število tečajev tujih jezikov za slovenske visokošolske učitelje in sistem preverjanja znanja za tiste, ki predavajo v tujem jeziku

Predvideni učinki

Uspešna jezikovna integracija tujih učiteljev in študentov v slovenski visokošolski prostor, učinkovita in recipročna izmenjava znanstvenih idej in dosežkov

Poročilo nosilcev

Univerza v Ljubljani je novembra 2017, ko se je iztekel projekt MIZŠ Izboljšanje procesov internacionalizacije slovenskega visokega šolstva, modul Leto plus vključila v svoje razvojne dejavnosti, ki jih financira iz razvojnega stebra financiranja. V letu 2018 je bilo za izvedbo pripravljalnega modula Leto plus namenjenih 150.000,00 evrov. V študijskem letu 2017/18 se je na Leto plus vpisalo 143 študentov, nadaljnjih 130 pa je izkoristilo tudi možnost učenja slovenščine kot izbirnega predmeta. Študenti so bili na podlagi rezultatov uvrstitvenega testa na začetku študijskega leta razvrščeni v 11 skupin pri predmetu Slovenščina kot tuji jezik – lektorat 1, ki je akreditiran v študijskem programu Slovenistika. V poletnem semestru se je nato delo nadaljevalo v 10 skupinah pri predmetu Slovenščina kot tuji jezik – lektorat 2. Novo študijsko leto (2018/19) je prineslo 460 prijav na Leto plus, študenti so bili na podlagi razvrstitvenega testa uvrščeni v 19 skupin pri predmetu Slovenščina kot tuji jezik – lektorat 1. V koledarskem letu 2018 je bilo tako učenje slovenščine z namenom lažjega vključevanja v življenje in študij na Univerzi v Ljubljani omogočeno okoli 700 redno vpisanim tujim študentom UL.

Porabljena sredstva UL: 150.000,00 evrov.

Oddelek za slovenistiko Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem že več let izvaja poučevanje slovenskega jezika za tuje študente. Glede na kontinuirana mnenja udeležencev tečajev, da je število udeležencev pri predmetu bistveno previsoko in da so precejšnje razlike tako v predznanju kot v usvajanju jezika med slovansko in neslovansko govorečimi udeleženci, ki posledično privede tudi do ne dovolj diferenciranih in premalo udeležencem prilagojenih vsebin tečajev različnih stopenj, so število tečajev povečali. V jesenskem semestru študijskega leta 2017/2018 je bilo k predmetu prijavljenih 177 slušateljev, za katere so izvajali 7 tečajev (akreditirani predmet s kreditnimi točkami) – 4 tečaje na ravni A1 in 3 tečaje na ravni A2. V akademskem letu 2018/2019 se je število prijavljenih slušateljev še povečalo, v jesenskem semestru so tako izvajali 4 tečaje na ravni A1 in 5 tečajev na ravni A2, v spomladanskem semestru pa je bilo predvideno eno izvajanje na ravni A1 (za Erasmus+ študente), 3 izvajanja na ravni A2 in eno izvajanje na ravni B1.

Porabljena sredstva UP: v okviru redne dejavnosti.

Porabljena sredstva

UL: 150.000,00 evrov.

2. cilj: Ohranitev statusa slovenščine kot uradnega in učnega jezika visokega šolstva

Aktivnost

Vključitev mehanizmov za ohranjanje in razvoj slovenščine v zakonodajo in izvedbene dokumente

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

Število vključenih mehanizmov

Predvideni učinki

Ohranjanje in razvoj jezikovnih standardov v visokošolskem prostoru

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da 8. člen Zakona o visokem šolstvu (Zakon o visokem šolstvu, Uradni list RS, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 109/12, 85/14 in 75/16) ob sprejeti noveli decembra 2016 ostaja nespremenjen in določa, da je učni jezik slovenščina.

Na Fakulteti za družbene vede Univerze v Ljubljani so 3. 9. 2018 sprejeli [Pravilnik o organizaciji in izvajanju interdisciplinarnega doktorskega študijskega programa Humanistika in družboslovje](#), po katerem je po novem mogoč zaključek doktorskega študija z disertacijo v obliki izvirnih znanstvenih člankov. Ker je upravičeno pričakovanje, da bo šlo pri tem za prispevke, ki bodo napisani v angleškem jeziku (biti morajo namreč sprejeti v objavo ali objavljeni v publikaciji, indeksirani v bazah podatkov SCIE, SSCI, A&HCI, ERIH PLUS ali v Scopusu s SNIP > 0), so (vsaj delno) rabo slovenskega jezika zagotovili z naslednjimi odstavki 48. člena pravilnika (gre za 5., 6. in 7. odstavek): »Kandidat mora poleg člankov dodatno napisati uvod in sklep disertacije v skupnem obsegu vsaj 80 strani in v njih predstaviti teoretsko in metodološko zasnovo svojega raziskovanja ter ključne ugotovitve. Članki morajo biti vključeni v jezik, v katerem so bili objavljeni oz. sprejeti v objavo. // V primeru, da se disertacija piše v slovenskem jeziku, vendar je en ali več člankov v angleškem jeziku, je potrebno za vsak članek priložiti povzetek v slovenskem jeziku v obsegu 10 odstotkov članka. // V primeru, da članki niso napisani v slovenskem ali angleškem jeziku, je potreben njihov uradni prevod.« Ukrep ni imel finančnih posledic.

Porabljena sredstva

MIZŠ: redna dejavnost.

3. cilj: Razvijati jezikovno zmožnost v strokovnem jeziku

Aktivnosti

- Izvedba terenske raziskave za ugotovitev zadovoljstva in učinkovitosti že vključenih vsebin in kompetenc za učinkovito strokovno in znanstveno sporočanje na visokošolski ravni
- Izdelava učnega načrta za priporočljivi uvodni predmet prvostopenjskih programov in uvedba predmeta v slovenske visokošolske programe
- Spodbujanje nastajanja kakovostnih visokošolskih učbenikov v slovenščini in prevodov kakovostnih učbenikov iz tujih jezikov
- Za potrebe dela na ravni EU se oblikujejo posebni izpopolnjevalni programi oz. magistrski študijski program za specializacijo na področju medkulturnega komuniciranja

Nosilci

Univerze

Poročilo nosilcev

Univerza na Primorskem poroča, da na Fakulteti za humanistične študije na Oddelku za slovenistiko že od prve akreditacije izvajajo predmet za študente, namenjen usposabljanju za znanstveno pisanje, ki so ga ob akreditaciji leta 2014 razširili še na pisanje strokovnih besedil. Predmet je odprt za vse študente UP FHŠ, kot zunanjeizbirni predmet pa tudi za druge študente UP. Predmet je sistemsko umeščen v prvi letnik študijskega programa Slovenistike, kot izbirni predmet (za druge študente) pa si ga je mogoče izbrati tudi v višjih letnikih. V povprečju predmet obiskuje med 20 in 45 študenti, v letošnjem akademskem letu ga obiskuje 27 študentov. Spoznava se z načeli in sistemi navajanja ter s stilističnimi ter drugimi posebnostmi strokovnega in znanstvenega diskurza. Kot primer posebnega strokovnega diskurza (kritištvo) Oddelek za slovenistiko ponuja tudi predmet Literarna kritika in kreativna besedila, ki ga je v letu 2018 obiskovalo 12 študentov.

Porabljena sredstva UP: v okviru redne dejavnosti.

Porabljena sredstva

UP: redna dejavnost.

4. cilj: Izboljšati položaj slovenščine kot jezika znanosti

Aktivnosti

- Univerze prek habilitacijske politike vzpostavijo spodbude za objavlanje znanstvenih in strokovnih besedil v slovenščini

- Poleg objavljanja v tujem jeziku naj NAKVIS, ARRS in univerze med pogoje za izvolitve in pogoje za financiranje programskih skupin uvrstijo tudi obvezno objavljanje izvirnih znanstvenih člankov, učbenikov, terminoloških gradiv in monografij v slovenščini
- Sistematično urediti zbiranje terminologije z enotnim sistemom zbiranja virov in njihove obdelave

Nosilci

Univerze

Kazalniki

- Sprejetje in uvedba sistema habilitacijskih pravil in sistema financiranja programskih skupin s posebnim poudarkom na slovenskih strokovnih objavah
- Ureditev sistema zbiranja strokovno-znanstvenih za nastajanje terminologije (repozitorij)

Predvideni učinki

Povečanje strokovnih objav v slovenskem jeziku, razvoj slovenskega strokovno-znanstvenega jezika in terminologije, seznanjanje slovenske javnosti z rezultati raziskav slovenske znanosti

Poročilo nosilcev

Univerza na Primorskem sicer v habilitacijskih merilih ni uvedla obveze objavljanja v slovenščini, omogoča pa – in v svoji habilitacijski politiki dosledno upošteva – poudarek na v slovenščini objavljenih znanstvenih objavah na tistih področjih, na katerih to še posebej zahteva status stroke (kar velja predvsem za humanistiko). Na ravni habilitacijske politike tako enakovredno obravnava objave v tistih znanstvenih publikacijah, ki dosegajo ustrezna merila indeksacije, ne glede na jezik objave ali mesto izdajatelja. Na ravni posamičnih strok pa omogoča tudi izjeme oziroma odstopa glede indeksacije, kadar gre za objave v slovenskih revijah, če so ustrezno utemeljene.

Porabljena sredstva UP: v okviru redne dejavnosti.

Porabljena sredstva

UP: redna dejavnost.

Akcijski načrt za jezikovno opremljenost (ANJO)⁷

Cilji po sklopih

Splošno:	1 Infrastrukturni center
	2 Odprta dostopnost jezikovnih virov
	3 Spodbujanje razvoja slovenske Wikimedije
Jezikovni opis:	1 Novi informativno-normativni razlagalni slovar s slovarsko bazo
	2 Diahroni opis jezika
	3 Slovnični opis
	4 Slovar naselbinskih imen
	5 Slovenski lingvistični atlas
	6 Terminološki slovarji različnih strok
	7 Zgodovinski slovar
	8 Spodbujanje prožnih in inovativnih oblik učenja z razvojem jezikovnih virov in tehnologij
Standardizacija:	1 Pravopisni portal
	2 Zbirka normativnih zadreg
	3 Črkovalnik besed
	4 Korpus za normativna vprašanja
	5 Jezikovnosvetovalni portal
Terminologija:	1 Terminološki portal
Večjezičnost:	1 Večjezični portal
	2 Strojni prevajalnik
Jezikovne tehnologije:	1 Razpoznavalnik tekočega govora
	2 Avtomatsko procesiranje besedila v jezikovnih tehnologijah in spletnih iskalnih orodjih
	3 Slovnični pregledovalnik
	4 Sistemi dialoga
Digitalizacija:	1 Digitalni čistopisi slovenske pisne kulturne dediščine
	2 Digitalni jezikovni priročniki za slovenski jezik
Govorci s posebnimi potrebami:	
	1 Bralnik zaslona za slepe in slabovidne
	2 Branje sporočil gospodinjskih aparatov za slepe in slabovidne
	3 Razpoznavanje govora v pedagoškem procesu
	4 Slovar slovenskega znakovnega jezika (SZJ)

⁷ Poleg k posameznim akcijam navedenih nosilcev (ministrstva in agencija) je sonosilec akcij s področja jezikovnega opisa, standardizacije in terminologije, izhajajoč iz Resolucije o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018, tudi Slovenska akademija znanosti in umetnosti, ki z Znanstvenoraziskovalnim centrom SAZU izvaja dolgoročni program Naravna in kulturna dediščina slovenskega naroda ter v okviru katerih deluje Pravopisna komisija.

Akcija S-1: Infrastrukturni center

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

Delujoč infrastrukturni center

Predvideni učinki

- izboljššan dolgoročni izkoristek vloženih sredstev v jezikovne vire in orodja
- izboljššan dostop do jezikovnih virov in orodij za vse uporabnike
- zagotovljena trajna uporabnost jezikovnih virov in orodij
- izboljšano spremljanje usklajenosti razvoja in kakovosti jezikovnih virov in orodij

Poročilo nosilcev

MIZŠ poroča, da je v okviru »Infrastrukturnega programa Instituta Jožef Stefan« v letu 2018 za projekt CLARIN raziskovalni organizaciji Institut Jožef Stefan prek ARRS namenilo 100.000,00 evrov za dejavnosti slovenskega vozlišča CLARIN.SI. Dejavnosti so se začele 1. januarja 2015 in se bodo končale 31. decembra 2020. MIZŠ je poravnalo članarino Slovenije v mednarodni mreži CLARIN – Common Language Resources and Technology Infrastructure, in sicer 13.289,00 evrov. Skupaj porabljena sredstva: 113.289,00 evrov.

Univerza v Ljubljani poroča, da je ARRS v letu 2018 odobril financiranje programske skupini »Jezikovni viri in tehnologije za slovenski jezik«. Novi program je namenjen raziskovanju sodobnega slovenskega jezika predvsem s stališča potreb in možnosti, ki jih prinašata pospešena digitalizacija jezikov in hiter razvoj informacijsko-komunikacijskih tehnologij. Možnost enakopravnega vključevanja slovenščine v novo digitalno stvarnost bo v prihodnosti realno ogrožena brez načrtnega razvoja jezikovnih virov in tehnologij za slovenski jezik, ki jih v drugih jezikovnih okoljih razvijajo za svoje jezike. Cilj programa je omogočiti razvoj primerljivih virov in tehnologij z raziskovanjem specifik slovenščine in vključevanjem raziskovalnih rezultatov v dolgoročno opremljanje slovenščine s temeljnimi viri za namen razvoja jezikovnih tehnologij po eni strani in po drugi strani z raziskovanjem jezikovnih potreb govorcev in govork slovenščine, predvsem z namenom izboljšanja bralne pismenosti v digitalnem okolju. Program je interdisciplinaren in zajema jezikoslovje kot primarno področje, poleg tega še računalništvo in informatiko (jezikovne in govorne tehnologije) ter vzgojo in izobraževanje (bralna pismenost). Širši okvir programa predstavlja Center za jezikovne vire in tehnologije Univerze v Ljubljani (CJVT UL). Ta vključuje vse tri fakultete, ki bodo izvajale raziskovalni program, na njih pa se izvajajo tudi ustrezni pedagoški programi, kar zagotavlja prenos raziskovalnih rezultatov programa v pedagoško prakso. Program je povezan z infrastrukturno dejavnostjo CJVT v okviru Mreže raziskovalnih infrastrukturnih centrov UL, kar mu zagotavlja infrastrukturne pogoje za raziskovanje. Program z raziskovalnimi temami sledi veljavni Resoluciji o nacionalnem programu za jezikovno politiko in Akcijskemu načrtu za jezikovno opremljenost ter Akcijskemu načrtu za izobraževanje (2015). Financiranje programa se je začelo z letom 2019.

Porabljena sredstva

MIZŠ (ARRS): 113.289,00 evrov.

Akcija S-2: Zakonodaja za odprti dostop**Nosilca**

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Formulacija člena o odprtem dostopu jezikovnih virov, nastalih z javnim financiranjem
- Sprejetje zakonodaje v DZ

Predvideni učinki

- Bistveno povečanje izkoriščenosti digitalnih virov slovenskega jezika, tako neposredno za uporabnike kot za ponovno izkoriščanje.

Poročilo nosilcev

MK se v akcijo Zakonodaja za odprti dostop vključuje v smislu spremljanja izvajanja dejavnosti.

Porabljena sredstva

MK in MIZŠ (ARRS): redna dejavnost.

Akcija S-3: Vnašanje virov v Wikije**Nosilca**

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Odkupljene pravice
- Vneseni podatki v Wikipedijo in Wikislovar

Predvideni učinki

- Izboljšan dostop do odprto dostopnih virov znanja na spletu
- Izboljšan možnosti za razvoj jezikovnih tehnologij za slovenščino

Poročilo nosilcev

MK je septembra 2017 objavilo »Javni razpis za (so)financiranje projektov, namenjenih promociji in uveljavljanju slovenskega jezika na področju jezikovnih virov, tehnologij in digitalizacije v letih 2018 in 2019«. V okviru drugega razpisnega predmeta je bil izbran projekt [»Wikivir, slovensko leposlovje na spletu«](#). Zveze društev Slavistično društvo Slovenije, kar je zagotovilo sofinanciranje tega projekta še za dve leti, s tem pa nadaljnjo digitalizacijo slovenskega leposlovja.

Porabljena sredstva

MK: 7.000,00 evrov.

Akcija P-1: Terminološki portal**Nosilca**

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Specifikacije podatkovnih struktur, vhodnih in izhodnih formatov ter oblikovanje priporočil in vzorčnih scenarijev
- Spletišče s strežniško infrastrukturo, iskalnikom in konkordančnikom

Predvideni učinki

- Boljši dostop do terminoloških virov
- Lažje vključevanje obstoječih terminoloških virov v druga orodja in storitve
- Vzpostavljena infrastruktura za povezane terminološke ukrepe (spletna aplikacija za izdelavo slovarjev, luščenje terminologije, terminološko svetovanje)

Poročilo nosilca

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK in MIZŠ⁸ (ARRS): finančnih posledic v letu 2018 ni bilo.

⁸ MIZŠ financira raziskovalno delo javnih raziskovalnih organizacij prek ARRS, skladno s predpisi prek raziskovalnih programov, ki predstavljajo stabilnejše financiranje raziskav, in raziskovalnih projektov, ki so kompetitivne narave, pri obojem pa se zasleduje predvsem odlična znanost. Iz navedenega izhaja, da so predlagani ukrepi v ANJO izven obstoječega koncepta financiranja raziskovalnega dela.

Akcija P-2: Aplikacija za nove terminološke zbirke

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

Razvoj spletne aplikacije za ustvarjanje terminoloških slovarjev

Predvideni učinki

- Zbiranje terminoloških virov iz različnih strokovnih krogov
- Boljša terminološka opremljenost za področja, ki doslej še niso bila obdelana
- Boljša povezljivost terminoloških podatkov iz različnih virov

Poročilo nosilca

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK in MIZŠ (ARRS): finančnih posledic v letu 2018 ni bilo.

Akcija P-3: Terminološko svetovanje

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

Svetovalna dejavnost

Predvideni učinki

Dostopnost storitve terminološkega svetovanja, ki je brezplačna, zanesljiva in ažurna.

Poročilo nosilcev

Na spletišču [Terminologišče ISJFR ZRC SAZU](#) deluje [terminološka svetovalnica](#), v kateri sproti objavljajo nove odgovore na terminološka vprašanja raznih strok. Vprašanja in odgovori so dostopni tudi prek slovarskega portala [Fran](#).

Porabljena sredstva

SAZU: finančnih posledic v letu 2018 ni bilo.

Akcija P-4: Javna dostopnost terminoloških virov

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Pridobivanje avtorskih pravic za obstoječe slovarje
- Pretvorba v standardizirani format in integracija v terminološki portal

Predvideni učinki

- Brezplačni javni dostop do terminoloških virov za številna strokovna področja
- Možnost vključevanja terminoloških virov v druge jezikovne aplikacije (strojni prevajalnik, razpoznavalnik govora itd.)

Poročilo nosilca

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK in MIZŠ (ARRS): finančnih posledic v letu 2018 ni bilo.

Akcija P-5: Samodejno luščenje terminologije

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

Razvoj orodja za samodejno luščenje terminologije

Predvideni učinki

- Hitrejša izdelava terminoloških virov za nova in interdisciplinarna področja
- Možnost vključevanja luščilnika terminologije v druge napredne jezikovne aplikacije
- Izvirne znanstvene objave

Poročilo nosilca

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK in MIZŠ (ARRS): finančnih posledic v letu 2018 ni bilo.

Akcija P-6: Večjezični portal

Nosilec

MK

Kazalniki

- Specifikacije portala, vhodnih in izhodnih formatov
- Vzpostavitev spletišča, zagotovitev strežniških kapacitet, zagotovitev iskalnika in konkordančnika
- Integracija obstoječih večjezičnih virov v portal

Predvideni učinki

- Enotna vstopna točka za večjezične vire in tehnologije
- Boljši dostop do virov in tehnologij za prevajanje
- Možnost uporabe večjezičnih virov v naprednih večjezičnih aplikacijah

Poročilo nosilca

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK in MIZŠ (ARRS): finančnih posledic v letu 2018 ni bilo.

Akcija P-7: Slovnični portal za šolarje

Nosilca

MK, MIZŠ

Kazalniki

Nadgrajeni slovnični portal

Predvideni učinki

- Izboljšanje pismenosti slovenske šolske populacije
- Izboljšan slovnični opis sodobnega slovenskega jezika

Poročilo nosilcev

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK in MIZŠ (ARRS): finančnih posledic v letu 2018 ni bilo.

Akcija P-8: Spletna predstavitev normativnih podatkov**Nosilca**

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Sistem za pregledovanje pravil
- Sistem za pregledovanje slovarja
- Modul za dodajanje problemskih sklopov

Predvideni učinki

- Enotna vstopna točka za pravopisna pravila in slovar
- Pregleden prikaz pravopisnih pravil in pripadajočih slovarskih sestavkov
- Povezave med pravili in slovarjem v okviru enega problemskega sklopa

Poročilo nosilca

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK in MIZŠ (ARRS): finančnih posledic v letu 2018 ni bilo.

Akcija P-9: Spodbujanje prožnih in inovativnih oblik učenja z razvojem jezikovnih virov in tehnologij**Nosilec**

MK

Kazalniki

- Izbrani vidiki jezikovnega opisa
- Izbrani vidiki prenovljene jezikovne kodifikacije
- Izdelana e-orodja (s področja slovnice, slovarja, pravopisa, drugo)
- Izdelava smernic za nove učne pristope in metode

- Delavnice usposabljanj za učitelje

Predvideni učinki

- Posodobitev relevantnih vidikov jezikovnega opisa in kodifikacije
- Izdelava učnih jezikovnih e-orodij
- Razvoj novih učnih pristopov in metod
- Izboljšanje jezikovne zmožnosti
- Izboljšanje učiteljskih kompetenc v smislu prilagojenosti potrebam učencev v digitalni dobi

Poročilo nosilca

MK je v letu 2016 v okviru Operativnega programa za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020 pripravilo javni razpis »Spodbujanje prožnih in inovativnih oblik učenja z razvojem jezikovnih virov in tehnologij« (JR-ESS-PROŽNE OBLIKE UČENJA) z začetkom črpanja sredstev v letu 2017 in koncem leta 2021. Izvedeni ukrepi bodo prispevali k razvoju inovativnih metod poučevanja z uporabo učnih jezikovnih e-orodij ter zvišanju jezikovne zmožnosti učencev in dijakov. Projekta, izbrani na javnem razpisu, sta se začela izvajati v letu 2017.

– Projekt [*»Slovenščina na dlani«*](#): Univerza v Mariboru bo v letih izvajanja projekta (2017–2021) izdelala inovativno interaktivno učno e-okolje, namenjeno bogatitvi pouka slovenščine, povečanju motivacije za učenje, pridobivanju dodatnih jezikovno-digitalnih kompetenc ter izboljšanju zmožnosti tvorjenja in razumevanja besedil. Cilji projekta so: pripraviti korpus aktualnih obsegovno in vsebinsko raznovrstnih besedil, povezanih z interesi ciljne skupine, na osnovi korpusnega gradiva izdelati trajnostna samostojno delujoča e-orodja za avtomatsko tvorjenje in pregledovanje vaj ter orodja smiselno podpreti s celovitimi slovarsko-slovničnimi in jezikovnonormativnimi opisi. Ciljna skupina so učitelji slovenščine ter osnovnošolci od šestega razreda in srednješolci, sposobni tvorjenja daljših besedil, a s primanjkljaji v jezikovnem izražanju in razumevanju besedil, ki pa se lahko odpravijo s predvidenim trajnostno naravnanim učnim e-okoljem. Kratkoročni učinek projekta bo raba novoizdelanega e-okolja in z njim povezanih didaktičnih smernic neposredno vključenih vzgojno-izobraževalnih zavodov v projekt, dolgoročni rezultat pa s pomočjo prosto dostopnega e-okolja okrepljena zmožnost jezikovnega izražanja in razumevanja vseh uporabnikov. Naložbo sofinancirata Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada in Republika Slovenija. Porabljena sredstva v letu 2018: 280.447,36 evra.

– Projekt [*»Spletni portal Franček, Jezikovna svetovalnica za učitelje slovenščine in Šolski slovar slovenskega jezika«*](#): Rezultat projekta Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU (v obdobju 2017–2021) bo sodobno in inovativno učno e-orodje, ki bo kot organsko povezana kombinacija več e-orodij neposredno uporabno pri izpolnjevanju osnovnih ciljev učnega načrta za slovenščino v osnovni in srednji šoli. Orodje bo uvajalo učence in dijake v delo s spletnimi slovarji in spletnimi slovničnimi priročniki. Cilji so: pripraviti portal Franček, ki bo obsegal odgovore na vprašanja o pomenu, rabi, pomenski povezanosti (sinonimi, nadpomenke), (ne)zaznamovanosti, zvrstnosti, stilnih značilnostih, izgovoru, pregibanju, izvoru, narečni rabi in zgodovinski umeščenosti besedja slovenskega jezika; nov Šolski slovar slovenskega jezika; orodje, ki bo povezovalo slovarske vsebine s slovničnimi; Jezikovna svetovalnica za učitelje slovenščine in nabor gradiv z opisom učnih metod, ki bodo pripomogle k obsežnejši uporabi predstavljenega e-orodja pri pripravi in izvajanju pedagoških procesov in k boljši usposobljenosti učiteljev za delo na področju prožnih oblik učenja. Naložbo

sofinancirata Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada in Republika Slovenija. Porabljena sredstva v letu 2018: 210.000,00 evrov.

Skupaj porabljena sredstva MK v letu 2018: 490.447,36 evra.

Porabljena sredstva

MK: 490.447,36 evra.

Akcija K-1: Pisni korpusi

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Nadgrajeni in vzdrževani referenčni korpus sodobnega jezika
- Nadgrajeni in vzdrževani korpus besedil s spleta
- Nadgrajeni in vzdrževani spletni konkordančnik za pisne korpuse

Predvideni učinki

- Izboljšan dostop do osnovnih virov za analizo sodobnega slovenskega jezika
- Izboljšan slovarski opis sodobnega slovenskega jezika
- Izboljšan slovnični opis sodobnega slovenskega jezika
- Izboljšane možnosti za razvoj jezikovnotehnoloških aplikacij za slovenščino

Poročilo nosilcev

MK je z 8.500,00 evri letno (2015–2018) sofinanciralo projekt Nadgradnja korpusov Gigafida, Kres, CcGigafida in Cckres, ki ga izvaja Univerza v Ljubljani, Center za jezikovne vire in tehnologije. Korpus Gigafida je referenčni korpus slovenščine, tj. zbirka slovenskih besedil najrazličnejših zvrsti, od dnevnih časopisov, revij do knjižnih publikacij vseh vrst (leposlovje, učbeniki, stvarna literatura), spletnih besedil, prepisov parlamentarnih govorov in podobno, vsebuje 1.187.002.502 besedi v 39.427 dokumentih, ki vsebujejo metapodatke o viru (npr. Mladina, Delo, Dnevnik), letu nastanka, vrsti besedila (npr. leposlovje, revija), naslovu in avtorju, če je ta znan. Več podatkov je na spletnih straneh <http://www.gigafida.net/> (zavihek »O korpusu«) in <http://www.slovenscina.eu/korpusi/gigafida>. Korpus Kres je iz Gigafide vzorčni uravnoteženi podkorpus, ki omogoča raziskave na vzorcu, kjer so vrste besedil enakomerno zastopane. Vsebuje 99.831.145 besed v 21.456 dokumentih. Več podatkov je na voljo na spletnih straneh <http://www.korpus-kres.net/> (zavihek »O korpusu«) in <http://www.slovenscina.eu/korpusi/kres>. ccGigafida in ccKres sta iz korpusov Gigafida in Kres vzorčena prosto dostopna podkorpusa. ccGigafida vsebuje približno 9 % korpusa Gigafida oz. 100 milijonov besed, ccKres vsebuje približno 9 % korpusa Kres oz. 10 milijonov besed. Namenjena sta razvoju jezikovnih tehnologij za slovenski jezik, ker je za ta namen potreben dostop do celotnega

korpusa kot podatkovne baze. Šele taka dostopnost omogoča uporabo za učenje oz. testiranje različnih programov za obdelavo jezika, med njimi npr. modelov oblikoskladenjskega označevanja in lematizacije, strojnega prevajanja itd. Korpusa sta dostopna pod licenco Creative Commons BY-NC-SA v repozitoriju CLARIN.SI – <https://www.clarin.si/repository/xmlui/handle/11356/1035>, <https://www.clarin.si/repository/xmlui/handle/11356/1034>, podrobnejši opis je na spletni strani <http://www.slovenscina.eu/korpusi/proste-zbirke>. Projekt vsebuje naslednje naloge: izdelava specifikacije za zbiranje novih gradiv, tehnična priprava na zbiranje novih gradiv, pravni vidiki zbiranja novih gradiv, zbiranje novih gradiv – učbeniki in literatura, zbiranje novih gradiv – podkorpus GF-novice 2010, pretvorba novih gradiv v končni format in označevanje, dodajanje/menjava korpusov v spletnih konkordančnih, pretvorba novih gradiv v končni format ter označevanje in dodajanje/menjava korpusov v spletnih konkordančnih.

Porabljena sredstva MK: 8500,00 evrov.

Porabljena sredstva

MK: 8500,00 evrov.

Akcija K-2: Specializirani korpusi in konkordančniki

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Nadgrajeni in vzdrževani spletni konkordančnik za specializirane korpuse
- Nadgrajeni in vzdrževani oblikoskladenjsko in skladenjsko označeni korpusi
- Izdelani in vzdrževani semantično in diskurzno označeni korpusi
- Izdelani in vzdrževani dialoški korpusi
- Izdelani in vzdrževani multimodalni korpusi
- Dostopen korpus znanstvenih del
- Avtomatsko izdelan nabor terminoloških kandidatov
- Vključitev terminoloških kandidatov v terminološki portal
- Izdelani in vzdrževani ostali korpusi

Predvideni učinki

- Izboljšan dostop do osnovnih virov za analizo sodobnega slovenskega jezika
- Izboljšan slovarski opis sodobnega slovenskega jezika
- Izboljšan slovnični opis sodobnega slovenskega jezika
- Izboljšane možnosti za razvoj jezikovnotehnoloških aplikacij za slovenščino
- Zagotovljena korpusna infrastruktura za preučevanje slovenskega znanstvenega izrazja

- Možnost izdelave avtomatsko izluščene terminološke baze slovenskega znanstvenega izrazja kot neposredno uporabni priročnik za doslej pomanjkljivo pokrita področja in kot osnova za izdelavo slovenske terminologije posameznih znanstvenih področij

Poročilo nosilcev

MK je v letih 2015–2018 sofinanciralo projekt Nadgradnja korpusa Šolar, in sicer s 6.500,00 evri letno. Projekt izvaja Trojina, zavod za uporabno slovenistiko. Korpus šolskih pisnih izdelkov Šolar je korpus besedil, ki so jih učenci slovenskih osnovnih in srednjih šol samostojno tvorili pri pouku. Korpus je nastal v okviru projekta Sporazumevanje v slovenskem jeziku v letih 2009–2010, vsebuje pa skoraj milijon besed oz. natančno 967.477 besed. Predlagani projekt ima tri glavne cilje: z načrtnim dodajanjem novo zbranih (in deloma že zbranih besedil) izboljšati regijsko uravnoteženost korpusa Šolar in uravnoteženost po stopnji šolanja, izdelati podkorpus besedil šolarjev dislektikov kot primer korpusa besedil učencev s posebnimi potrebami (podkorpus naj bi kasneje služil kot model za izdelavo vseh nadaljnjih podobnih podkorpusov), vnesti informacijo o podkategoriji napake učenca v obstoječih besedilih in na podlagi teh informacij izdelati učni korpus za jezikovnotehnološke namene. Več na <http://www.trojina.si/p/korpus-solar/>.

Porabljena sredstva: 6.500,00 evrov.

Porabljena sredstva

MK: 6.500,00 evrov.

Akcija K-3: Govorni korpus in baza

Nosilec

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Govorna baza za akustične modele za splošno domeno
- Govorna baza za akustične modele za šolsko domeno
- Govorni korpus za jezikovne modele
- Razširjen referenčni govorni korpus slovenščine
- Multimodalna baza (označene geste)
- Dialoški korpus
- Nadgrajen konkordančnik za govorni korpus
- Orodje za avtomatsko pretvorbo pogovornega v standardizirani zapis (referenca: korpus GOS) kot odprtokodna aplikacija
- Orodje za segmentacijo govora na izjave (na akustični ravni)

Predvideni učinki

- Izboljšana kvaliteta razpoznavalnika govora za tekoči govor

- Spodbujanje gospodarskega razvoja na področju IT-produktov z vključenim razpoznavanjem tekočega govora (npr. avtomatsko podnaslavljanje, narekovalniki ipd.)
- Spodbujanje razvoja virtualnih multimodalnih agentov
- Spodbujanje razvoja sistemov dialoga
- Spodbujanje jezikoslovnih in diskurzivnih raziskav govorjenega jezika
- Podpora opisu govorjenega jezika v jezikovnih priročnikih

Poročilo nosilcev

MK je v letih 2015–2018 sofinanciralo projekt Projekt Gos Videolectures s 3.000,00 evri letno. Izvajala ga je Univerza v Mariboru, Fakulteta za elektrotehniko, računalništvo in informatiko. Za izvedbo projekta je bil sklenjen dogovor o sodelovanju pri projektu z Institutom »Jožef Stefan«, nosilcem projekta Videolectures. Razlog za širitev korpusa Gos na področje javnih predavanj je bila aktualnost tega področja tako za jezikoslovne raziskave kot avtomatsko razpoznavanje govora. Z jezikoslovnega vidika imamo pri tem opraviti z akademskim jezikom. Gre za jezik javnega diskurza, ki ima po eni strani velik vpliv na oblikovanje slovenskega govorjenega standardnega (zbornega) jezika, po drugi strani pa skozi procese šolanja vpliva tudi na vsakdanji govorjeni jezik v visoko šolstvo vključene populacije, ki je vse večja. Ob tem ta jezik pomembno vpliva na razvoj strokovne terminologije in (bolj ali manj) uspešno širjenje slovenščine na eno najbolj zahtevnih in terminološko najbolj hitro razvijajočih se področij – znanost. Z jezikoslovnega vidika je jezik predavanj zato izredno aktualno področje. Tudi za razvoj razpoznavanja govora so javna predavanja eno najbolj aktualnih področij za aplikacijo tehnologije: avtomatsko razpoznavanje govora v javnih predavanjih je prvi korak k avtomatskemu strojnemu prevajanju javnih predavanj, kar bi omogočilo boljše dostopnost vsebin neslovensko govorečim (referenčni projekt s tega področja je bil Translectures – <http://www.translectures.eu/>). Za domače uporabnike bi z avtomatskim razpoznavanjem govora v javnih predavanjih omogočili naprednejše metode avtomatskega indeksiranja ter boljše avtomatsko iskanje in premikanje po vsebinah predavanj v bazah, kot je Videolectures. Izreden pomen bi imela integracija tehnologije avtomatskega razpoznavanja govora na področje javnih predavanj za gluhe in naglušne. Gos Videolectures, izdelani dodatek h govornemu korpusu Gos, obsega najmanj 250.000 besed transkribiranega govora za izbrane posnetke s portala Videolectures oz. približno 28 ur govora. Transkripcijam so bile dodane avtomatsko pripisane leme in oblikoskladenjske oznake. Predstavlja podkorpus korpusa Gos, po katerem lahko uporabnik išče ločeno ali pa ga vključi v iskanje po celotnem korpusu Gos. Dodan je v obstoječi konkordančnik korpusa Gos na www.korpus-gos.net in v konkordančnik noSketchEngine (<http://nl.ijs.si/noske>). Skupaj z zvočnimi posnetki so transkripcije urejene v govorno bazo za razpoznavanje tekočega govora, ki se hrani v repozitoriju konzorcija CLARIN.SI. Najmanj 9 % te govorne baze ali več je na voljo pod pogoji, kot jih določa licenca CC BY 4.0.

Porabljena sredstva

MK: 3.000,00 evrov.

Akcija K-4: Dvojezični korpusi

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Veliki vzporedni, stavčno poravnani, oblikoskladenjsko označen in skladenjsko razčlenjen korpus za jezikovni par AN-SL
- Vzporednemu korpusu pripadajoči enojezični korpus vseh besedil, zbranih v angleškem jeziku, oblikoskladenjsko označen in skladenjsko razčlenjen
- Vzporednemu korpusu pripadajoči enojezični korpus vseh besedil, zbranih v slovenskem jeziku, oblikoskladenjsko označen in skladenjsko razčlenjen
- Vzporedni, stavčno poravnani, oblikoskladenjsko označen in skladenjsko razčlenjen korpus za jezikovni par NE-SL
- Vzporednemu korpusu pripadajoči enojezični korpus vseh besedil, zbranih v nemškem jeziku, oblikoskladenjsko označen in skladenjsko razčlenjen
- Vzporednemu korpusu pripadajoči enojezični korpus vseh besedil, zbranih v slovenskem jeziku, oblikoskladenjsko označen in skladenjsko razčlenjen
- Vzporedni, stavčno poravnani korpusi za druge prioritete jezikovne pare ter pripadajoči enojezični korpusi (IT-SL, ŠP-SL, HR-SL, HU-SL, FR-SL), oblikoskladenjsko označeni in skladenjsko razčlenjeni
- Vzporedni, stavčno poravnani korpus tolmačenj za jezikovni par AN-SL
- Vzporedni, stavčno poravnani korpus tolmačenj za jezikovni par NE-SL

Predvideni učinki

- Zagotovitev dragocenih jezikovnih virov za prevajalce, strokovnjake, jezikoslovce in prevodoslovce
- Zagotovitev temeljnih jezikovnih virov za strojni prevajalnik in druge večjezične aplikacije
- Zagotovitev temeljnih jezikovnih virov za gradnjo novih dvojezičnih baz in slovarjev

Poročilo nosilcev

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK in MIZŠ (ARRS): finančnih posledic v letu 2018 ni bilo.

Akcija K-5: Diahroni korpus

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Nadgrajeni in vzdrževani diahroni korpusi
- Nadgrajeni in vzdrževani spletni konkordančnik za diahrono korpus

Predvideni učinki

- Izboljšan dostop do osnovnih virov za analizo starejšega slovenskega jezika
- Izboljšane možnosti za slovarski opis starejšega slovenskega jezika
- Izboljšane možnosti za slovnični opis starejšega slovenskega jezika
- Izboljšane možnosti za razvoj jezikovnotehnoloških aplikacij za obdelavo starejše slovenščine

Poročilo nosilcev

MK je v letih 2015–2018 z 2.000,00 evri letno sofinanciralo projekt, ki ga izvaja Znanstvenoraziskovalni center SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, z naslovom »Dopolnitev, pregled in objava Korpusa besedil slovenskih protestantskih piscev 16. stoletja«. Korpus besedil slovenskih protestantskih piscev 16. stoletja bo najpopolnejši zgodovinski korpus slovenščine pred 19. stoletjem. Vsebuje ustrezno strukturirane prepise vseh del slovenskih protestantskih piscev. V okviru projekta so korpus dopolnili z manjkajočimi prepisi, pregledali še nepregledana dela in poskrbeli za objavo korpusa na spletni strani v obliki, ki bo primerna za jezikoslovne in literarnovedne raziskave. Preostale dejavnosti za objavo korpusa so že izvedene ali pa so financirane z drugimi viri, kar je v besedilu projekta tudi jasno opredeljeno. Namen projekta je bil pregled prepisov 11 del slovenskih protestantskih piscev 16. stoletja, priprava prepisa še neprepisanih delov Dalmatinove Biblije (1584), priprava spletne strani, ki bo omogočala iskanje po korpusu, prenos korpusa v druge iskalnike in druge korpus ter postavitev posameznih del v obliki elektronskih knjig, primernih za literarnovedne raziskave.

Porabljena sredstva

MK: 2.000,00 evrov.

Akcija L-1: Splošni slovar in slovarska baza

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS v okviru raziskovalnega programa Slovenski jezik v sinhronem in diahronem razvoju do leta 2020)

Kazalniki

Splošni slovar in slovarska baza

Predvideni učinki

- Sodoben slovarski opis slovenskega knjižnega/standardnega jezika in drugih zvrsti oz. pojavnih oblik sodobne slovenščine
- Izhodišče za sodoben slovnični opis slovenskega knjižnega/standardnega in drugih zvrsti oz. pojavnih oblik jezika
- Jezikovni podatki o sodobni slovenščini, zbrani na enem mestu
- Izboljšana bralna pismenost
- Izboljšane možnosti za razvoj jezikovnotehnoloških aplikacij za sodobno slovenščino

Poročilo nosilcev

V okviru raziskovalnega programa P6-0038, financiranega prek ARRS, na Inštitutu za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU poteka raziskovalno delo pod krovnim naslovom [»Slovenski jezik v sinhronem in diahronem razvoju«](#), katerega cilj na področju leksikologije in normativistike sodobnega knjižnega jezika, terminologije, dialektologije, etimologije in onomastike ter zgodovine slovenskega jezika je priprava temeljnih slovarskih oziroma normativnih del: tretja izdaja Slovarja slovenskega knjižnega jezika (eSSKJ), ki kot rastoči slovar izhaja na slovarskem portalu Fran, Pravopisni priročnik in pripadajoči slovar, Slovar sinonimov slovenskega jezika (v knjižni obliki je izšel leta 2016), Pravni terminološki slovar, Terminološki slovar agronomije, Terminološki slovar živinoreje, Terminološki slovar armiranobetonskih konstrukcij, Terminološki slovar tiflopedagogike, Splošni tehniški slovar, drugi in tretji zvezek Slovenskega lingvističnega atlasa, osmi zvezek fonetično-gramatične serije Slovenskega lingvističnega atlasa, Novi etimološki slovar slovenskega jezika 1: živali, Toponimija vzhodne Tolminske ter prvi in priprava na drugi zvezek Slovarja slovenskega knjižnega jezika 16. stoletja. Raziskovalni program se je začel 1. januarja 2015 in bo trajal do 31. decembra 2020. Za program je ARRS leta 2018 izplačal 654.444,66 evra.

V okviru raziskovalnega projekta J6-8255, financiranega prek ARRS, poteka raziskava [»Kolokacije kot temelj jezikovnega opisa: semantični in časovni vidiki«](#). Glavni cilj projekta je izvedba temeljnih raziskav semantičnih in časovnih vidikov kolokacij ter tudi metod za merjenje kolokacijskih razmerij, saj so te tematike v slovenskem jezikoslovju pa tudi mednarodno zaenkrat dokaj slabo pokrite. Drugi cilj je izdelava in temeljita jezikoslovna evalvacija metod strojnega učenja za namene analiz slovenskega jezika in luščenja leksikalnih podatkov iz korpusov. Na ta način želijo izvajalci v slovenski prostor vpeljati tesnejše sodelovanje in sinergijo med leksikografijo in jezikoslovjem na eni strani ter računalniškim jezikoslovjem in statističnimi obdelavami naravnega jezika na drugi. Tretji cilj je

sistematična integracija rezultatov študij med različnimi tipi uporabnikov v izdelavo projektnih metod in orodij ter priprava metodoloških opisov za prenos rezultatov v prakso z namenom zagotovitve njihove čim večje uporabnosti. Projekt bo naslovil štiri različne vidike kolokacij: statistične metode za merjenje kolokacijskih razmerij, semantične nize oz. kategorije kolokacij, vlogo kolokacij kot razločevalnega elementa med pomensko povezanimi besedami (npr. sinonimi) in vlogo kolokacij pri zaznavanju semantičnih in podobnih sprememb v rabi besed skozi čas. Za slovenski prostor bodo izvirni prav vsi deli projekta, saj predlagane raziskave in orodja za slovenščino še ne obstajajo, so pa rezultati več preteklih in trenutno potekajočih raziskovalnih projektov odlična podlaga zanje. Tudi po času in relevantnosti gre za zelo pomembno raziskavo, saj trenutno v Sloveniji poteka ali pa se načrtuje nekaj večjih leksikografskih in podobnih projektov, ki bi od rezultatov predlaganega projekta imeli velike koristi. Vsak delovni sklop bo prinesel pomembno novo znanje na področje jezikovnega opisa in močno vplival na pristope ter analizo kolokacij na drugih področjih, kot sta jezikoslovje in poučevanje jezika. Številni vidiki projekta bodo relevantni tudi za mednarodno raziskovalno skupnost in bodo vplivali na razvoj novih raziskovalnih smeri tako v Sloveniji kot v tujih jezikovnih skupnostih, zlasti tistih, katerih jezik je podobno morfološko bogat kot slovenščina. Z rezultati projekta želijo spodbuditi nadaljnje teoretične in aplikativne raziskave kolokacij, koligacij in večbesednih enot. Izvajalci so Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede Univerze v Ljubljani in Institut »Jožef Stefan«. Raziskovalni projekt se je začel 1. maja 2017 in se bo končal 30. aprila 2020. V letu 2018 je ARRS izplačal 105.535,60 evra.

V okviru raziskovalnega projekta Z6-9378, financiranega prek ARRS, na Znanstvenoraziskovalnem centru Slovenske akademije znanosti in umetnosti poteka raziskovalno delo na temo [»Aktualna raba pregovornih izrazov slovenskega jezika: korpusni in slovaropisni vidik«](#). Projekt želi vzpostaviti prvo celostno in sodobno jezikoslovno obravnavo pregovornega fonda slovenščine z vidika aktivne rabe ter oblikovnih in pomenskih značilnosti pregovornih oziroma paremioloških izrazov. Predlagani projekt bi v širšem delu pregovornega fonda slovenščine začel zapolnjevati naslednje vrzeli védenja o pregovornem fondu slovenščine: 1. o jasno potrjeni aktualni rabi, 2. o aktualnem in določljivem pomenu in 3. o potrjenih oblikovnih značilnostih (predvsem o ustaljenih variantah pregovornih enot). V okviru projekta bi iz enot, ki bi jim lahko dokazali aktualno rabo in v skladu s sodobnimi merili dovolj korektno določili pomen, nastal prvi rastoči slovar pregovornih izrazov v slovenščini. Največji problem do sedaj objavljenih pregovornih zbirk v slovenščini je to, da je v njih gradivo od vsepovsod, v veliki meri prepisano iz zbirk z začetka 20. stoletja ter da gradivo ni opremljeno z omenjenimi naštetimi osnovnimi jezikoslovnimi podatki. V okviru projekta bodo opravljene tri raziskave, s pomočjo katerih bodo z osnovnimi jezikoslovnimi podatki opremljene prve pregovorne enote za objavo prve izdaje rastočega slovarja slovenskih pregovornih izrazov. Raziskovalni projekt se je začel 1. avgusta 2018 in se bo končal 31. julija 2020. V letu 2018 je ARRS izplačal 24.107,40 evra.

Znanstvenoraziskovalni center SAZU izvaja dolgoročni program [»Naravna in kulturna dediščina slovenskega naroda«](#), v katerem se kontinuirano in sistematično zbirajo gradiva, ki predstavljajo podporno delo temeljnim in aplikativnim raziskavam ([vmesno poročilo o rezultatih infrastrukturnega programa za leto 2018](#)).

Na slovarskem portalu [Fran](#), ki združuje slovarje, slovenistične jezikovne vire in portale, ki so nastali ali še nastajajo na inštitutu, so bili objavljeni novi slovarski sestavki. Dodana sta bila slovarja: Sinonimni slovar slovenskega jezika in Andreja Žele: Vezljivostni slovar slovenskih glagolov. Posodobljeni so bili

naslednji slovarji: eSSKJ: Slovar slovenskega knjižnega jezika 2016–2018 (nov prirastek, rastoči slovar), ePravopis: Slovenski pravopis 2014–2018 (nov prirastek, rastoči slovar) in Domen Krvina: Sprotni slovar slovenskega jezika 2014–2018 (nov prirastek, rastoči slovar). Posodobljene so bile naslednje zbirke: Pravopisne kategorije Slovarja pravopisnih težav (nove kategorije s seznamami iztočnic), Jezikovno svetovanje in Terminološko svetovanje. Na seznamu zadetkov je bilo popravljeno abecedno razmerje za posebne znake in urejeno razvrščanje zadetkov pri zadetkih zunaj iztočnic. Dopolnjena je bila stran s statistiko uporabe portala.

Porabljena sredstva

MIZŠ (ARRS): 784.087,66 evra.

Akcija L-2: Slovenski lingvistični atlas

Nosilec

MK

Kazalniki

- Izboljšanje atlasa z uvedbo poligonov, določenih z inovativnimi spremenljivkami
- Večpredstavnostna spletna objava SLA 1 in 2
- Razvijanje vnašalnega sistema za dialektološke zapise in njegovo prilagajanje novim programskim okoljem

Predvideni učinki

- Ponatančenje dialektološkega opisa celotnega narodnega prostora
- Razvoj sodobnega dialektološkega vnašalnega sistema
- Dostopnost atlasa v interaktivni spletni obliki
- Uzaveščanje javnosti o bogastvu slovenskih narečij
- Izboljšane možnosti za nadaljnje, interpretativno jezikoslovno del

Poročilo nosilca

Prim. raziskovalno delo na temo [»Slovenski jezik v sinhronem in diahronem razvoju«](#) (str. 138), katerega cilj na področju leksikologije in normativistike sodobnega knjižnega jezika, terminologije, dialektologije, etimologije in onomastike ter zgodovine slovenskega jezika je priprava temeljnih slovarskih oziroma normativnih del, med njimi sta tudi drugi in tretji zvezek Slovenskega lingvističnega atlasa.

Porabljena sredstva

MIZŠ: prim. sredstva pri raziskavi [»Slovenski jezik v sinhronem in diahronem razvoju«](#) (str. 138).

Akcija L-3: Slovar naselbinskih imen

Nosilec

MK

Kazalniki

- Digitalizacija in integracija podatkov iz obstoječih virov
- Dopolnitev, aktualizacija in preverba podatkov
- Normativno vrednotenje podatkov
- Oprema baze z geokoordinatami
- Spletna in knjižna objava slovarja

Predvideni učinki

- Vzpostavljena normativno-informativna baza slovenskih naselbinskih imen z zanesljivimi jezikovnimi in jezikoslovnimi podatki
- Izid slovarja v spletni in knjižni obliki
- Povezljivost baze z drugimi jezikovnimi viri in priročniki

Poročilo nosilca

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK in MIZŠ (ARRS): finančnih posledic v letu 2018 ni bilo.

Akcija L-4: Terminološki slovarji različnih strok

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Zasnova slovarjev
- Izdelava specializiranih korpusov

- Izdelava geslovníkov na podlagi korpusa
- Pisanje in urejanje slovarskih sestavkov
- Izdaja slovarjev v tiskani in elektronski obliki

Predvideni učinki

- Opis terminologije na posameznih strokovnih področjih
- Poenotenje terminologije na posameznih strokovnih področjih
- Večja dostopnost do strokovno relevantnih informacij o terminologiji

Poročilo nosilcev

Na SAZU so nadaljevali delo pri terminoloških slovarjih. Novost: junija 2018 je izšla 2., dopolnjena in pregledana izdaja [Terminološkega slovarja avtomatike](#).

V okviru raziskovalnega projekta J6-9372, financiranega prek ARRS, poteka raziskovalno delo pod naslovom [TermFrame: terminologija in sheme znanja v večjezičnem prostoru](#). Projekt TermFrame se ukvarja s terminologijo in znanjem na presečišču jezikov, kognicije in računalništva. Raziskovalna ideja izhaja iz hipoteze, da pojmi in kognitivne strukture niso univerzalni in statični, temveč fluidni, dinamični in odvisni od številnih dejavnikov, kot so kontekst, jezik in kultura. Glavni cilj projekta je raziskati pojmovne strukture na področju krasoslovja v treh jezikih: angleščini, slovenščini in hrvaščini ter z dveh komplementarnih perspektiv: jezikoslovne in računalniške. Delovni načrt zajema ustvarjanje in označevanje trijezičnega specializiranega korpusa, luščenje znanja v obliki terminov, definicij in relacij, podrobne semantične analize in primerjave med jeziki, žanri in konteksti, razvoj inovativne spletne infrastrukture za obdelavo in predstavljanje domensko specifičnega znanja z naprednimi vizualizacijami in končno ustvarjanje zbirke znanja za krasoslovje TermFrame. Infrastruktura TermFrame in baza znanja bosta zagotovila novo obliko terminološkega opisa in predstavitev s poudarjanjem jezikovnih in/ali kulturnih elementov v pojmovnem strukturiranju domene. Poleg tega bo projekt prinesel nov terminološki vir za področje krasoslovja, ki bo olajšal prevajanje, turizem, raziskave, poučevanje in odkrivanje krasa. Raziskovalni projekt se je začel 1. julija 2018 in se bo končal 30. junija 2021. Izvajalca sta Institut »Jožef Stefan« in Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta. V letu 2018 je ARRS izplačal 49.985,40 evra.

MK se v akcijo Terminološki slovarji različnih strok vključuje v smislu spremljanja izvajanja dejavnosti.

Porabljena sredstva

MIZŠ (ARRS): 49.985,40 evra.

Akcija L-5: Zgodovinski slovar

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Izboljšava slovarskega koncepta na osnovi dodatnih raziskav
- Izdelava priročnika za bodoče leksikografe
- Spletna progresivna objava slovarja
- Vsebinska in jezikovnotehnološka zasnova korpusa slovenskega knjižnega jezika 16. stoletja

Predvideni učinki

- Izdelane raziskave za razrešitev problematike, ki jo odpira začetek izhajanja slovarja
- Dodatna vzorčna gesla
- Priročnik za bodoče leksikografe
- Spletna verzija slovarja
- Korpus besedil slovenskega knjižnega jezika 16. stoletja z ustreznimi iskalniki ter z obliko, primerno za vgradnjo v druge korpuse

Poročilo nosilcev

Prim. raziskovalno delo na temo »[Slovenski jezik v sinhronem in diahronem razvoju](#)« (str. 138), katerega cilj na področju leksikologije in normativistike sodobnega knjižnega jezika, terminologije, dialektologije, etimologije in onomastike ter zgodovine slovenskega jezika je priprava temeljnih slovarskih oziroma normativnih del, med njimi sta tudi prvi in drugi zvezek Slovarja jezika slovenskih protestantskih piscev 16. stoletja.

Porabljena sredstva

MIZŠ: prim. sredstva pri raziskavi »[Slovenski jezik v sinhronem in diahronem razvoju](#)« (str. 138).

Akcija L-6: Imenske entitete v slovenščini

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Učni korpus z označenimi imenskimi entitetami

- Leksikon imenskih entitet
- Orodje za označevanje imenskih entitet

Predvideni učinki

- Izboljšana možnost luščenja informacij iz besedila
- Izboljšano avtomatsko označevanje
- Izboljšano procesiranje besedila v JT-aplikacijah, kot so sintetizator govora, razpoznavalnik tekočega govora, strojni prevajalnik, sistem dialoga itd.
- Spodbujanje jezikoslovnih raziskav lastnih poimenovanj v slovenščini
- Podpora standardizaciji jezika

Poročilo nosilcev

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK in MIZŠ (ARRS): finančnih posledic v letu 2018 ni bilo.

Akcija L-7: Večjezične baze in slovarji

Nosilec

MK

Kazalniki

- Gradnja slovensko-angleškega dvojezičnega slovarja
- Zagotavljanje avtorskih pravic za obstoječe dvo- in večjezične slovarje
- Nadgradnja ali gradnja dvo- ali večjezičnega slovarja za enega od prioriteten jezikovnih parov (AN-SL, NE-SL, FR-SL, IT-SL, ŠP-SL, HR-SL, HU-SL)

Predvideni učinki

- Zagotovitev sodobnega slovensko-angleškega slovarja
- Zagotovitev dvo- in večjezičnih slovarjev za prevajalce, strokovnjake, jezikoslovce in druge uporabnike
- Zagotovitev temeljnih jezikovnih virov za strojni prevajalnik in druge večjezične aplikacije

Poročilo nosilca

V okviru ciljnega raziskovalnega programa »CRP 2015« je bila pri projektu V6-1509 z naslovom [»Koncept madžarsko-slovenskega slovarja: od jezikovnega vira do uporabnika«](#), ki sta ga financirala

ARRS in MIZŠ, v letu 2018 v ospredju izdelava koncepta za madžarsko-slovenski in slovensko-madžarski slovar, ki bo namenjen učiteljem pa tudi učencem v dvojezičnih šolah na območju madžarske manjšine. Opremljenost z ustreznimi jezikovnimi viri je namreč eden pomembnih elementov za izboljšanje učinkovitosti dvojezičnega izobraževanja, v katerem morajo imeti strokovni delavci ustrezno razvito sporazumevalno zmožnost v slovenskem in madžarskem jeziku na taki ravni, da ju lahko uporabljajo kot učna jezika. Zasnova dvojezičnega slovarja tako pomeni prvi korak k razvoju in izboljšanju kompetenc učiteljev, posledično pa tudi boljše znanje učencev in s tem tudi njihovo konkurenčno prednost na trgu dela ter boljšo delovno uspešnost. Projekt se je začel 1. oktobra 2015 in je trajal do 28. februarja 2018. Nosilec raziskave je bila Univerza v Ljubljani (Filozofska fakulteta), sodelovala pa sta še Univerza v Mariboru (Filozofska fakulteta) in Inštitut za narodnostna vprašanja.

Porabljena sredstva

MIZŠ (ARRS): finančnih posledic v letu 2018 ni bilo.

Akcija L-8: Strojna slovnična analiza

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Tokenizator in označevalnik mej med povedmi v pisnem besedilu
- Razširitev korpusa z ročno označenimi oblikoslovnimi oznakami
- Prenovljena in izboljšana verzija oblikoslovnega označevalnika
- Prilagojena/e verzija/e oblikoslovnega označevalnika za posebne registre
- Oblikoslovni sintetizator
- Razširitev korpusa z ročno označenimi skladenjskimi povezavami
- Prenovljena in izboljšana verzija skladenjskega razčlenjevalnika
- Prilagojena/e verzija/e skladenjskega razčlenjevalnika za posebne registre

Predvideni učinki

- Izboljšana možnost luščenja informacij iz besedila
- Izboljšano avtomatsko označevanje
- Izboljšano procesiranje besedila v vseh naprednejših JT aplikacijah
- Podpora zahtevnejšim korpusnojezikoslovnim analizam za potrebe slovarja in slovnice
- Spodbujanje jezikoslovnih raziskav
- Podpora standardizaciji jezika

Poročilo nosilcev

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK in MIZŠ (ARRS): finančnih posledic v letu 2018 ni bilo.

Akcija L-9: FrameNet za slovenščino**Nosilca**

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Korpus z oznakami po principu FrameNet
- Leksikon vezljivostnih vzorcev po sistemu FrameNet
- Orodje za semantično analizo na podlagi FrameNeta

Predvideni učinki

- Spodbujen razvoj naprednejših JT-aplikacij za slovenščino
- Izboljšano procesiranje besedil
- Spodbujene jezikoslovne raziskave pomenske vloge besed in njihovih vezljivostnih vzorcev
- Sestavni del slovnice podatkovne baze
- Omogočitev izdelave jezikovnih priročnikov s podatki o besedah in njihovih vezljivostnih vzorcih

Poročilo nosilcev

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK in MIZŠ (ARRS): finančnih posledic v letu 2018 ni bilo.

Akcija L-10: sloWNet

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Popravljen in razširjen sloWNet
- Orodje za ročno pregledovanje korpusa s semantičnimi oznakami
- Ročno pregledan učni korpus s semantičnimi oznakami
- Orodje za razdvoumljanje besednih pomenov

Predvideni učinki

- Spodbujen razvoj naprednejših JT-aplikacij za slovenščino
- Izboljšano procesiranje besedil
- Spodbujene jezikoslovne raziskave pomenskih razmerij med besedami
- Sestavni del slovarske baze
- Omogočitev izdelave jezikovnih priročnikov s podatki o pomenskimi razmerji med besedami

Poročilo nosilcev

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK in MIZŠ (ARRS): finančnih posledic v letu 2018 ni bilo.

Akcija L-11: Anafora in koreference

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Specifikacije za označevanje anafore in koreferenc
- Učni korpus z označenimi anaforičnimi povezavami in koreferencami
- Orodje za označevanje anafore in koreferenc

Predvideni učinki

- Spodbujen razvoj naprednejših JT-aplikacij za slovenščino
- Izboljšano procesiranje besedil

- Spodbujene jezikoslovne in diskurzne raziskave znotrajbesedilnega navezovanja
- Sestavni del slovnične podatkovne baze

Poročilo nosilcev

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK in MIZŠ (ARRS): finančnih posledic v letu 2018 ni bilo.

Akcija L-12: Zbirka normativnih zadreg

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Konceptualna zasnova zbirke
- Zbirka normativnih zadreg
- Povezava zbirke z referenčnim korpusom

Predvideni učinki

- Vzpostavitev pogojev za prenovo pravopisnih pravil s pomočjo induktivnih in empiričnih metod
- Pridobitev osrednje zbirke normativnih zadreg jezikovnih uporabnikov, iz katere izhajajo teoretična dela in aplikacije
- Standardizacija zbirke normativnih zadreg z vidika pravopisa, pravorečja, oblikoslovja

Poročilo nosilcev

Prim. raziskovalno delo na temo [»Slovenski jezik v sinhronem in diahronem razvoju«](#) (str. 138), katerega cilj na področju leksikologije in normativistike sodobnega knjižnega jezika, terminologije, dialektologije, etimologije in onomastike ter zgodovine slovenskega jezika je priprava temeljnih slovarskih oziroma normativnih del, med njimi sta tudi Pravopisni priročnik in pripadajoči slovar 1.

Porabljena sredstva

MIZŠ: prim. sredstva pri raziskavi [»Slovenski jezik v sinhronem in diahronem razvoju«](#) (str. 138).

Akcija G-1: Zasnova slovnice

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Koncept novega slovničnega opisa sodobne slovenščine
- Zbirka podatkov o rabi sodobne slovenščine za novi slovnični opis

Predvideni učinki

- Izboljšan slovnični opis sodobnega slovenskega jezika
- Izboljšan dostop do osnovnih virov za analizo sodobnega slovenskega jezika
- Izboljšan slovarski opis sodobnega slovenskega jezika
- Izboljšane možnosti za razvoj jezikovnotehnoloških aplikacij sodobno slovenščino

Poročilo nosilcev

V okviru raziskovalnega projekta J6-8256, financiranega prek ARRS, poteka raziskava [»Nova slovnica sodobne standardne slovenščine: viri in metode«](#). V projektu želijo raziskati jezikoslovne metodološke temelje celostne računalniške analize sodobne pisne in govorjene slovenščine, kakršna je zajeta v novih korpusih slovenskega jezika, ki bo zagotovila empirično osnovo za izdelavo novih empirično zasnovanih slovničnih opisov slovenskega jezika. Na podlagi te metodologije nameravajo izdelati obsežne prosto dostopne korpusne baze podatkov, ki bodo neposredno uporabne pri izdelavi bodočih jezikovnotehnoloških orodij in aplikacij za slovenski jezik. Pridobljene korpusne podatke bodo uporabili za jezikoslovno analizo realnega jezika, kar je prvi korak na poti do nove empirično zasnovane korpusne slovnice slovenskega jezika. Predlog projekta temelji na dejstvu, da je v zadnjih treh desetletjih pri opisu jezika opazen premik znanstvene paradigme iz izoliranega raziskovanja jezikovnega sistema, predvsem na ravni fonetike in (morfo)sintakse, v empirično obravnavo, ki ponuja celosten pogled na delovanje jezika v realnih okoliščinah, v povezavi s področji, kot so psihologija, nevrobiologija, umetna inteligenca itd. Za uspešno raziskovanje znotraj novejših jezikoslovnih pristopov so potrebni zanesljivi empirični podatki o različnih jezikovnih pojavih, ki jih lahko zagotovi sodobno računalniško oz. korpusno jezikoslovje s strojno analizo obsežnih zbirk tako pisnega kot govorjenega jezika, ki so za slovenski jezik postale dostopne v zadnjem času. Delo je razdeljeno v več vsebinskih delovnih sklopov, katerih naslovi nakazujejo tipe predlaganih korpusnih analiz: Oblikoslovje in besedotvorje, Kolokacije, Stalne besedne zveze, Vezljivost in Besedni nizi. Izhodišče analize pisnega jezika bo uravnoteženi referenčni korpus Kres, skupaj s potrebnimi primerjalnimi podatki iz korpusa Gigafida in ročno preverjenega učnega korpusa ssj500k. Izhodišče analize govorjenega jezika bosta korpus GOS ter učni korpus govorjenega jezika SST. Vse izluščene zbirke, programska oprema in drugi projektni rezultati bodo prosto dostopni pod odprtimi ali prostokodnimi licencami in organizirani tako, da bodo neposredno uporabni za izdelavo jezikovnotehnoloških aplikacij. Izvajalci so Institut »Jožef Stefan«, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani ter Fakulteta za računalništvo in informatiko

Univerze v Ljubljani. Raziskovalni projekt se je začel 1. maja 2017 in se bo končal 30. aprila 2020. V letu 2018 je ARRS izplačal 105.535,60 evra.

Porabljena sredstva

MIZŠ (ARRS): 105.535,60 evra.

Akcija G-2: Šolska slovnica

Nosilec

MK

Kazalniki

- Izdelan koncept šolske slovnice
- Izdelana šolska slovnica

Predvideni učinki

- Izboljšan šolski slovnični opis sodobnega slovenskega jezika
- Izboljšana pismenost šolske populacije

Poročilo nosilcev

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK: finančnih posledic v letu 2018 ni bilo.

Akcija N-1: Pravopisna pravila in slovar

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Koncept spletne predstavitve pravopisnih pravil po problemskih sklopih

- Koncept spletne predstavitve slovarja po problemskih sklopih
- Pravopisni slovar po problemskih sklopih
- Povezave pravil in slovarja

Predvideni učinki

- Do uporabnika prijazen portal kot enotna vstopna točka ter izhodišče za povezave pravopisnih pravil in pripadajoče slovarske zbirke
- Omogočen vpogled v aplikativno-utemeljevalno zasnovo pravopisa: pravila – slovar
- Omogočena usmerjena problemska razprava in takojšnja povratna informacija
- Boljši dostop do normativnih informacij

Poročilo nosilcev

Prim. raziskovalno delo na temo [»Slovenski jezik v sinhronem in diahronem razvoju«](#) (str. 138), katerega cilj na področju leksikologije in normativistike sodobnega knjižnega jezika, terminologije, dialektologije, etimologije in onomastike ter zgodovine slovenskega jezika je priprava temeljnih slovarskih oziroma normativnih del, med njimi sta tudi Pravopisni priročnik in pripadajoči slovar 1.

*[Pravopisna komisija pri SAZU in ZRC SAZU](#) se je v ožji sestavi leta 2018 sestala štirikrat, člani so se redno sestajali z Inštitutom za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU. Pripravljeno in v širšem sestavu komisije usklajeno je četrto samostojno poglavje *Prevzete besede in besedne zveze*, ob njem pa tudi preglednica za podomačevanje korejskih imen pred olimpijskimi igrami. Za pregled je pripravljena preglednica za podomačevanje kitajskih imen. V letu 2018 se je zaradi potreb pri redigiranju tujih lastnih imen v ePravopisu Pravopisna komisija posvetila t. i. slovničnemu dodatku k ožjim pravopisnim pravilom z naslovom *Glisoslovne, oblikoslovne in besedotvorne značilnosti samostalnikov*, pripravljene pa so tudi vse zakonitosti in posebnosti pregibanja in tvorbe pri samostalnikih moškega spola. Ob tem so bila z gradivskimi analizami razrešena normativna vprašanja o preglasu pri imenih z govornim končajem [c] in pisnim končajem -io (Franzev, Acov, Keatsov; Mariov/Mariev), o opuščanju/ohranjanju nemega e (Bruceov, Lesageev; Googlov), o daljšanju osnove s t in j (Arneja in Arneta) ter pogovornem značaju oblik samostalnikov moškega spola na o (Silvotov).*

Porabljena sredstva

MIZŠ: prim. sredstva pri raziskavi [»Slovenski jezik v sinhronem in diahronem razvoju«](#) (str. 138).

Akcija D-1: Digitalizacija čistopisov pisne kulturne dediščine

Nosilec

MK

Kazalniki

Izdelava čistopisov z uporabo množičenja

Predvideni učinki

Boljša dostopnost del slovenske pisne kulturne dediščine

Poročilo nosilca

MK v letih 2018–2019 financira projekt Wikivir, ki ga izvaja Zveza društev Slavistično društvo Slovenije. Prim. poročilo nosilca pri akciji S-3: [Vnašanje virov v Wikije](#) (str. 125).

Porabljen sredstva

MK: prim. sredstva pri akciji S-3: [Vnašanje virov v Wikije](#) (str. 125).

Akcija D-2: Digitalizacija jezikovnih priročnikov**Nosilca**

MK, MIZŠ

Kazalniki

- Število novih prosto dostopnih jezikovnih priročnikov za slovenščino
- Število novih odprto dostopnih in standardno označenih jezikovnih priročnikov za slovenščino

Predvideni učinki

- Povečanje števila odprto dostopnih digitalnih priročnikov za slovenščino
- Olajšana zmožnost pisne komunikacije v slovenščini celotni populaciji
- Zagotovitev odprtih leksikalnih jezikovnih virov za uporabo v jezikovnotehnoloških raziskavah in aplikacijah

Poročilo nosilcev

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljen sredstva

MK in MIZŠ (ARRS): finančnih posledic v letu 2018 ni bilo.

Akcija A-1: Razpoznavnik tekočega govora

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Jezikovni model za slovenski jezik
- Razpoznavnik tekočega govora z velikim slovarjem besed, dostopen kot internetna storitev in preko domače strani, povprečen pričakovani delež napak manjši od 30 % na medijskem govoru
- Razpoznavnik tekočega govora, prilagojen za potrebe gluhih in naglušnih pri šolanju, dostopen kot internetna storitev in preko domače strani
- Pravilnik o snemanju govora v izobraževalnem procesu
- Analiza problema in dolgoročni načrt izdelave razpoznavnika govora z velikim slovarjem besed v realnem času za domeno izobraževanja

Predvideni učinki

- Spodbujanje gospodarskega razvoja na področju IT-produktov z vključenim razpoznavanjem tekočega slovenskega govora (npr. avtomatsko podnaslavljanje, narekovalniki ipd.)
- Olajšano sledenje učnemu procesu v šolah in na fakultetah za gluhe in naglušne osebe

Poročilo nosilcev

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK in MIZŠ (ARRS): finančnih posledic v letu 2018 ni bilo.

Akcija A-2: Strojni prevajalnik

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Razvoj AN-SL in SL-AN strojnega prevajalnika in evalvacija
- Razvoj strojnih prevajalnikov za druge jezikovne pare s slovenščino

Predvideni učinki

- Hitrejši in cenejši dostop do tujejezičnih vsebin
- Učinkovitejša medkulturna komunikacija

- Neodvisnost tehnološkega razvoja, povezanega s strojnim prevajanjem, od zasebnih mednarodnih korporacij
- Spodbujanje gospodarskega razvoja na področju IT-produktov s strojnim prevajanjem

Poročilo nosilcev

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK in MIZŠ (ARRS): finančnih posledic v letu 2018 ni bilo.

Akcija A-3: Sistem dialoga

Nosilci

MK, MIZŠ (ARRS), MDDSZ

Kazalniki

- Javno projektno poročilo s pregledom področja
- Pregledne in izvirne znanstvene objave
- Izdelan prototip sistema dialoga

Predvideni učinki

- Spodbujen razvoj tehnologije sistema dialoga za slovenski jezik
- Spodbujanje nadgradnje tehnologij z aplikacijami, ki temeljijo na sistemu dialoga

Poročilo nosilcev

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK, MIZŠ (ARRS) in MDDSZ: finančnih posledic v letu 2018 ni bilo.

Akcija A-4: Bralnik sporočil gospodinjskih aparatov

Nosilci

MK, MIZŠ (ARRS), MDDSZ

Kazalniki

Aplikacija za mobilni telefon za branje informacij z gospodinjskih aparatov

Predvideni učinki

Olajšano upravljanje sodobnih gospodinjskih aparatov za slepe in slabovidne

Poročilo nosilcev

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK, MIZŠ (ARRS) in MDDSZ: finančnih posledic v letu 2018 ni bilo.

Akcija A-5: Referenčni črkovalnik in slovnični pregledovalnik

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Nabor relevantnega besedja in pripadajočih oblik
- Potrditev normativne ustreznosti orodja
- Tehnična priprava za nameščanje orodja
- Slovnični pregledovalnik za slovenščino

Predvideni učinki

- Izboljšano procesiranje besedil
- Usklajenost normativnih podatkov
- Spodbujen razvoj naprednejših JT aplikacij za slovenščino

Poročilo nosilcev

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK in MIZŠ (ARRS): finančnih posledic v letu 2018 ni bilo.

Akcija Z-1: Korpus in slovar znakovnega jezika**Nosilca**

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Označevanje celotne baze posnetkov korpusa SZJ
- Označevanje skladišne strukture v korpusu SZJ
- Izdelava leksikalne baze SZJ
- Pregled in integracija baze obstoječega slovarja ZDGNS z leksikalno bazo SZJ
- Izdelava multimedijske spletne slovarske aplikacije z iskalnikom

Predvideni učinki

- Omogočitev temeljnih raziskav fonoloških, oblikoslovnih in skladišnih vidikov SZJ
- Možnost izdelave boljših izobraževalnih gradiv
- Sodoben in poenoten slovar SZJ
- Izvirne znanstvene objave

Poročilo nosilcev

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK in MIZŠ (ARRS): finančnih posledic v letu 2018 ni bilo.

Priporočila Vladi Republike Slovenije

Vlada Republike Slovenije spremlja izvajanje sprejetih strateških dokumentov na področju jezikovne politike. Za lažji pregled nad stanjem Medresorska delovna skupina za spremljanje izvajanja jezikovne politike Republike Slovenije vsako leto pripravlja poročila s pomočjo organov, pristojnih za posamezna področja. Na podlagi zadevnega poročila ugotavlja, da se dejavnosti na področju jezikovnega izobraževanja (Akcijski načrt za jezikovno izobraževanje) večinoma izvajajo ali so v načrtu, dejavnosti na področju jezikovne opremljenosti (Akcijski načrt za jezikovno opremljenost) pa kljub prizadevanjem še ne dovolj. Vladi Republike Slovenije zato predlagamo, naj poveča finančna sredstva predvsem za razvoj slovenščine v digitalnem okolju, pri čemer je ključna tudi uskladitev delovanja ministrstev in vladnih služb. Skupaj si je treba prizadevati za razvoj jezikovnih virov in tehnologij ter za odprti dostop do informacij in podatkov, ki so nastali z javnimi sredstvi, ker je to nujno za opolnomočenje slovenskih govorcev v digitalnem okolju.

Vladi priporočamo, naj še naprej skrbi za ohranjanje in razvoj slovenščine na vseh področjih javne rabe. Zavzemati se je treba zlasti za krepitev razvoja jezikovne zmožnosti v strokovnem jeziku (strokovna terminologija) in izboljšanje položaja slovenščine kot jezika znanosti. Posebno in pomembno okolje je državna uprava, katere delovanje naj se izraža v učinkoviti komunikaciji in jasnem sporazumevanju ter visoki jezikovni kulturi. Da bodo zaposleni lahko to dosegali, je treba kontinuirano jezikovno izobraževati uslužbence – s poudarkom na rabi uradnega slovenskega jezika ter skrbeti za odlično kakovost vseh vrst besedil na delovnem področju javne uprave. Obenem naj bo kot doslej v ospredju skrb za izboljšanje bralne pismenosti vseh generacij.

Državnim organom še naprej priporočamo, naj javnim uslužbencem omogočijo seznanjanje z večkulturnimi vidiki jezikovne politike, tudi ali predvsem zaradi uspešnega dela z jezikovnimi manjšinami, priseljenci in govorci s posebnimi potrebami, ter tečaje tujih jezikov.

Slovenija bo v drugi polovici leta 2021 prevzela predsedovanje Svetu Evropske unije, zato je treba že v fazi priprav okrepiti dejavnosti pri učenju tujih jezikov, predvsem pa izkoristiti priložnost in okrepiti promocijske dejavnosti za slovenščino.

Ključni akterji v državni upravi morajo biti zelo dobro ozaveščeni, kako pomembno je uresničevanje sprejete jezikovne politike, zato priporočamo občasna evalvacijska delovna srečanja na ravni državnih sekretarjev in direktorjev vladnih služb o posebej pomembnih problemskih sklopih uresničevanja ciljev in ukrepov jezikovne politike.

Seznam uporabljenih kratic

ACS – Andragoški center Republike Slovenije

ARRS – Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije

JAK – Javna agencija za knjigo Republike Slovenije

MDDSZ – Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti

MGRT – Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo

MIZŠ – Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport

MJU – Ministrstvo za javno upravo

MK – Ministrstvo za kulturo

MNZ – Ministrstvo za notranje zadeve

MZ – Ministrstvo za zdravje

MZI – Ministrstvo za infrastrukturo

NAKVIS – Nacionalna agencija Republike Slovenije za kakovost v visokem šolstvu

NUK – Narodna in univerzitetna knjižnica

OECD – Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj (Organisation for Economic Co-operation and Development)

RIC – Državni izpitni center

RTV SLO – Radiotelevizija Slovenija

SAZU – Slovenska akademija znanosti in umetnosti

SZJ – slovenski znakovni jezik

UN – Urad Vlade Republike Slovenije za narodnosti

USZS – Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu

ZRSŠ – Zavod Republike Slovenije za šolstvo